

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Η ΑΥΤΟΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Εγχειρίδιο αξιοπρεπούς επιβίωσης σε εποχές οικονομικής στενότητας

- Οι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί με κοινωφελείς προεκτάσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, για την μείωση των τιμών των τροφίμων και της ανεργίας.
- Τα σύγχρονα επιτεύγματα της Κοινωνικής Οικονομίας σε όλο τον Κόσμο (αναφορές στη Μ. Βρετανία, Ισπανία, Κίνα, Κύπρο).
- Η ξεχασμένη, στην σύγχρονη Ελλάδα, Κοινωνική Οικονομία των 800.000.000 μελών που συμπορεύεται σε όλο τον κόσμο με την Δημόσια και την Ιδιωτική τουλάχιστον τα τελευταία 100 χρόνια.
- Η διαχρονική συνεταιριστική Ελλάδα των κοινοτήτων κατά τις περιόδους του Βυζαντίου και της τουρκοκρατίας, η λήθη, η ανάγκη αναβίωσης της.
- Ιστορική αναφορά, στην «αντίστροφη» σειρά ανάπτυξης στην Ελλάδα, λόγω κατακερματισμού της Συνεταιριστικής Νομοθεσίας και της διαχρονικά τμηματικής εφαρμογής της.
- Φιλοσοφία, δομή και λειτουργία των Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων.
- Η αναγκαιότητα εφαρμογής του νομοθετικού πλαισίου που προτείνουν όργανα του ΟΗΕ και του θεσμού της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας ως ενιαίο πλαίσιο λειτουργίας των συνεταιρισμών.
- Οι ευκαιρίες ανάπτυξης του Συνεταιριστικού Κινήματος που παρουσιάζονται υπό την στέγη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και με την βοήθεια της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας (I.C.A.).

Έκδοση του Δικτύου Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Περιφερειακής Ανάπτυξης

www.diktio-kapa.dos.gr

e-mail info@diktio-kapa.dos.gr

1η Έκδοση 2007 - 2η Έκδοση 2008

«Ανάμεσα στο Κράτος και στην αγορά έχει αρχίσει να αναπτύσσεται σε πολλές προηγμένες αλλά και αναπτυσσόμενες οικονομίες ένας τρίτος τομέας, ο επονομαζόμενος τομέας της κοινωνικής οικονομίας. Στα μέσα του 19ου αιώνα εμφανίζονται οι πρώτες οργανώσεις κοινωνικής οικονομίας στις ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες με την μορφή συνεταιριστικών επιχειρήσεων, αλληλοβοηθητικών φορέων, μη κερδοσκοπικών ενώσεων και συλλογικών επιχειρήσεων, οι οποίες λειτουργούν με τη νομική μορφή του συνεταιρισμού ή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας»

Βανέσα Κριατσιώτη - Ινστιτούτο ΓΣΕΕ
και Μη Κυβερνητική Προοπτική σύμπραξη με την Περιφέρεια ΗΠΕΙΡΟΥ

«Η συμβολή των συνεταιρισμών στους κοινοτικούς στόχους αποτελούν θεμελιώδη συνιστώσα για την επίτευξη της Στρατηγικής της Λισσαβόνας ως ένα εξαιρετικό παράδειγμα εταιρικής μορφής που μπορεί να εξυπηρετεί ταυτόχρονα επιχειρηματικούς και κοινωνικούς στόχους με τρόπο αλληλοενισχυτικό... Υπάρχει συνεπώς σαφή ανάγκη να καταβληθούν προσπάθειες σε κοινοτικό επίπεδο για να εξασφαλιστεί ότι ο ρόλος των συνεταιρισμών λαμβάνεται πλήρως υπόψη σε όλα τα σχετικά κοινοτικά προγράμματα»

Κομισιόν (Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	5
Η Διεθνής συνεργατική πραγματικότητα	10
Η Ελληνική παράδοση των συνεταιρισμών πριν την ίδρυση του Ελληνικού κράτους, η κατάσταση μετά την ίδρυση του	32
Είδος και ιδιαιτερότητα των συνεταιριστικών εταιρειών	40
Προβληματισμοί για την πορεία του συνεργατισμού στον τόπο μας.....	54
Πρόταση για την δημιουργία καταναλωτικών συνεταιρισμών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με κοινωφελείς δραστηριότητες	60
Οι ευκαιρίες ανάπτυξης του συνεταιριστικού κινήματος που παρουσιάζονται υπό την στέγη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	70
Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Περιφερειακής Ανάπτυξης.....	81

Εισαγωγή

Η παρούσα συνοπτική έκδοση έχει ως σκοπό την ενημέρωση για τις διεθνείς πρακτικές της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας όπως εφαρμόζονται σε όλο τον υπόλοιπο κόσμο, αλλά και την κατάθεση προτάσεων που στηρίζονται σε αρχές και βασίζονται σε μεθόδους, που ακολουθούνται τουλάχιστον για έναν αιώνα.

Από την απαρχή της δημιουργίας του Ελληνικού Κράτους γνωρίζουμε τα δύο κυρίαρχα συστήματα Οικονομιών, την Δημόσια ή Κρατική Οικονομία και την Ιδιωτική Οικονομία της Ελεύθερης Αγοράς, που αντιπαλεύουν για την επικράτηση τους ή συνεργάζονται καθορίζοντας τα μεταξύ τους όρια.

Τον τελευταίο αιώνα είδαμε την Κρατική Οικονομία άλλοτε να ενασχολείται με θέματα που άπτονται της Ιδιωτικής Οικονομίας, και άλλοτε να υποστηρίζει την ενασχόληση του Ιδιωτικού Τομέα σε τομείς που παραδοσιακά αποτελούν πεδίο της Δημόσιας Οικονομίας.

Οι προτεινόμενες επιλογές μας ως Πολίτες, οδηγούν σε μονόδρομους που όμως συνέχεια αλλάζουν.

Πρέπει να επιλέγουμε αναγκαστικά μεταξύ των δύο μοντέλων.

Είναι όμως έτσι;

Υπάρχουν μόνο αυτές οι δύο επιλογές, ή μήπως υπάρχει μια Τρίτη που αναπτύσσεται παράλληλα με τα γνωστά οικονομικά συστήματα;

Αυτή της Κοινωνικής ή Αλληλέγγυας Οικονομίας, με 800.000.000 μέλη σε όλο τον Κόσμο;

Είναι ένα Οικονομικό Μοντέλο που ήδη εφαρμόζεται στην Ευρωπαϊκή μας οικογένεια, στην γειτονική μας Κύπρο, όπως επίσης και σε όλο τον Κόσμο, και χρησιμοποιείται ως ένα σχέδιο επιβίωσης «παντός καιρού».

Ένα Οικονομικό Μοντέλο που κάποτε, πριν την Ίδρυση του Ελληνικού Κράτους, εφαρμόζοταν στις κοινότητες του τόπου μας και υπήρξε ο συνήθης τρόπος συνεργασίας και επιβίωσης των ανθρώπων, μια πρωτοπορία του τόπου μας αναγνωριζόμενη διεθνώς εάν και εμείς το έχουμε ξεχάσει.

Βασίζεται στην αλληλοβοήθεια και συνεργασία των ανθρώπων.

Ενεργεί παράλληλα με τα δύο γνωστά Οικονομικά Μοντέλα.

Προσδίδει στην επιβίωση των πολιτών ποιότητα ζωής, ανεξάρτητα από την επικρατούσα κάθε φορά πολιτική κατεύθυνση Κρατική ή Ιδιωτική.

Εξασφαλίζει αναδιανομή του πλούτου και περιφερειακή ανάπτυξη.

Εφαρμόζει πρακτικές που οδηγούν σε χαμηλότερες τιμές τροφίμων.

Δίνει μεγαλύτερη αγοραστική ισχύ στον πενιχρό μισθό μας.

Προσφέρει κοινωνικές υπηρεσίες, προάγει τον πολιτισμό.

Με λίγα λόγια οδηγεί σε αξιοπρεπή διαβίωση.

Είναι μήπως τελικά αυτός ο λόγος, (Κοινωνική Οικονομία) που οι Ευρωπαίοι Συμπολίτες μας απολαμβάνουν χαμηλότερες τιμές τροφίμων από αυτές της Ελλάδας, καθώς και πολλές άλλες κοινωνικές παροχές άγνωστες στον τόπο μας;

Τα Κράτη φαίνεται να εγκαταλείπουν σημαντικό τμήμα του ρόλου της κοινωνικής προστασίας των ατόμων. Ο καθολικός διάδοχος τους, και διαμορφωτής πλέον πολλών οικονομικών δραστηριοτήτων κοινωφελούς ενδιαφέροντος, η Ελεύθερη Αγορά, δεν φαίνεται να διακατέχεται από την ανάλογη κοινωνική ευαισθησία, τουλάχιστον στην πατρίδα μας. Ως παράδειγμα, η Ελεύθερη Αγορά ανεβάζει υπερβολικά τις τιμές σε βασικά αγαθά πρώτης ανάγκης, μετά την απελευθέρωσή τους, στις αρχές της δεκαετίας του 90.

Αγορά υπηρεσιών από τρίτους λοιπόν ή συμμετοχική εξυπηρέτηση ως επιλογή ανθρώπινης αλληλεγγύης;

Τι και ποιες είναι οι συμμετοχικές επιχειρήσεις, της άγνωστης στον τόπο μας Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας;

Πως το Συνεταιριστικό μοντέλο, η αιχμή του δόρατος της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας, ως το παραγωγικό της κομμάτι, μπορεί να παρέχει αποθέματα χρημάτων για την επένδυσή τους σε άλλους κοινωφελείς τομείς;

Χωρίς καν να ξοδεύουμε κάτι παραπάνω από τα συνηθισμένα, αλλά με διαφορετική διαχείριση των χρημάτων μας.

Αυτό το θέμα παρουσιάζεται σε αυτό το βιβλίο.

Η ανάπτυξη του ακολουθεί σε επτά ενότητες.

Η πρώτη ενότητα αναφέρεται στη διεθνή συνεταιριστική πραγματικότητα των 800.000.000 μελών, με παραδείγματα από πολλές χώρες, για την τουλάχιστον ενός αιώνα προσφορά της.

Η δεύτερη ενότητα αναφέρεται στην Ελληνική παράδοση των συνεταιριστικών κοινοτήτων πριν την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους, καταλήγοντας στην σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα.

Στην τρίτη ενότητα γίνεται μια σύντομη ενημέρωση για τη μορφή και τη λειτουργία της συνεταιριστικής επιχείρησης, σύμφωνα με τις Διεθνείς Αρχές και Αξίες, για να ενθαρρυνθεί η πραγματοποίηση τέτοιων δομών.

Στην τέταρτη ενότητα, αναδεικνύονται οι αιτίες αλλά και αναπτύσσονται κάποιοι προβληματισμοί, για την πορεία του συνεταιριστικού κινήματος στον τόπο μας.

Η πέμπτη ενότητα επικεντρώνεται στην δημιουργία ανοιχτών καταναλωτικών συνεταιρισμών με κοινωφελείς δραστηριότητες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ως μια πρόταση που μπορεί να απευθυνθεί σε όλους.

Οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί αγοράζοντας μαζικά ρίχνουν τις τιμές. Μπορούν και προσφέρουν προϊόντα σε τιμές που μόλις καλύπτουν το κόστος, και αφήνουν ένα μικρό πλεόνασμα γιατί δεν ενδιαφέρονται για το κέρδος αλλά για την ευημερία των μελών τους. Με μια συνδρομή ελάχιστα μεγαλύτερη της τιμής χονδρικής αγοράς, αλλά πολύ μικρότερη από την τιμή διάθεσης προϊόντων της Ελεύθερης Αγοράς, υπάρχει η δυνατότητα της δημιουργίας ενός αποθεματικού ικανού να χρηματοδοτήσει θέσεις εργασίας για συνανθρώπους μας σε κοινωφελείς υπηρεσίες, καλύπτοντας ανάγκες που η κοινωνία μας έχει μεγάλη έλλειψη, καταπολεμώντας και την ανεργία.

Έτσι μπορούν να πέσουν οι τιμές ειδών πρώτης ανάγκης, δίνοντας μεγαλύτερη αγοραστική δύναμη στον μισθό μας, να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας, να απολαμβάνουμε κοινωφελείς υπηρεσίες, χωρίς την επένδυση περισσότερων κεφαλαίων, αλλά με χρηστή διαχείριση των ήδη διαθέσιμων χρημάτων μας να έχουμε περισσότερα οφέλη.

Στην έκτη ενότητα αναφέρονται οι ευκαιρίες ανάπτυξης συνεταιριστικών δομών που παρουσιάζονται υπό την στέγη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι δυνατότητες αξιοποίησής τους.

Στην έβδομη ενότητα παρουσιάζονται αποσπάσματα του καταστατικού του Δικτύου Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Περιφερειακής Ανάπτυξης, σχετικά με τους σκοπούς και τον τρόπο οργάνωσής του, για όσους επιθυμούν να εκφράσουν την υποστήριξή τους ή να συμμετάσχουν ενεργά στην προσπάθεια αναβίωσης του συνεταιριστικού μοντέλου στον τόπο μας.

Σκοπός του βιβλίου είναι να γίνει γνωστό, πως οι συνεταιρισμοί (όταν δεν είναι συνεταιρισμοί μόνο κατ' όνομα), συμβάλλουν ουσιαστικά στην αξιοπρεπή διαβίωση του ανθρώπου με την τοποθέτηση του στο κέντρο του ενδιαφέροντος, με την ανοιχτή, αυτόνομη, διάφανη με σταθερούς κανόνες λειτουργία τους, αλλά και με διαρκείς κοινωνικούς στόχους.

Σε όλο τον Κόσμο το μη κερδοσκοπικό κομμάτι της Κοινωνικής Οικονομίας πετυχαίνει τους στόχους του χωρίς να επιζητεί κέρδος, γιατί χρηματοδοτείται από το παραγωγικό της τομέα, τους συνεταιρισμούς που δραστηριοποιούνται από την παραγωγή μέχρι την κατανάλωση, αφιερώνοντας ένα κομμάτι του πλεονάσματος για να δημιουργηθεί ένα κοινωνικό δίκτυο ασφαλείας.

Στην διανομή του πλεονάσματος των συνεταιρισμών ακολουθείται μια ενδιάμεση οδό, ώστε να περιφρουρηθούν τα συμφέροντα του συνεταιρισμού (νομικού προσώπου) αλλά και να μην αδικηθούν τα μέλη.

Εξισορροπείται το ατομικό με το κοινωνικό συμφέρον, μοιράζοντας δίκαια το 70% του πλεονάσματος στα μέλη του και το υπόλοιπο 30% αφιερώνεται, ως κοινή ιδιοκτησία σε κοινούς σκοπούς.

Η συνεταιριστική επιχείρηση, μπορεί και είναι πιο παραγωγική από τις συμβατικές επιχειρήσεις, γιατί παρέχει περισσότερα κίνητρα απόδοσης στους εργαζομένους ενώ ταυτόχρονα στοχεύει και στις κοινωνικές ανάγκες τους.

Ο Συνεταιρισμός, ως τομέας της Κοινωνικής Οικονομίας, βρίσκεται ανάμεσα από την Δημόσια Οικονομία και την Ιδιωτική της Ελεύθερης Αγοράς. Αυτό συμβαίνει συνδυάζοντας πτυχές της επιχειρηματικότητας και των κοινωνικών στόχων περνώντας τους από το κόσκινο της οικιακής οικονομίας, λειτουργώντας με εναλλακτικούς τρόπους που τον καθιστούν εν' τέλει τόσο διαφορετικό ως μορφή Οργάνωσης:

- Ως δημοσίου (κοινού) συμφέροντος προσφέρει κοινόχρηστες υποδομές, δίχως να ζητεί περισσότερους φόρους.
- Ως ιδιωτικού συμφέροντος προσφέρει ατομικά καλύτερες οικονομικές επενδύσεις, εξασφαλίζει περισσότερα αγαθά, δίχως να ζητεί περισσότερα χρήματα.
- Ως κοινωφελής μη κερδοσκοπική προσφέρει κοινωνικό έργο σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, δίχως να ζητεί φιλανθρωπικές χορηγίες (Με σεβασμό στον άνθρωπο, δεν τον καθιστά υποχείριο ελεημοσύνης).

Πως γίνονται όλα αυτά;

Ελπίζουμε αυτό το συνοπτικό βιβλίο να δείξει τον τρόπο.

Η παρούσα έκδοση βασίζεται στην σύνθεση πλήθος κειμένων ως πηγών αναφοράς.

Είναι γραμμένη σαν μια διαχρονική εφημερίδα που φωτογραφίζει στιγμές, σε τόπους και χρόνους, ως αδιάψευστες μαρτυρίες των γεγονότων, παρεμβάλλοντας ενδιάμεσα άρθρα με σχόλια.

Δεν προσφέρει κάτι καινούργιο για να διεκδικεί πνευματικά δικαιώματα, γιατί σίγουρα δεν της ανήκουν. Άλλωστε η συνεταιριστική ιδέα είναι διαχρονική και ανήκει σε όλους.

Η Διεθνής και η Ελληνική Συνεταιριστική πραγματικότητα

Παντού σε όλο τον κόσμο, σε όλες τις χρονικές στιγμές, η Συμμετοχική Οικονομία αναπτύχθηκε κάνοντας ως πρώτο βήμα, την ανάπτυξη της Συνεταιριστικής Παιδείας. Την ενημέρωση δηλαδή για τους τρόπους ανάπτυξης της Συμμετοχικής Οικονομίας, την εφαρμογή της στην εργασία, στην παραγωγή, στην κατανάλωση, ως ένας ενδεδειγμένος τρόπος εξοικονόμησης χρημάτων μέσω Συνεταιριστικών Τραπεζών, που εμείς οι ίδιοι οι απλοί ανώνυμοι πολίτες μπορούμε να δημιουργήσουμε.

Συνεχίζοντας σαν δεύτερο βήμα οι Τράπεζες, όχι πουλώντας χρήματα όπως οι τράπεζες του Ιδιωτικού κερδοσκοπικού τομέα, αλλά επενδύοντας σε κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό και σχεδιασμό, επιτυγχάνουν την στήριξη παλαιών ή επέκταση νέων παραγωγικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων ή την παροχή σημαντικών κοινωφελών υπηρεσιών.

Στην Μεγάλη Βρετανία, την Ισπανία, την Κύπρο, όπως και για 800.000.000 συνεταιριστές σε όλο τον κόσμο, όπως θα αναφερθεί στην συνέχεια, ο συνεργατισμός δεν είναι μόνο μια ιδέα αλλά η καθημερινή τους πραγματικότητα.

Στην Ελλάδα παρά την μεγάλη συνεταιριστική παράδοση της, μετά την σύσταση του Ελληνικού Κράτους όλα άρχισαν ανάποδα γι' αυτό δεν βρήκαν τον σωστό δρόμο. Όταν οι λαοί της Ευρώπης ανακάλυπταν την αρχαία Διοικητική Ελληνική Δημοκρατία ως ένα τρόπο διοίκησης των κοινών πραγμάτων, στις Ελληνικές κοινότητες η Δημοκρατία είχε

εξελιχθεί και ριζώσει ως Οικονομική Δημοκρατία στις καθημερινές σχέσεις, στον χώρο της εργασίας, ως ένας συλλογικός τρόπος αυτοβοήθειας και αλληλεγγύης, από τους ίδιους ανθρώπους που δημιούργησαν την Δημοκρατία 2.000 χρόνια πριν.

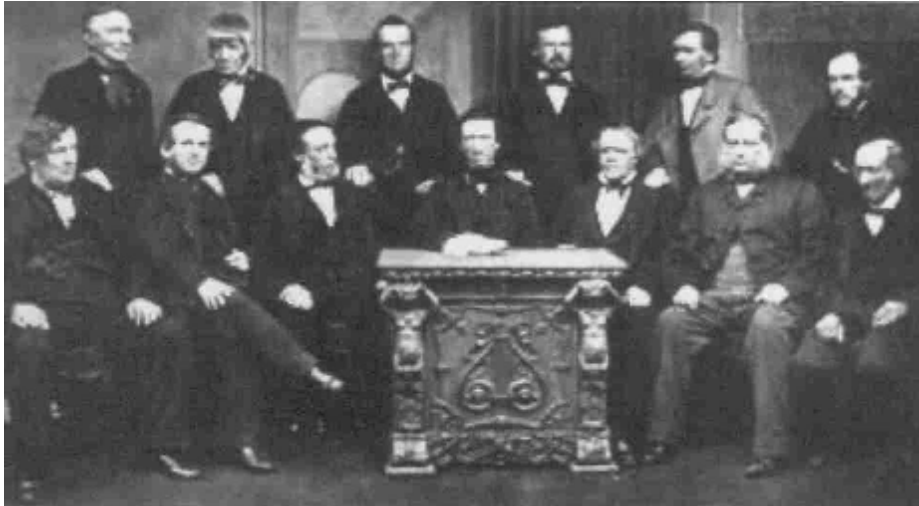
Η αναβίωση του συνεταιριστικού θεσμού ίσως είναι το μοντέλο, που ταιριάζει περισσότερο στην ιδιοσυγκρασία του Έλληνα, ένα μοντέλο που χαράχθηκε μέσα του με το πέρασμα των αιώνων και δεν αλλάζει, δεν προσαρμόζεται. Άλλωστε, η πραγματικότητα μας αποδεικνύει καθημερινά, ότι οι επιδόσεις μας σε άλλα γνωστά οικονομικά μοντέλα είναι πολύ χαμηλές.

Συλλογική Εργασία του

Μη κερδοσκοπικού Δικτύου
Κοινωνικής Αλληλεγγύης &
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΚΑΠΑΝΕΩΝ ΤΟΥ ROCHDALE ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ Η ΑΡΧΗ – ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΟΡΦΗ

Φωτογραφία εποχής. Δεκατρείς από τους εικοσιοκτώ ιδρυτές του καταναλωτικού συνεταιρισμού του Rothdale.

Το Ροτσντέιλ είναι μια μικρή πόλη κοντά στο Μάντσεστερ, στην Δυτική Αγγλία. Στις αρχές του 19^{ου} αιώνα επικρατούσε μεγάλη κοινωνική κρίση και ανεργία, ως συνέπεια της εξάπλωσης της βιομηχανικής επανάστασης. Η εγκατάσταση μηχανών παραγωγής, εκτόπιζε την παραδοσιακή εργατική δύναμη. Οι πολύ χαμηλοί μισθοί, η πολύωρη καθημερινή εργασία, η απασχόληση παιδιών, οι κακές συνθήκες εργασίας είχαν οδηγήσει στην εξαθλίωση μεγάλο τμήμα του πληθυσμού.

Πολλοί άνθρωποι του πνεύματος και φιλόανθρωποι επρότειναν διάφορους τρόπους αντιμετώπισης των δυσκολιών, αλλά δεν υπήρχαν ουσιαστικά αποτελέσματα. Μεταξύ των προτάσεων ήταν και η προσπάθεια σωτηρίας με βάση τις προσωπικές δυνάμεις. Με ελάχιστη συνεισφορά εκ' μέρους των πολλών να δημιουργηθεί μια εστία συμπαράστασης.

Έτσι τον Οκτώβριο του 1844 μια μικρή ομάδα από είκοσι επτά άνδρες και μια γυναίκα, εργάτες και τεχνίτες κυρίως της κλωστοϋφαντουργίας, έχοντας ως στόχο την επίλυση των οικονομικών τους προβλημάτων, ίδρυσαν τον πρώτο καταναλωτικό συνεταιρισμό στο Rochdale του Ηνωμένου Βασιλείου, εφαρμόζοντας τις ιδέες του Robert Owen και του William King. Τα ιδρυτικά μέλη αποφάσισαν να συνεισφέρει ο καθένας μία λίρα ως μερίδα και δικαίωμα εγγραφής. Ο κάθε ένας από τους συνεταιίρους ανέλαβε να εξοφλήσει την αξία της συνεταιριστικής του μερίδας της μιας λίρας, με εβδομαδιαίες δόσεις, το ύψος των οποίων καθορίστηκε σε δύο πέννες. Το αριθμητικό μέγεθος του μετοχικού κεφαλαίου και ο τρόπος καταβολής του από τα μέλη, αποδεικνύουν το υψηλό επίπεδο της φτώχειας που επικρατούσε.

Ο συνεταιρισμός είχε ως αποστολή να προμηθεύσει τα μέλη, σε λογικές τιμές, με είδη διατροφής, είδη ένδυσης και υπόδησης, και γενικά με οποιαδήποτε άλλα αγαθά κρίνονταν απαραίτητα για τη διαβίωση τους. Επίσης στους σκοπούς του οργανισμού περιλαμβάνονταν η αγορά οικοπέδων και η οικοδόμηση κατοικιών για ικανοποίηση των στεγαστικών αναγκών των μελών, η απασχόληση των ανέργων μελών, η μίσθωση ή η αγορά γεωργι-

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Η ΑΥΤΟΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

κών κλήρων και η διανομή τους στα μέλη ή η εκμετάλλευση τους με στόχο την οικονομική ενίσχυση των μελών.

Έτσι ξεκίνησε ο πρώτος συνεταιρισμός που λειτουργεί αδιάκοπα μέχρι σήμερα, από απλοϊκούς ανθρώπους χωρίς ιδιαίτερες γνώσεις του εμπορίου, με αποφασιστικότητα και πίστη στον επιδιωκόμενο σκοπό και απετέλεσε ζωντανό παράδειγμα προσφοράς κοινωνικού έργου σε ένα έντονα εχθρικό περιβάλλον.

Ο συνεταιρισμός του Rochdale, αναπτύχθηκε με πολύ γοργούς ρυθμούς και εξελίχθηκε σε τεράστια οικονομική δύναμη με πολύ θετικές επιδράσεις, όχι μόνο στην αγγλική κοινωνία, αλλά και στο διεθνή χώρο. Εκατό έτη μετά την ίδρυση του, ο συνεταιρισμός είχε 11.100.000 μέλη (1952), 350 εκ. λίρες μετοχικό κεφάλαιο και 725 εκ. λίρες κεφάλαιο κίνησης. Το 1949 η τραπεζική κίνηση του συνεταιρισμού ανήλθε στα 9,4 δισεκατομμύρια λίρες.

Οι κανόνες συμπεριφοράς των συνεταιριών και οι κανόνες λειτουργίας του οργανισμού, που διατυπώθηκαν στο ιδρυτικό του καταστατικό, αποτέλεσαν υπόδειγμα για όλους τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, που σταδιακά άρχισαν να ιδρύονται σε όλες τις χώρες του κόσμου.

Οι ιδρυτές του συνεταιρισμού παρέμειναν στην ιστορία ως “Οι δίκαιοι Σκαπανείς του Rochdale”, και οι κανόνες λειτουργίας που διατύπωσαν, ως “Οι Συνεταιριστικές Αρχές του Rochdale”.

Σύντομη περιγραφή εξέλιξης του Συνεταιρισμού του Rochdale

1845	Πώληση τσαγιού και καπνού
1846	Πώληση κρέατος
1848	Ενοικίαση ολόκληρου κτηρίου για 21 έτη
1849	Σύσταση ειδικής επιτροπής εκπαίδευσης και λειτουργία πρατηρίου εφημερίδων, περιοδικών και βιβλιοθήκης
1850	Ίδρυση του πρώτου δημοτικού σχολείου και αλευρόμυλου
1851	Ίδρυση υποδηματοπωλείου
1852	Διάθεση 2.5% από τα πλεονάσματα για την εκπαίδευση
1854	Έναρξη έκδοσης δελτίου πληροφόρησης
1855	Ίδρυση και δεύτερου δημοτικού σχολείου Ίδρυση υφαντουργείου
1856	Άνοιγμα του πρώτου υποκαταστήματος
1860	Ίδρυση ταμείου κοινωνικής πρόνοιας
1863	Άνοιγμα σφαγείου
1867	Κατασκευή ιδιόκτητου μεγάρου με καταστήματα, αίθουσες συνελεύσεων, γραφεία, βιβλιοθήκη, διάθεση 25.000 λιρών για απόκτηση κατοικίας

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ

Η Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία (International Co-operative Alliance – ICA) ιδρύθηκε το 1895. Το ιδρυτικό της συνέδριο έγινε στο Λονδίνο, με τη συμμετοχή εκπροσώπων των συνεταιριστικών κινήματων της Αργεντινής, της Αυστραλίας, του Βελγίου, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Δανίας, του Ηνωμένου Βασιλείου, των Ηνωμένων Πολιτειών,

της Ινδίας, της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών, της Ουγγαρίας, της Ρωσίας, και της Σερβίας. Στο ιδρυτικό συνέδριο καθορίστηκαν οι πρώτοι στόχοι της Ένωσης, που ήταν ο συντονισμός για την προώθηση, την ανάπτυξη, τον καθορισμό και την υπεράσπιση των Συνεταιριστικών Αρχών.

Η ICA, από το 1982 έχει την έδρα της στη Γενεύη, και είναι η μεγαλύτερη μη κυβερνητική οργάνωση στον κόσμο. Είναι ανεξάρτητος οργανισμός και ενώνει, αντιπροσωπεύει και εξυπηρετεί τα εθνικά και διεθνή συνεταιριστικά κινήματα σε παγκόσμιο επίπεδο. Συνεργάζεται με πολλούς διεθνείς οργανισμούς σε διάφορα θέματα, και έχει ειδικό συμβουλευτικό ρόλο στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, στο Συμβούλιο της Ευρώπης και σε τοπικές τράπεζες αναπτύξεως. Συμμετέχει επίσης σε διάφορα δίκτυα των Ηνωμένων Εθνών όπως είναι η Επιτροπή για την Προώθηση και την

Ανάπτυξη των Συνεταιρισμών (COPAC), η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO), το Διεθνές Αγροδιατροφικό Δίκτυο (IAFN) κ.λπ.

Ως μέλη της ICA μπορούν να εγγραφούν εθνικές και διεθνείς συνεταιριστικές οργανώσεις, όλων των συνεταιριστικών τομέων. Σήμερα τα εγγεγραμμένα μέλη της Ένωσης ανέρχονται σε 221 συνεταιριστικές οργανώσεις, που προέρχονται από 89 χώρες και αντιπροσωπεύουν πάνω από 800 εκατομμύρια άτομα.

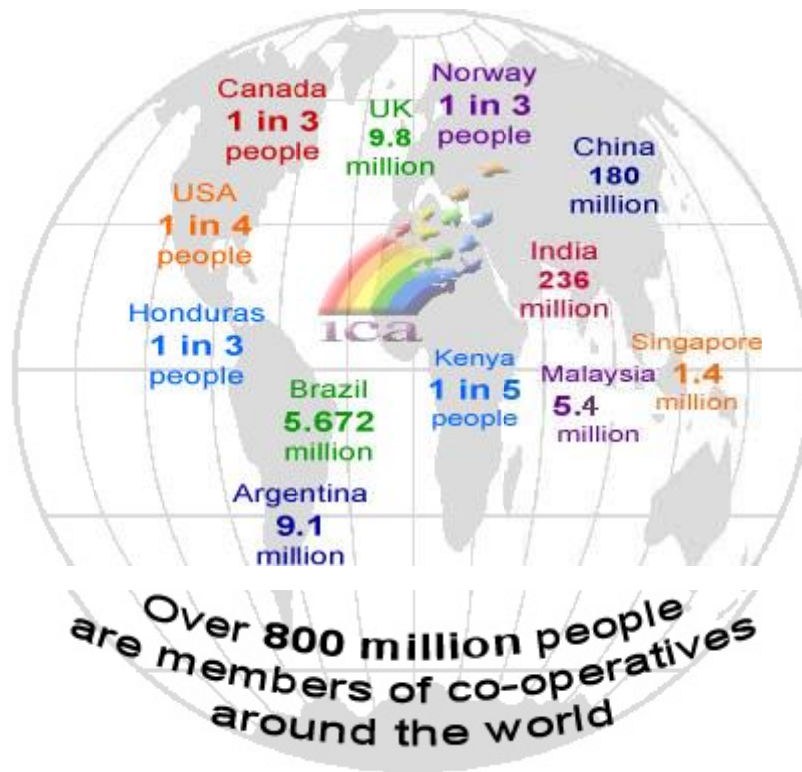
Τα σημαντικότερα θέματα με τα οποία ασχολείται η ICA είναι η προαγωγή και η υπεράσπιση των Συνεταιριστικών Αρχών για να διασφαλίζεται ο συνεργατικός χαρακτήρας των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, η κατάλληλη πληροφόρηση ατόμων και κυβερνήσεων, για την καλύτερη κατανόηση του συνεταιριστικού επιχειρηματικού μοντέλου, η διαμόρφωση του κατάλληλου πολιτικού περιβάλλοντος για να διευκολύνεται η απρόσκοπτη ανάπτυξη των συνεταιριστικών εταιρειών, η εξασφάλιση της αναγκαίας πληροφόρησης στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις με τη διοργάνωση συνεδρίων, σεμιναρίων κ.λ.π., η παροχή τεχνικής βοήθειας, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, μέσω αναπτυξιακών προγραμμάτων και άλλα.

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση ασχολείται επίσης με τα γενικότερα κοινωνικά θέματα, που συγκεντρώνουν διεθνές ενδιαφέρον και απασχολούν τη διεθνή κοινότητα. Μεταξύ των θεμάτων αυτών περιλαμβάνονται η προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, η αντιμετώπιση των επικίνδυνων μεταδοτικών ασθενειών όπως είναι το aids και η ηπατίτιδα Β, η αναχαίτιση του φάσματος της πείνας που απειλεί ολόκληρους πληθυσμούς, ιδιαίτερα σε πολλές χώρες του τρίτου κόσμου, η διεθνοποίηση της οικονομίας και οι επιπτώσεις της στο χάσμα μεταξύ φτωχών και πλουσίων χωρών, η συμβολή στην αντιμετώπιση των συνεπειών εκτάκτων καταστροφικών γεγονότων όπως ήταν οι σεισμοί που έπληξαν πρόσφατα τη Ν.Α. Ασία κ.λ.π.

Η ICA καθιέρωσε το πρώτο Σάββατο του Ιούλη ως τη Διεθνή Μέρα Συνεταιρισμού. Η Διεθνής Μέρα Συνεταιρισμού υιοθετήθηκε από τον ΟΗΕ και εορτάζεται από τα συνεταιριστικά κινήματα όλου του κόσμου.

Στατιστικές πληροφορίες σχετικά με το Συνεταιριστικό Κίνημα σε όλο τον Κόσμο
www.ica.coop/coop/statistics.html

Το Συνεταιριστικό Κίνημα έχει ως μέλη του πάνω από 800 εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Σύμφωνα με εκτιμήσεις των Ηνωμένων Εθνών για το 1994 το βιοτικό επίπεδο περίπου 3 δισεκατομμυρίων ανθρώπων ή του μισού πληθυσμού του πλανήτη βελτιώθηκε μέσω των συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Οι εν' λόγω επιχειρήσεις συνεχίζουν να παίζουν σημαντικό οικονομικό και κοινωνικό ρόλο στις κοινότητές τους. Στην συνέχεια αναφέρονται μερικά στοιχεία σχετικά με το Κίνημα που αποδεικνύουν τη σημασία και την συμβολή του στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Πάνω από 800 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο, είναι μέλη συνεταιρισμών

- Στην Αργεντινή, υπάρχουν πάνω από 11.357 συνεταιρισμοί με 9,1 εκατομμύρια μέλη.
- Στο Βέλγιο, υπήρχαν 29.933 συνεταιρισμοί το 2001.
- Στον Καναδά, τέσσερις στους δέκα Καναδούς είναι μέλη τουλάχιστον ενός συνεταιρισμού. Στο Κεμπέκ, περίπου το 70% του πληθυσμού είναι μέλη συνεταιρισμών, ενώ στο Σασκάτσουαν το 56%. (Πηγή: Συνεταιριστική Γραμματεία της Κυβέρνησης του Καναδά)
- Στην Κίνα πάνω από 180 εκατομμύρια άνθρωποι είναι μέλη των συνεταιρισμών.
- Στην Μεγάλη Βρετανία πάνω από 9,8 εκατομμύρια άνθρωποι είναι μέλη των συνεταιρισμών.
- Στην Βραζιλία πάνω από 5,6 εκατομμύρια άνθρωποι είναι μέλη των συνεταιρισμών.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Η ΑΥΤΟΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

- Στη Νορβηγία 1 στους 3 ανθρώπους είναι μέλος των συνεταιρισμών.
- Στην Κολομβία, πάνω από 8 εκατομμύρια άνθρωποι είναι μέλη των συνεταιρισμών. (Πηγή: CONFECOOP. Sector Cooperativo Colombiano 2005)
- Στη Κόστα Ρίκα πάνω από το 10% του πληθυσμού, είναι μέλη των συνεταιρισμών.
- Στη Φινλανδία, στο S-Group έχουν την ιδιότητα του μέλους συνεταιρισμού 1.468.572 άτομα που αντιπροσωπεύουν το 62% των νοικοκυριών της Φινλανδίας. (Πηγή: SOK Corporation Ετήσια Έκθεση 2004)
- Στη Γερμανία, 20 εκατομμύρια άτομα είναι μέλη των συνεταιρισμών, 1 στους 4 ανθρώπους.
- Στην Ινδονησία, το 27,5% των οικογενειών που εκπροσωπούν περίπου 80 εκατομμύρια άτομα είναι μέλη των συνεταιρισμών. (Πηγή: Υπουργείο Συνεταιρισμών & ΜΜΕ της Ινδονησίας 2004)
- Στην Ιαπωνία, 1 στις 3 οικογένειες είναι μέλος ενός συνεταιρισμού.
- Στη Κένυα 1 στους 5 είναι μέλος ενός συνεταιρισμού ή 5,9 εκατομμύρια άμεσα και 20 εκατομμύρια έμμεσα αντλούν τα προς το ζην από το Συνεταιριστικό Κίνημα.
- Στην Ινδία, πάνω από 236 εκατομμύρια άνθρωποι είναι μέλη ενός συνεταιρισμού.
- Στη Μαλαισία, 5,9 εκατομμύρια άνθρωποι ή το 24% του συνολικού πληθυσμού είναι μέλη των συνεταιρισμών. (Πηγή: Υπουργείο Επιχειρηματικής και Συνεταιριστικής Ανάπτυξης, Τμήμα Συνεταιριστικής Ανάπτυξης της Μαλαισίας το Δεκέμβριο του 2006)
- Στη Νέα Ζηλανδία, το 40% του ενήλικου πληθυσμού είναι μέλη των συνεταιρισμών αλληλασφάλισης (Πηγή: Νέα Ζηλανδία Co-operative Association, 2007)
- Στη Σιγκαπούρη, το 50% του πληθυσμού (1,6 εκατομμύρια άνθρωποι) είναι μέλη ενός συνεταιρισμού.
- Στις Ηνωμένες Πολιτείες, 1 στα 4 άτομα είναι μέλος ενός συνεταιρισμού.

Οι θέσεις εργασίας που δημιουργήσαν και συντηρούν οι συνεταιρισμοί

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν πάνω από 100 εκατομμύρια θέσεις εργασίας σε όλο τον κόσμο, 20% περισσότερες από αυτές των πολυεθνικών επιχειρήσεων.

- Στον Καναδά, οι συνεταιρισμοί και οι πιστωτικές ενώσεις απασχολούν πάνω από 155.000 άτομα. Η Desjardins (αποταμιευτικός και πιστωτικός συνεταιρισμός), είναι ο μεγαλύτερος εργοδότης στην επαρχία του Κεμπέκ.
- Στην Κολομβία, το συνεταιριστικό κίνημα διαθέτει 379.000 θέσεις εργασίας ή παρέχει το 23% των θέσεων εργασίας στον τομέα της υγείας, το 18% των θέσεων εργασίας στον τομέα των μεταφορών, το 13% των εργαζόμενων στο βιομηχανικό τομέα, το 11% στον χρηματοπιστωτικό τομέα και το 9% στον γεωργικό τομέα. (Πηγή: CONFECOOP. Sector Cooperativo Colombiano 2005)
- Στη Γαλλία, 21.000 συνεταιρισμοί παρέχουν πάνω από 4 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. (SWource: GNC Newsletter, αριθ 348, Ιούνιος 2007)

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Η ΑΥΤΟΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

- Στη Γερμανία, 8.106 συνεταιρισμοί παρέχουν θέσεις εργασίας για 440.000 άτομα.
- Στην Ιταλία 70.400 συνεταιριστικές κοινωνίες απασχολούν σχεδόν 1 εκατομμύριο άτομα (στοιχεία 2005)
- Στην Ινδονησία, οι συνεταιρισμοί παρέχουν θέσεις εργασίας σε 288.589 άτομα (Πηγή: Υπουργείο Συνεταιρισμών & ΜΜΕ της Ινδονησίας 2004)
- Στην Κένυα, 250.000 άτομα απασχολούνται από συνεταιρισμούς.

Οι πληροφορίες που παρέχονται εδώ έχουν συγκεντρωθεί από διάφορες πηγές, συμπεριλαμβανομένης το «στατιστικό ερωτηματολόγιο» της ICA, πληροφορίες που δημοσιεύονται από τις συνεταιριστικές οργανώσεις, παρουσιάσεις που έγιναν από συνεταιρισμούς, και των στατιστικών υπηρεσιών των κυβερνήσεων.

Η ποσοστιαία κατανομή των συνεταιρισμών κατά είδος εργασίας, εκφραζόμενη ως ποσοστό των μελών της κάθε κατηγορίας, ανάλογα με την γεωγραφική περιοχή είναι:

- Γεωργικοί: Ασία * 75%, Ευρώπη 11%, Αφρική 10%, Αμερική 4%
- Αλιευτικοί: Ασία 92%, Αφρική 4%, Ευρώπη 3%, Αμερική 1%
- Καταναλωτικοί: Ευρώπη 66%, Ασία 25%, Αφρική 5%, Αμερική 4%
- Παραγωγικοί : Ασία 71%, Ευρώπη 24%, Αμερική 3%, Αφρική 2%
- Πιστωτικοί: Ασία 54%, Αμερική 31%, Ευρώπη 13%, Αφρική 2%
- Οικοδομικοί: Ευρώπη 71%, Ασία 20%, Αφρική 6%, Αμερική 3%

* Η Αυστραλία και οι χώρες Ειρηνικού ενσωματώνονται στην Ασία.

Επιστολή της ICA στις 22 Οκτωβρίου 2008 προς τις κυβερνήσεις του G8 και του G20 σχετικά με την παγκόσμια οικονομική κρίση

www.ica.coop/publications/pressreleases/2008-g8.pdf

INTERNATIONAL
CO-OPERATIVE
ALLIANCE

Route des Morillons 15
1218 Grand-Saconnex
Geneva
Switzerland

Tel: (41 22) 929 88 38
Fax: (41 22) 798 41 22
E-mail: ica@ica.coop
Website: www.ica.coop

«Οι άνθρωποι όλου του κόσμου παρακολουθούν με έκπληξη και δυσπιστία, πως οι παγκόσμιες χρηματοοικονομικές δομές έχουν επηρεαστεί από το κλίμα πανικού με αποτέλεσμα, προμαχώνες των επενδύσεων και της τραπεζικής βιομηχανίας να έχουν καταρρεύσει και εξαφανιστεί. Αναρωτιούνται με έκπληξη για το γεγονός, ότι οι πολιτικοί ηγέτες έχουν αναγκαστεί να δεσμεύσουν μεγάλα ποσά από τα χρήματα των φορολογουμένων, σε μια προσπάθεια να ενισχύσουν και σταθεροποιήσουν τις τράπεζες και τα χρηματιστήρια, στα οποία χρηματιστήρια και τράπεζες, η ρίζα του κλυδωνισμού βρίσκεται στην εταιρική απληστία και την κακή διαχείριση με σκοπό το κέρδος. Νιώθουν φόβο για το ποιες θα είναι οι επιπτώσεις όλων αυτών στην πραγματική οικονομία.

Την ίδια στιγμή, αυτοί οι ίδιοι οι πολίτες γνωρίζουν ότι υπάρχει ένα εναλλακτικό, ασφαλές και βιώσιμο μοντέλο επιχείρησης που ανήκει και ελέγχεται από 800 εκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως. Είναι ένα μοντέλο με πίστη στις παγκόσμιες αξίες και τις αρχές της αυτοβοήθειας, της υποστήριξης, της κοινωνικής ιδιοκτησίας και ελέγχου, της δημοκρατικής συμμετοχής, της δικαιοσύνης και της διαφάνειας. Είναι ένα μοντέλο επιχείρησης που δεν βρίσκεται στο έλεος του χρηματιστηρίου, επειδή στηρίζεται στην εισφορά κεφαλαίων από τα μέλη του και δεν υπόκειται στην χειραγώγηση και την απληστία των στελεχών της επιχείρησης, καθώς ο έλεγχος πραγματοποιείται από ανθρώπους του τόπου σε ανθρώπους του τόπου. Είναι μια επιχείρηση όπου τα κέρδη της δεν διανέμονται απλώς στους μετόχους της, αλλά επιστρέφονται και σε αυτούς που κάνουν συναλλαγές με αυτήν την επιχείρηση, έτσι ώστε να διατηρεί τον πλούτο που παράγεται από τις τοπικές επιχειρήσεις για τις τοπικές κοινωνίες, για το καλό των οικογενειών και του κοινοτικού περιβάλλοντος.

Αυτός είναι ο συνεταιριστικός τομέας της παγκόσμιας οικονομίας που απασχολεί 100 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο. Δεν είναι τυχαίο ότι οι πιο επιτυχημένες και σταθερές οικονομίες παγκοσμίως συμβαίνει να είναι και οι περισσότερο αναπτυγμένες συνεταιριστικές οικονομίες στον κόσμο.

Δεν είναι επίσης τυχαίο ότι αυτές οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις που παρέμειναν πιστές στις συνεταιριστικές αξίες και αρχές, είναι οι ίδιες επιχειρήσεις που αυτές τις τελευταίες εβδομάδες έχουν ωφεληθεί από την πορεία των καταθέσεων και των τραπεζικών λογαριασμών τους, ως αποτέλεσμα της αποτυχίας και της κατάρρευσης των (χρηματιστηριακών) επενδύσεων σε ακίνητα και τράπεζες - χωρίς αμφιβολία, αυτό είναι μια αναγνώριση της συνεχόμενης εμπιστοσύνης που περιβάλλονται από το ευρύ κοινό.

Ο κόσμος γνωρίζει ότι η συνεταιριστική είναι ένα διαφορετικό είδος επιχείρησης που καθοδηγείται από αξίες με μια διαφορετική ηθική.

Καθώς οι παγκόσμιοι πολιτικοί ηγέτες προγραμματίζουν να συνεδριάσουν για να εξετάσουν κατά πόσον τα παγκόσμια θεσμικά όργανα που ελέγχουν το οικονομικό και τραπεζικό σύστημα είναι κατάλληλα για αυτόν τον σκοπό, εμείς που έχουμε την τιμή να αντιπροσωπεύουμε τη παγκόσμια συνεταιριστική οικονομία, καλούμε τους πολιτικούς μας ηγέτες να:

1. Χρησιμοποιήσουν την συνδυασμένη πολιτική και οικονομική τους δύναμη και να επιδείξουν την ίδια ενεργητικότητα προς την κατεύθυνση της προστασίας των ανθρώπων αυτού του κόσμου, από άλλες χειρότερες επιπτώσεις της παγκόσμιας ύφεσης, που αντιμετωπίζουμε τώρα, ως αποτέλεσμα της κακής εταιρικής διαχείρισης του επιχειρηματικού μοντέλου που κινείται από το συμφέρον των επενδυτών.

2. Εξασφαλίσουν ότι στην προσπάθεια ενάντια στην ύφεση, και σε οποιαδήποτε μεταρρύθμιση του παγκόσμιου οικονομικού οικοδομήματος, για ένα νέο ρυθμιστικό σύστημα, θα λάβουν ειδική μέριμνα για την σταθερότητα και την ασφάλεια της συνεταιριστικής παγκόσμιας οικονομίας και των αξιών της για τα εκατομμύρια των ατόμων και των οικογενειών που υποστηρίζει σε όλες τις γωνίες του κόσμου, και να δώσουν σε αυτό το μοντέλο επιχείρησης την αναγνώριση και την πολιτική υποστήριξη που απαιτεί η αποδεδειγμένη προσφορά του.

3. Διασφαλίσουν ένα πεδίο δραστηριοτήτων ίσων ευκαιριών μεταξύ των κρατικών και των τραπεζικών μοντέλων, και να λάβουν υπόψη την διαφορετικότητα των τραπεζικών συστημάτων στους μελλοντικούς κανόνες.

Η Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία είναι έτοιμη να συμβάλει με την ιδιαίτερη πείρα της στις εργασίες της G8 για την επίλυση αυτών των ζητημάτων.

Ivano Barberini

Πρόεδρος

Stanley Muchiri
Αντιπρόεδρος Αφρική
Carlos Palacino
Αντιπρόεδρος Αμερική

Li Chunsheng
Αντιπρόεδρος Ειρηνικού-Ασίας
Dame Pauline Green
Αντιπρόεδρος Ευρώπη

Εξ ονόματος των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της I.C.A.:

Alban D'Amours (Καναδάς)

Won-Byung Choi (Κορέα)

Jean-Louis Bancel (Γαλλία)

Jean-Claude Detilleux (Γαλλία)

Steiner Dvergsdal (Νορβηγία)

Paul Hazen (ΗΠΑ)

Ramón Imperial Zúñiga (Μεξικό)

Surinder Kumar Jakhar (Ινδία)

Gun-Britt Mårtensson (Σουηδία)

Isami Miyata (Ιαπωνία)

Lourdes Ortellado Sienna (Παραγουάη)

Janusz Paszkowski (Πολωνία)

Javier Salaberria (Ισπανία)

Felice Scalvini (Ιταλία)

Seah Kian Peng (Σιγκαπούρη)

Teo Say Hong (Σιγκαπούρη)

Americo Utumi (Βραζιλία)

Η Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία (I.C.A.) ενώνει τους συνεταιρισμούς παγκοσμίως. Είναι ο Υπερασπιστής των συνεταιριστικών αξιών και αρχών και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για το ιδιαίτερο, βασιζόμενο σε αξίες, οικονομικό επιχειρηματικό μοντέλο, το οποίο εξασφαλίζει τα άτομα και τις κοινότητες με ένα μηχανισμό αυτοβοήθειας και επιρροής πάνω στην ανάπτυξή τους. Η ICA υποστηρίζει τα συμφέροντα και την επιτυχή πορεία των συνεταιρισμών, διαδίδει καλύτερες πρακτικές και τεχνογνωσία, ενισχύει τη δημιουργία υποδομών και εποπτεύει την απόδοση και την πρόοδό τους κατά τη διάρκεια του χρόνου.»

Στον απόηχο της συνδιάσκεψης του G20

Ο κ. Χοσέ Μανουέλ Μπαρόζο, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Κομισιόν), ανέφερε στην συνδιάσκεψη του Group 20 « Στόχος μας είναι η δημιουργία μιας παγκόσμιας αγοράς βασισμένης στις Αρχές της Κοινωνικής Οικονομίας» (Τηλεοπτικό δελτίο ειδήσεων SKY 16-11-08). Μήπως το μήνυμα έχει φθάσει;

Ύστερα από πολυετείς παραινέσεις του Ευρωπαϊκού Τμήματος της ICA, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με πέντε κατά σειρά Εκθέσεις (1982, 1986, 1988, 1989, 1995) υιοθέτησε ισάριθμα Ψηφίσματα υπέρ «της ευρείας χρησιμοποίησης του συνεταιριστικού μοντέλου

ανάπτυξης για την επίλυση σοβαρών οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων», επιτυγχάνοντας 20 χρόνια αργότερα τον Φεβρουάριο του 2002, ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ρομάνο Πρόντι να εξαγγείλει την θέση της Ε.Ε. περί της «υπεραξίας των Συνεταιρισμών». (Ι.Σ.Ε.Μ. Συνεταιριστικοί Προβληματισμοί 2002 σελ 15)

Στατιστικές πληροφορίες σχετικά με το Συνεταιριστικό Κίνημα στην Ευρώπη

Σήμερα, 263.000 συνεταιριστικές επιχειρήσεις εξυπηρετούν 160 εκατομμύρια μέλη τους (1 στους 3 πολίτες της ΕΕ), και συμβάλουν ενεργά στους οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. www.gopetition.com/petitions/hands-off-our-coops.html

Χώρες, όπως το Βέλγιο, διαθέτουν Υπουργείο Κοινωνικής Οικονομίας ή Γραμματεία στο Υπουργείο Οικονομικών όπως η Γαλλία.

Μήνυμα του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε. Κόφι Ανάν για τους συνεταιρισμούς
www.australia.coop/artman2/publish/United_Nations_88/UN_praises_international_co-operative_movement_132.php

«Τα Ηνωμένα Έθνη αναγνωρίζουν την συνεισφορά των συνεταιρισμών στην επίτευξη των στόχων της πλήρους και παραγωγικής απασχόλησης, της εξάλειψης της φτώχειας, την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και της ισότιμης προώθησης των γυναικών. Για να εκπληρώσει το συνεταιριστικό κίνημα αυτούς τους στόχους, οι κυβερνήσεις πρέπει να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον, που επιτρέπει στους συνεταιρισμούς να αναπτύσσονται αυτόνομα. Τα

Ηνωμένα Έθνη, σε συνεργασία με το παγκόσμιο συνεταιριστικό κίνημα, έχει συντάξει κατευθυντήριες γραμμές για τη δημιουργία ενός τέτοιου περιβάλλοντος, η οποία θα συζητηθεί στην 56^η Γενική Συνέλευση του τρέχοντος έτους (αναφορά στο έτος 2001).

Οι αξίες της συνεργασίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της αυτο-βοήθειας και της αμοιβαίας ευθύνης, αποτελούν τους ακρογωνιαίους λίθους της κοινής μας προσπάθειας για την οικοδόμηση ενός πιο δίκαιου κόσμου. Είμαι βέβαιος ότι, με δεδομένο το υποστηρικτικό πλαίσιο, το συνεταιριστικό κίνημα θα είναι ένας ολοένα και πιο πολύτιμος εταίρος των Ηνωμένων Εθνών, στην επιδίωξη της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης προς όφελος όλων των ανθρώπων.»

Όλες οι Δημοσιεύσεις και τα Ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. για τους συνεταιρισμούς
www.copac.coop/unpubs.htm

Τύποι Συνεταιρισμών σε όλο τον κόσμο σύμφωνα με το Βιβλίο « Historical Dictionary of the Cooperative Movement» του Jack Shaffer

- Γεωργικοί Συνεταιρισμοί
- Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί
- Χρηματοοικονομικοί Συνεταιρισμοί

- Συνεταιριστικές Τράπεζες
- Ασφαλιστικοί Συνεταιρισμοί
- Αποταμιευτικοί και πιστωτικοί Συνεταιρισμοί
- Συνεταιρισμοί Δασοκομίας
- Οικοδομικοί Συνεταιρισμοί
- Βιομηχανικοί Συνεταιρισμοί
- Βιοτεχνικοί Συνεταιρισμοί
- Συνεταιρισμοί Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες
- Συνεταιρισμοί σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης
- Συνεταιρισμοί υπηρεσιών: Τηλεφωνικών Δικτύων , Αρδευτικοί, Πετρελαίου, Μεταφορών, Συνεταιρισμοί υγειονομικής περίθαλψης, βρεφικών και παιδικών σταθμών, Ηλεκτρικής Ενέργειας (Στις Η.Π.Α. υπάρχουν 900 συνεταιριστικής εταιρείες παραγωγής ρεύματος στον γεωργικό τομέα)
- Συνεταιρισμοί πολλαπλών σκοπών (συνδυάζουν περισσότερων του ενός των παραπάνω αναφερόμενων σκοπών)

Περισσότερες πληροφορίες για την σημερινή κατάσταση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων υπάρχουν στην ιστοσελίδα www.global300.coop . Για το 2008 η λίστα των 300 καλύτερων συνεταιρισμών αναδεικνύει ότι έχουν συνολικό κύκλο εργασιών 1,1 τρισεκατομμυρίων δολαρίων, που τους καθιστά σύμφωνα με το μέγεθος τους ως την 10η οικονομία του κόσμου, ίση περίπου με αυτή της ισπανικής οικονομίας. Στην ιστοσελίδα www.icaexpo.coop παρουσιάζεται η πρώτη διεθνή έκθεση συνεταιριστικών προϊόντων.

ΙΣΠΑΝΙΑ – ΜΟΝΤΡΑΓΚΟΝ του George Benello (Κείμενο του 1973)

www.geocities.com/sinergatismos/Mondragon.html

Η χώρα των Βάσκων βιώνει τα τελευταία χρόνια την ανάπτυξη ενός συστήματος συνεταιρισμών το οποίο είναι μοναδικό σε μέγεθος, δυναμικότητα αλλά και για τον αντίκτυπο που έχει στη συνολική οικονομία της περιοχής. Το σύστημα αυτό ονομάζεται Μοντραγκόν και πήρε το όνομά του από την πόλη που εφαρμόστηκε αρχικά, η οποία βρίσκεται κοντά στο Μπιλμπάο. Σήμερα, τριάντα χρόνια μετά, καλύπτει όλη την χώρα των Βάσκων, ενώ έχει κερδίσει τη διεθνή φήμη και πλέον λειτουργεί ως πρότυπο για την ανάπτυξη παρόμοιων συστημάτων στην Αγγλία, την Ουαλία και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Το δίκτυο του Μοντραγκόν ιδρύθηκε από έναν καθολικό ιερέα, τον Δον Χοσέ Μαρία Αριζμέντι, που παραλίγο να σταλεί από τον Φράνκο στο εκτελεστικό απόσπασμα, για τη συμμετοχή του στον Ισπανικό εμφύλιο με την παράταξη των δημοκρατικών. Ο Χοσέ Μαρία Αριζμέντι, με την οικονομική συμβολή μερικών κατοίκων του Μοντραγκόν, ίδρυσε το 1943 μια πρωτοβάθμια σχολή τεχνικής εκπαίδευσης. Το 1956, οι πρώτοι 5 πτυχιούχοι της σχολής ίδρυσαν ένα μικρό, αυτοδιαχειριζόμενο εργοστάσιο, που ονομαζόταν ULGOR, αριθμούσε συνολικά 24 άτομα και παρήγαγε φασόν μια μικρή κουζίνα πετρελαίου.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Η ΑΥΤΟΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Αυτό το συνεταιριστικό εγχείρημα απεδείχθη επιτυχές και μεταβλήθηκε σε ναυαρχίδα του συνολικού συστήματος που δημιουργήθηκε στη συνέχεια. Η ULGOR –που σε κάποια στιγμή αριθμούσε 3000 μέλη, θεωρήθηκε υπερβολικά μεγάλη και συρρικνώθηκε– αποτέλεσε το πρότυπο για τις επιχειρήσεις που ακολούθησαν. Σύμφωνα με τις αρχές του Ροσντέιλ, η συμμετοχή είναι ελεύθερη για τους πάντες και στηρίζεται στη σχέση ένα μέλος μία ψήφος, οι μετοχές ανήκουν στα μέλη αποκλειστικά και κατά συνέπεια η άντληση κεφαλαίων από εξωτερικούς πόρους πραγματοποιείται μέσω δανεισμού και όχι με έκδοση μετοχών, και η εκπαίδευση είναι διαρκής.

Η επιχείρηση ανέπτυξε ένα σύστημα εσωτερικών ατομικών λογαριασμών στους οποίους τοποθετείται το 70% των κερδών. Κάθε μέλος διαθέτει έναν τέτοιο εσωτερικό λογαριασμό. Το 30% τοποθετείται σ' ένα κοινό λογαριασμό για κεφάλαιο κίνησης και επενδύσεις ενώ ένα μέρος δεσμεύεται από την κοινότητα. Οι εργαζόμενοι, δέσμευαν ένα μέρος των χρημάτων τους για χάρη της κοινότητας, αλλά αυτό θεωρούνταν ως δάνειο προς την τελευταία και έτσι, εισέπρατταν τον τόκο που αντιστοιχούσε στα χρήματα αυτά. Αυτό το σύστημα, ουσιαστικά, επιτρέπει στην επιχείρηση να κεφαλαιοποιεί περίπου το 100% των ετήσιων κερδών της, πράγμα που αποφέρει πολύ περισσότερα κέρδη σε σχέση με μια καπιταλιστική επιχείρηση.

Τα μέλη του Μοντραγκόν θεωρούνται ταυτόχρονα εργάτες και επιχειρηματίες, ενώ οι υποχρεώσεις τους αφορούν τόσο τη διασφάλιση της βιωσιμότητας της επιχείρησης όσο και τη συμβολή στην ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων.

Συμπληρωματικές αρχές

Υπάρχει μια ισχυρή δέσμευση ανάμεσα στα μέλη του συνεταιρισμού για την αρχή της επέκτασης, μιας και η οικονομική βιωσιμότητα των συνεταιριστικών επιχειρήσεων εξαρτάται άμεσα από τη συμβολή του ευρύτερου συστήματος μέσα στο οποίο λειτουργούν.

Επίσης, η μισθολογική διαφορά ανάμεσα στον κατώτατο και τον ανώτατο μισθό καθορίστηκε σε αναλογία 1 προς 3. Αυτό διασφαλίζει έναν ικανοποιητικό βαθμό οικονομικής ισότητας ανάμεσα στους εργάτες και την διοίκηση (η οποία εκλέγεται από την γενική συνέλευση των εργατών). Τα επίπεδα των μισθών καθορίζονται από μια φόρμουλα που λαμβάνει υπ' όψη τον βαθμό δυσκολίας της εργασίας, την προσωπική απόδοση, την εμπειρία και τα επιπλέον προσόντα που μπορεί να διαθέτει ένας εργαζόμενος. Πρόσφατα,

δόθηκε επιπλέον βάρος στις διάφορες δεξιότητες που προάγουν την συνεργασία, μιας και ο ρόλος της τελευταίας είναι καθοριστικός για την επιτυχία του συνεταιριστικού εγχειρήματος.

Πάνω απ' όλα, το Μοντραγκόν αντιπροσωπεύει μια συνολική προσέγγιση στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών. Γι' αυτό και, σε αντίθεση με τις άλλες συνεταιριστικές απόπειρες, περιλαμβάνει και ένα επιπλέον επίπεδο τους "δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς" που ασχολούνται με την έρευνα, τη χρηματοδότηση, την τεχνική υποστήριξη και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Επιπλέον, υπάρχουν καταναλωτικοί και οικοδομικοί συνεταιρισμοί οι οποίοι μπορούν να αναπαράγουν την κουλτούρα του συνεταιρισμού στις βασικές δραστηριότητες της καθημερινότητας.

...Στη συνέχεια προστέθηκε ένας πιστωτικός οργανισμός

Τρία χρόνια μετά την ίδρυση της ULGOR, ο Ντόν Αριζμέντι πρότεινε την ίδρυση ενός πιστωτικού οργανισμού που θα συνέβαλε στην χρηματοδότηση και την τεχνική υποστήριξη των νέων συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Έτσι, ιδρύθηκε η Λαϊκή Εργατική Τράπεζα (Caza Laboral Popular-CLP), που περιλάμβανε ένα πιστωτικό ίδρυμα και μια υπηρεσία παροχής τεχνικών συμβουλών. Η Λαϊκή Εργατική Τράπεζα, διαθέτει ένα Επιχειρηματικό Τμήμα δυναμικότητας 100 ατόμων, το οποίο συνεργάζεται με ομάδες που σχεδιάζουν την ίδρυση νέων συνεταιρισμών ή παρεμβαίνει στις σπάνιες περιπτώσεις όπου μια επιχείρηση που ήδη λειτουργεί εντάσσεται στο συνεταιριστικό δίκτυο. Το τμήμα αυτό υλοποιεί όλες εκείνες τις δραστηριότητες που έχουν σχέση με την ίδρυση της επιχείρησης (αρχιτεκτονικές μελέτες, αναλύσεις αγοράς, έρευνα κ.λ.π.) αλλά και παραμένει σε συνεργασία με τα στελέχη της για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρις ότου επιβεβαιωθεί η εμπέδωση των αρχών του δικτύου. Σε αντάλλαγμα, η επιχείρηση υπογράφει ένα συμβόλαιο ένταξης στο σύστημα του Μοντραγκόν και μόνιμης συνεργασίας με την Τράπεζα, η οποία διατηρεί επικουρική σχέση μαζί της. Το πλεόνασμα των βιομηχανικών συνεταιρισμών τοποθετείται στην Λαϊκή Εργατική Τράπεζα για να διοχετευτεί στην ίδρυση άλλων συνεταιρισμών.

Η Λαϊκή Εργατική Τράπεζα είναι δευτεροβάθμιος συνεταιρισμός και το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται τόσο από μέλη των πρωτοβάθμιων βιομηχανικών συνεταιρισμών όσο και της ίδιας της Τράπεζας. Παράλληλα με την Λαϊκή Εργατική Τράπεζα, λειτουργούν και άλλοι δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί, όπως ένας συνεταιρισμός κοινωνικών υπηρεσιών που εγγυάται συντάξεις που αναλογούν στο 100% των κρατήσεων αλλά και άλλες παροχές, μια κλινική. Επίσης, λειτουργεί κι ένας εκπαιδευτικός συνεταιρισμός που περιλαμβάνει κι ένα τεχνικό λύκειο. Το λύκειο αυτό διαθέτει και παραγωγικά τμήματα στα οποία οι σπουδαστές κάνουν την πρακτική τους και αμείβονται ως μερικώς απασχολούμενοι εργάτες. Όπως και σε κάθε δευτεροβάθμιο συνεταιρισμό, στη διοίκηση της σχολής συμμετέχουν σπουδαστές και καθηγητές.

Η τράπεζα του Συστήματος Μοντραγκόν ως επόμενο βήμα συνεταιριστικής πρακτικής δημιούργησε υβριδικούς συνεταιρισμούς εργατών-καταναλωτών. Η ενωμένη λιανική αλυσίδα καταναλωτικών συνεταιρισμών είναι η μεγαλύτερη στην Ισπανία με ετήσιες πωλήσεις που ανέρχονται σε 2,6 δισεκατομμύρια δολάρια.

...Σήμερα (Αναφορά στο έτος 1973 που ο George Benello έγγραψε το παρόν κείμενο)

Σήμερα, το σύστημα του Μοντραγκόν περιλαμβάνει ένα δίκτυο καταναλωτικών, οικιστικών, γεωργικών και κατασκευαστικών συνεταιρισμών. Η συνολική αξία του εγχειρήματος αποτιμάται σε δισεκατομμύρια. Το Μοντραγκόν αποτελείται από 86 παραγωγικούς συνεταιρισμούς που απασχολούν κατά μέσο όρο 400 άτομα ο κάθε ένας, 44 εκπαιδευτικά ιδρύματα (και πανεπιστήμια όπως το Πολυτεχνείο Mondragon), 15 κατασκευαστικούς συνεταιρισμούς, ένα δίκτυο καταναλωτικών συνεταιρισμών το οποίο έχει 75.000 μέλη και την Τράπεζα (Σύμφωνα με νεότερα στοιχεία του 1983 διαθέτει 180 συνεταιρισμούς με 140.000 μέλη και 20.000 υπαλλήλους Γ. Δασκάλου). Η Λαϊκή Εργατική Τράπεζα έχει 132 υποκαταστήματα στην Χώρα των Βάσκων και πρόσφατα άνοιξε γραφείο στη Μαδρίτη, χαρακτηριστικό για τις διαθέσεις επέκτασης και πέραν της χώρας των Βάσκων. Το ενεργητικό της υπολογίζεται ότι ξεπερνάει το ένα δισεκατομμύριο δολάρια.

Το Μοντραγκόν παράγει τα πάντα, από οικιακές συσκευές (είναι η δεύτερη εταιρία κατασκευής ηλεκτρικών ψυγείων στη Ισπανία) μέχρι ανταλλακτικά κινητήρων και ferry boats, τα οποία και εξάγει. Οι εξαγωγές αντιπροσωπεύουν πάνω από το 1% των ισπανικών εξαγωγών.

Η επέκταση του συστήματος Μοντραγκόν στον Κόσμο το έτος 2005

Με τους 18.000 εργάτες του, κατέχει το 15 % των θέσεων εργασίας στην επαρχία Guiruzkoa και το 5% στη Χώρα των Βάσκων. Παρόλο που ένα μεγάλο μέρος της παραγωγής αφορά προϊόντα μεσαίας τεχνολογίας, το Μοντραγκόν παράγει επίσης προϊόντα υψηλής τεχνολογίας. Το Ερευνητικό Ινστιτούτο του Μοντραγκόν, το Ικερλάν, διαθέτει πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων των Η.Π.Α, ανάμεσα στις οποίες συγκαταλέγεται και το Μ.Ι.Τ., ενώ έχει εξελίξει βιομηχανικά ρομπότ τα οποία εξάγονται ή χρησιμοποιούνται στους βιομηχανικούς συνεταιρισμούς του δικτύου.

...Η αποδοτικότητα του Μοντραγκόν

Ένα από τα χαρακτηριστικότερα δείγματα της αποδοτικότητας του Μοντραγκόν, είναι ότι το Επιχειρηματικό Τμήμα συνεχίζει να αναπτύσσει νέους συνεταιρισμούς – 4 κατά μέσο

όρο το χρόνο, με 400 μέλη περίπου ο καθένας. Από αυτούς, μόνο 2 έχουν αποτύχει μέχρι στιγμής

Έχω μελετήσει μια τεχνο-οικονομική μελέτη για την ίδρυση μιας νέας επιχείρησης. Πρόκειται για ένα εντυπωσιακό ντοκουμέντο, που φτάνει το μέγεθος ενός βιβλίου και περιλαμβάνει δημογραφικά στοιχεία, κοινωνιολογικές αναλύσεις του καταναλωτικού κοινού στο οποίο απευθύνεται η επιχείρηση, ανάλυση της αγοράς, πληροφορίες για το προϊόν και οτιδήποτε άλλο μπορεί να είναι σχετικό. Όταν μια νέα επιχείρηση βρίσκεται στα σκαριά, οι υπεύθυνοι του Μοντραγκόν συμβουλεύουν τα μέλη που πρόκειται να συμμετάσχουν να εκλέξουν μια ηγεσία. Αυτή εκπαιδεύεται για δυο χρόνια στο Επιχειρηματικό τμήμα του Μοντραγκόν, προτού η επιχείρηση αρχίσει να λειτουργεί. Εκεί, μαθαίνουν οτιδήποτε έχει να κάνει με τη δουλειά τους και τη λειτουργία ενός συνεταιρισμού.

Η απόπειρα του Μοντραγκόν έχει προκαλέσει παγκόσμιο ενδιαφέρον. Η κυβέρνηση Μιτεράν στη Γαλλία, ως αποτέλεσμα των επιδράσεων του Μοντραγκόν, είχε ιδρύσει μια συμβουλευτική επιτροπή που ασχολούνταν αποκλειστικά με την ανάπτυξη των συνεταιρισμών. Στην Ουαλία, το Ουαλικό Εργατικό Κέντρο αναπτύσσει ένα δίκτυο συνεταιρισμών στα πρότυπα του Μοντραγκόν. Στην Αγγλία, το Κίνημα για τον Έλεγχο της Εργασίας έχει αναπτύξει παρόμοιες δραστηριότητες σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση. Πολλοί προοδευτικοί στους κόλπους της Καθολικής Εκκλησίας, που βλέπουν στο Μοντραγκόν μια εναλλακτική προοπτική πέρα από τον κομμουνισμό και τον καπιταλισμό, έχουν συμβάλει στην ίδρυση βιομηχανικών συνεταιρισμών στο Μιλγουόκι και στο Ντητρόιτ, ενώ στη Βοστώνη ο συγγραφέας του παρόντος κειμένου συνεργάστηκε με την τοπική αρχιεπισκοπή για την ανάπτυξη ενός παρόμοιου μοντέλου.

Επιπλέον, το Μοντραγκόν έχει δημιουργήσει ένα συνολικό σύστημα όπου κάποιος μπορεί να εργάζεται, να καταναλώνει και να ζει μέσα σ' ένα συνεταιριστικό περιβάλλον. Ένα τέτοιο περιβάλλον γεννάει υψηλά κίνητρα μιας και τα μέλη των συνεταιρισμών διακατέχονται από μια συνεργατική κουλτούρα, που ενσωματώνει τόσο ηθικά όσο και υλικά ελατήρια και διαπερνά κάθε πτυχή της ζωής – την εργασία, τη κοινότητα, την εκπαίδευση, την κατανάλωση, την οικογένεια. Ένα μέλος του Επιχειρηματικού Τμήματος εξήγησε την μοναδικότητα του Μοντραγκόν τονίζοντας ότι το σύστημα πηγαίνει πολύ μακρύτερα από αυτό που μπορεί να βρεθεί στη βασική παράδοση. Η απόδειξη γι' αυτό βρίσκεται στην μεγάλη προσπάθεια που απαιτείται για να κοινωνικοποιηθούν οι νέοι εργάτες στην κουλτούρα του συνεταιρισμού μιας και η βασική ταυτότητα δεν μπορεί από μόνη της να εγυηθεί την αποδοτική συμμετοχή σ' αυτόν.

...Τα μαθήματα του Μοντραγκόν

Ίσως ένα από τα πιο θαυμαστά επιτεύγματα του Μοντραγκόν είναι ο τρόπος που συνδυάζει την συλλογική ιδιοκτησία με τα κίνητρα που απορρέουν από την ατομική ιδιοκτησία μέσα σ' ένα σύστημα που αναγνωρίζει εξ' ίσου τη συλλογική και την ατομική πτυχή της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Το σύστημα των ατομικών λογαριασμών που συνδυάζει την επένδυση στην επιχείρηση μαζί με τον διαχωρισμό των κερδών σε ατομικά και συλλογικά, αντιπροσωπεύει μια μέθοδο που δίνει στον εργαζόμενο την αίσθηση της ατομικής ιδιοκτησίας σε συνδυασμό με την συλλογική συμμετοχή σε μια επιχείρηση που δεν του παρέχει μόνο τα μέσα της επιβίωσής του, αλλά και δεν περιμένει από τον ίδιο μόνο να αποδίδει καλά στην εργασία του.

Παγκόσμιες Οικονομικές Κρίσεις. Τι κάνουν τα άλλα Συστήματα. Τι έκανε το Συνεταιριστικό Σύστημα Mondragon για να ξεπεράσει τις οικονομικές κρίσεις του 80 και 90.

Στην σημερινή οικονομική κρίση εν' έτει 2008, οι κυβερνήσεις των Κρατών χρηματοδοτούν τις Τράπεζες. Αντίθετα στο συνεταιριστικό σύστημα Mondragon, κατά την διάρκεια αντίστοιχων κρίσεων τις δεκαετίες 1980 και 1990, με το διαθέσιμο κοινό αποθεματικό της τράπεζας Caza Laboral Popular, στηρίχθηκαν οι επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα να μην απολυθεί κανένας εργαζόμενος.

Η Caza Laboral Popular έδωσε επιδόματα, διέγραψε χρέη. Εφαρμόζοντας την αρχή της αλληλεγγύης όλοι οι εργαζόμενοι των βιώσιμων επιχειρήσεων έδωσαν μέχρι και το 2.35% των ατομικών κερδών τους για την στήριξη των συναδέρφων άλλων επιχειρήσεων που περνούσαν δύσκολες στιγμές. Έμπειρα στελέχη της Τράπεζας ανέλαβαν την διοίκηση των επιχειρήσεων για να τις βγάλουν από την στενωπό.

Σχετικά κείμενα

- Άρθρο της Guardian

www.guardian.co.uk/business/2001/oct/23/globalrecession.internationalnews

- The Mondragon System: Cooperation at Work στην σελίδα 23 «Coping with Recession» www.newrules.org/resources/mondragon.pdf

Σήμερα - Παρουσίαση του συστήματος Mondragon

Η ιστοσελίδα του ομίλου συνεταιριστικών επιχειρήσεων www.mondragon.mcc.es και του πανεπιστημίου του Mondragon www.mondragon.edu

- Σχετικό Video www.mondragon.mcc.es/ing/quienessomos/avi.html
- Σχετικό Κείμενο www.mondragon.mcc.es/ing/quienessomos/historiaMCC_ing.pdf

KINA

Η μεγάλη ανεργία που το 1980 έφτασε στα 25 εκατομμύρια ατόμων, προ παντός νέων, οδήγησε στην αντιμετώπιση της με τη δημιουργία αστικών συνεταιρισμών στους τομείς δραστηριότητας, όπως ο τουρισμός, τα εστιατόρια, οι επισκευές, η επιστημονική έρευνα, η νοσηλευτική, η ψυχαγωγία κ.ο.κ. Έτσι, μέχρι το 1985 δημιουργήθηκαν 35 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας.

Αυτός ο αυθόρμητος τρόπος δημιουργίας επιχειρήσεων εκτιμήθηκε από το κράτος, γιατί αποδείχθηκε ότι με επένδυση ίσου ύψους οι συνεταιρισμοί δημιούργησαν τετραπλάσιες θέσεις εργασίας από όσες οι κρατικές επιχειρήσεις. Αναπτύχθηκε μάλιστα η τάση μετατροπής σε συνεταιρισμούς πολλών κρατικών επιχειρήσεων. Αυτό συνέβηκε στο 80% των μικρών μαγαζιών που είχε το Κράτος μέχρι το 1985. Το κίνητρο σ' αυτή τη μεταβολή είναι η ανάληψη της ευθύνης και των πιθανών κερδών από τους εργαζόμενους. Το Κράτος είναι παρόν, διευκολύνοντας τις επενδύσεις με τις χρηματοδοτήσεις μέσω των τραπεζών του.

(Γεώργιος Δασκάλου «Κοινωνική Οικονομία - Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί» σελ. 626)

Ο ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Αποσπάσματα από Ομιλία του Υπουργού της Κύπρου κ. Γ. Λιλλήκα (29-6-2006)

www.cyprus.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/7A460992566A5E92C225719C0060F2F5?OpenDocument&print

«Μέσα σε αυτές τις εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες εμφανίστηκαν κατά την πρώτη δεκαετία του εικοστού αιώνα, οι πρώτες συνεργατικές σπίθες, οι οποίες οδήγησαν το 1909 στην ίδρυση της Χωρικής Τράπεζας Λευκονοίκου. Το παράδειγμα της Χωρικής Τράπεζας Λευκονοίκου που αργότερα μετονομάστηκε σε ΣΠΕ Λευκονοίκου, ακολουθήθηκε και από άλλες κοινότητες με αποτέλεσμα η εφαρμογή του συνεργατικού θεσμού να αρχίσει σταδιακά να επεκτείνεται στον πιστωτικό τομέα.

Ακολούθησε η ίδρυση των συνεργατικών παντοπωλείων και στη συνέχεια το συνεργατικό οικοδόμημα ολοκληρώθηκε με τη συνεργατική δραστηριοποίηση και στους άλλους τομείς της οικονομίας και κυρίως στους τομείς εκείνους που είχαν άμεση σχέση με τον αγροτικό πληθυσμό.

Παρακολουθώντας τις χρονολογίες ίδρυσης των διαφόρων Συνεργατικών Εταιρειών, παρατηρούμε ότι αυτές είναι εναρμονισμένες με την κλίμακα ιεράρχησης των διαφόρων προβλημάτων που μαστίζαν την κυπριακή κοινωνία.

Πρώτα ιδρύθηκαν οι Πιστωτικές Εταιρείες για να αντιμετωπιστεί το σοβαρότατο πρόβλημα της τοκογλυφίας. Ακολούθησε η ίδρυση των Συνεργατικών Παντοπωλείων για να τερματιστεί η λεηλασία του οικογενειακού εισοδήματος από τους επιτήδειους που εμπορεύονταν τα αγαθά πρώτης ανάγκης. Στη συνέχεια ιδρύθηκαν οι συνεργατικές εταιρείες εμπορίας και

μεταποίησης της γεωργικής παραγωγής για να προστατευθεί ο μόχθος των αγροτών και να βελτιωθούν τα εισοδήματά τους.

Έτσι, οι πρώτες συνεργατικές σπίθες σύντομα έγιναν φλόγα που στο πέρασμά της έκαιγε την τοκογλυφία και το τυραννικό κοινωνικο-οικονομικό σύστημα και στη θέση του ανέπτυξε πυρήνες κοινωνικής προόδου.

Η επίδραση του Συνεργατικού Κινήματος και οι αλλαγές που αυτό επέφερε σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής των Κυπρίων ήταν καταλυτικές.....

Συνέπεια αυτής της πολύ σημαντικής πτυχής του συνεργατικού έργου, ήταν η διαφοροποίηση του κοινωνικού ιστού με τη διαμόρφωση συνθηκών για επαγγελματική και κοινωνική ανέλιξη παιδιών από οικογένειες που δεν διέθεταν μεγάλη οικονομική επιφάνεια και περίοπτη θέση στην παραδοσιακή κοινωνική πυραμίδα. Πιστεύω ότι δεν θα είχα λάθος, αν υπέθετα ότι αρκετοί από τους παρευρισκόμενους οφείλουν την ανώτατη εκπαίδευσή τους στις διευκολύνσεις που το συνεργατικό κίνημα παραχώρησε στους γονείς του...

Ο Συνεργατισμός, στον ένα αιώνα ζωής του, άνοιξε διάπλατα τις πόρτες του σε ολόκληρη την κοινωνία και πρόσφερε αδιάκριτα τις υπηρεσίες του έχοντας πάντοτε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος του τον άνθρωπο, τις ανάγκες και τα προβλήματά του. Πάνω σε αυτή

τη βάση κτίστηκε η εμπιστοσύνη των μελών προς τις εταιρείες τους και αναπτύχθηκε η συνεργατική αλληλεγγύη.

Στις οικονομίες των ανεπτυγμένων χωρών συμμετέχουν σήμερα ο ιδιωτικός, ο δημόσιος και ο συνεργατικός τομέας. Οι τρεις αυτοί τομείς της οικονομίας συνυπάρχουν και συλλειτουργούν ισορροπημένα για να διασφαλίζεται με τον τρόπο αυτό η ανάπτυξη της κάθε χώρας και να προάγεται η ευημερία των πολιτών της. Ακόμα και στις πλέον καπιταλιστικές χώρες, όπως είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ιαπωνία, ο συνεργατικός τομέας βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα ανάπτυξης και η συμμετοχή του στην οικονομία είναι σημαντική. Σύμφωνα με στοιχεία της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, στις Ηνωμένες Πολιτείες το 40% των πολιτών είναι μέλη συνεργατικών εταιρειών και στην Ιαπωνία το αντίστοιχο ποσοστό κυμαίνεται γύρω στο 33%.

Είναι χρήσιμο να αναφερθεί, επίσης, ότι τα Συνεργατικά Κινήματα που εκπροσωπεί η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση από 81 χώρες, αντιπροσωπεύουν πάνω από 800 εκατομμύρια μέλη και συντηρούν πάνω από 100 εκατομμύρια θέσεις εργασίας.

Στην Κύπρο, το Συνεργατικό Κίνημα είναι σήμερα σε επίπεδα που μπορεί άνετα, τηρουμένων των αναλογιών, να συγκριθεί ευνοϊκά με τα συνεργατικά κινήματα των πλέον ανεπτυγμένων χωρών. Πέραν από το 50% του κυπριακού πληθυσμού συνεργάζεται με τις συνεργατικές εταιρείες, ενώ τα συνεργατικά ιδρύματα διαφόρων τύπων προσφέρουν εργασία σε πάνω από 5 χιλιάδες πρόσωπα. Τα Συνεργατικά Ιδρύματα περιβάλλονται με την εμπιστοσύνη του κοινού, με αποτέλεσμα ο πιστωτικός τομέας του Κινήματος να συγκεντρώνει περισσότερο από το ένα τρίτο των καταθέσεων όλης της οικονομίας και να αποτελεί παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής σταθερότητας.

Ο Συνεργατισμός δεν μας ανήκει. Δεν ανήκει στα σημερινά μέλη του και στη σημερινή ηγεσία του. Ο Συνεργατισμός ως ιδέα και ως Κίνημα ξεπερνά τα δικά μας όρια. Ανήκει στο σύνολο της κυπριακής κοινωνίας. Δανειστήκαμε το Συνεργατικό Κίνημα όχι από τους προγόνους μας αλλά από τους απογόνους μας. Και οφείλουμε να τους το επιστρέψουμε ακόμη πιο δυνατό και πιο ισχυρό για να συνεχίσει να υπηρετεί τον τόπο.»

Ο «Συνεργατισμός» όπως αναφέρεται στην Κύπρο είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εργοδότης σε πλήθος εργαζομένων που απασχολεί μετά το κράτος (Στοιχεία από την έκδοση Συνεργατισμός 1901-2006 της Πανκύπριας Συνεργατικής Συνομοσπονδίας ΑΤΑ). Ο μέγιστος οριακός φορολογικός συντελεστής το 2004 ήταν στην Κύπρο ο χαμηλότερος της ΕΕ 10% με 25% στην Ελλάδα και τον υψηλότερο στην Μάλτα 35%. Ο συντελεστής ΦΠΑ ήταν στην Κύπρο 15%, στην Ελλάδα 19% με μέγιστο στην Δανία 25% (στοιχεία εφημερίδα Επενδυτής 11-3-2007 Οικονομία σελ. 6). Μήπως ο συνεργατισμός κάνει την Κύπρο ανθηρή Οικονομία παρ' όλα την χαμηλή άμεση και έμμεση φορολογία;

Η εξέλιξη των Συνεταιριστικών Παντοπωλείων στην Κύπρο. Ιστορική αναδρομή μέσα από την ιστοσελίδα του Παντοπωλείου E and S

www.eands.com.cy/website/greek/history.php

Η 65χρονη πορεία ενός μεγάλου Οργανισμού

Εισαγωγή-Ίδρυση Α' Συνεργατικού Παντοπωλείου

Έτος 1942. Με άγνωστη έκβαση ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος στο απόγειό του κι η μικρή μας Κύπρος κάτω από το βάρος και της Αγγλικής αποικιοκρατικής κυριαρχίας, να μετρά με την υπόλοιπη ανθρωπότητα τις πληγές. Φτώχεια, ανεργία, στέρηση από κάθε αγαθό, οικονομική εξαθλίωση, με τη μαύρη αγορά να εκτελεί χρέη ... «ρυθμιστή». Κάτι έπρεπε να γίνει. Κάποιος, κάποιιοι ν' αποτινάξουν το δυσβάσταχτο μαρτύριο, ν' ανατρέψουν τις συνθήκες στέρησης.

Και κάποια μέρα λοιπόν, εκεί στην πόλη της Λεμεσού, μια ομάδα ανθρώπων με κοινό όραμα και συνεταιριστικά ιδανικά, μαζεύουν τα κατάλοιπα της δύναμής τους και κάτι παραπάνω. Μαζεύουν την ίδια τους την ψυχή και τολμούν την ανατροπή. Δίνουν φιλή ζωής στην επιβίωση και στις ανάγκες του καταναλωτή. Ίδρύουν το Α' Συνεργατικό Παντοπωλείο.

Η πορεία του Συνεργατικού Ιδρύματος

Δεν ήταν εύκολο εγχείρημα. Κι ωστόσο η ομάδα αυτή κατάφερε με την αξιοπιστία της, ότι πολυτιμότερο. Την εμπιστοσύνη του καταναλωτικού κοινού. Σαν αποτέλεσμα και μέχρι το 1945 λειτούργησαν άλλα 4 συνεργατικά καταστήματα, σε διάφορα σημεία της Λεμεσού, εξυπηρετώντας έτσι το ευρύτερο κοινό, σε μια εποχή μάλιστα κατά την οποία το αυτοκίνητο, ακόμη και σαν ιδέα, συνιστούσε έννοια ασύλληπτη για τον περισσότερο κόσμο. Ταυτόχρονα αναβαθμίζει την εικόνα του με νέα μέτρα. Ένα απ' αυτά η πληρωμή μερισμάτων, επιστρέφοντας άμεσα μέρος των κερδών στον καταναλωτή κι ένα δεύτερο, η εισαγωγή του συστήματος αυτοεξυπηρέτησης (Self Service). Η ανοδική πορεία θεμελιώνεται σταθερά.

Ίδρυση ΣΠΟΛΠ και Α' Συνεργατικού Υφασματοπωλείου

Η συγκράτηση των τιμών στα καταναλωτικά αγαθά είναι δεδομένη μα όχι ικανοποιητική για το μεγάλο όραμα του Συνεργατικού Κινήματος. Γι' αυτό το 1954 ιδρύεται ο Συνεργατικός Προμηθευτικός Οργανισμός Λεμεσού- Πάφου (ΣΠΟΛΠ) με κύρια αρχικά ενασχόληση το χονδρικό εμπόριο. Το 1956 ακολουθεί η εξαγγελία ίδρυσης της Α' Συνεργατικής Εταιρείας Ραπτών που στην συνέχεια αναδιοργανώνεται σε Συνεργατική Εταιρεία Ετοίμων Ειδών Ένδυσης (Α' Συνεργατικό Υφασματοπωλείο)

Α' Συνεργατικό Παντοπωλείο + Α' Συνεργατικό Υφασματοπωλείο = ΕΣΕΛ!

Με τη Λεμεσό να επεκτείνεται ολοένα και περισσότερο, το 1970 οι Διοικήσεις των 2 μεγάλων Συνεργατικών Εταιρειών Παντοπωλείου και Υφασματοπωλείου προχώρησαν στην ενοποίηση των δύο Εταιρειών και στη δημιουργία μιας νέας Εταιρείας, της Ένωσης Συνεργατικών Εταιρειών Λεμεσού, (ΕΣΕΛ). Οι στόχοι ξεπερνούν κάθε προσδοκία. Η ΕΣΕΛ καθιερώνεται ως η μεγαλύτερη επιχείρηση λιανικού εμπορίου στην Κύπρο.

Νέο Πολυκατάστημα - Συνένωση Συνεργατικών Ιδρυμάτων με ΕΣΕΛ

Με Νέο Σχέδιο Ανάπτυξης το 1971 αρχίζει στο κέντρο της Λεμεσού η ανέγερση Πολυκαταστήματος με 9 Τμήματα. Οι εργασίες διακόπτονται από τα τραγικά γεγονότα του 1974 αλλά συνεχίζουν και ολοκληρώνονται κατά τα έτη 1976-1977. Το 1978 ακολουθεί η συνένωση με την ΕΣΕΛ και με το ίδιο όνομα, των Συνεργατικών Καταναλωτικών Ιδρυμάτων Μέσα Γειτονιάς, Πολεμιδιών, Αγ. Αθανασίου, Αγ. Φύλας και Γερμασόγειας.

Ενοποίηση ΣΠΟΛΠ –ΕΣΕΛ

Με την άνθηση του λιανικού εμπορίου, ο ΣΠΟΛΠ προχώρησε σε αναδόμηση της Εταιρείας και στην εμπλοκή της και σ' αυτό τον τομέα. Με τα νέα αυτά δεδομένα, οι δύο Εταιρείες ΕΣΕΛ και ΣΠΟΛΠ προχώρησαν το 1994 στην ενοποίησή τους.

Εξέλιξη - Ανάπτυξη Εταιρείας μετά το 1994

Από το 1994 και μετά η ΕΣΕΛ-ΣΠΟΛΠ διαμόρφωσε ένα συγκεκριμένο τύπο εξέλιξης. Τα ενοριακά καταστήματά της τα οποία ανέρχονται τώρα στα 32, λειτουργούν κάτω από μια νέα μορφή Franchise συνθέτοντας την αλυσίδα ΕΣΕΛ. Παράλληλα η Εταιρεία λανσάρει την γραμμή E&S Υπερκαταστήματα, η οποία σήμερα περιλαμβάνει 7 συνολικά Υπεραγορές και πρόσθετα το εξειδικευμένο Υπερκατάστημα E&S Home Textile στον Αγ.Νικόλαο Λεμεσού. Το 2000 η Συνεργατική Εταιρεία δημιουργεί τη θυγατρική Εταιρεία E&S Trading της οποίας κύριος μέτοχος, με σχεδόν απόλυτη κατοχή μετοχών είναι η ΕΣΕΛ- ΣΠΟΛΠ ΛΤΔ και στην οποία εντάσσονται τα Υπερκαταστήματα E&S Landmark και E&S Home center.

Το κοινωνικό Πρόσωπο της Εταιρείας

Πλάι στο αγωνιστικό έργο της ΕΣΕΛ-ΣΠΟΛΠ που δίνει σθεναρά και δημιουργικά το παρόν της σ' όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής ζωής, είναι κι ένα άλλο έργο, που συμπλέει παράλληλα αλλά όσο γίνεται σε πολύ χαμηλούς, σχεδόν σ' ανυποψίαστους τόνους... Πρόκειται για το κοινωνικό της έργο. Αυτό που συνθέτει το κοινωνικό πρόσωπο της Εταιρείας και το οποίο δηλώνει παρόν σε κάθε ανθρωπιστικό κάλεσμα.

Τα δείγματα κοινωνικής προσφοράς... πολλά! Τα τραγικά γεγονότα του 1974 βρήκαν τις αποθήκες της Εταιρείας ανοιχτές κι ελεύθερα δοσμένες σ' όλο τον κόσμο. Η Εταιρεία προσπάθησε άμεσα ν' απορροφήσει εργοδοτικά, όσο περισσότερο προσφυγικό δυναμικό εργαζόταν σε Συνεργατικά Παντοπωλεία αποτρέποντας τα χειρότερα για τις οικογένειες τους αλλά και την οικονομία. Με έκτακτη εισαγωγή του συστήματος πληρωμής επί πιστώσει, διευκόλυνε για μεγάλο χρονικό διάστημα τους πελάτες της.

Η ΕΣΕΛ-ΣΠΟΛΠ έχει έντονη παρουσία σε μορφή έκτακτων ή ετήσιων χορηγιών σε πλείστες αγαθοεργίες καθώς και σ' ένα μακροσκελή κατάλογο Φιλανθρωπικών, Αθλητικών και Πολιτιστικών Συνδέσμων και Ιδρυμάτων.

Σήμερα περισσότερες από 350 οικογένειες στηρίζονται εργοδοτικά από την εταιρεία, η οποία φροντίζει πάντα ανάμεσα σε αυτούς να βρίσκονται και άτομα με ειδικές ανάγκες.

Επίλογος

Σήμερα 65 χρόνια μετά, η ΕΣΕΛ-ΣΠΟΛΠ ανασκοπεί με κάθε της κίνηση, τα πεπραγμένα της κοινής συμπόρευσής της μαζί με τους καταναλωτές. Γιατί γι' αυτό ακριβώς πρόκειται. Επενδύοντας σε μια διαχρονική σχέση, η ΕΣΕΛ-ΣΠΟΛΠ όλ' αυτά τα χρόνια πορεύτηκε μαζί με τον Κύπριο αφουγκραζόμενη βήμα- βήμα τις απαιτήσεις και τις προκλήσεις των καιρών. Τρεις γενιές ανθρώπων καταθέτοντας την ψυχή τους, πέρασαν σκυτάλη το κάθε όνειρο, επιτελώντας το θαύμα του σήμερα. Σταθεροί στο κοινό όραμα. Αταλάντευτοι στις αρχές και στις δεσμεύσεις τους, όσο κι αν αλλάζουν εποχές και δεδομένα. Αυτοί εκεί, πιστοί στο πνεύμα και στο γράμμα της ίδιας φιλοσοφίας. Να χαλιναγωγούν την ακρίβεια, να δίνουν ανάσα επιβίωσης αλλά και καλύτερη ποιότητα ζωής στον Κύπριο καταναλωτή. Δικαιώνοντας το Συνεργατικό Κίνημα και τον λόγο ύπαρξής του.

65 χρόνια ΕΣΕΛ-ΣΠΟΛΠ λόγω τιμής ... μαζί σας!

Η δημιουργία του 1^{ου} συνεταιρισμού σε κάθε χώρα για όλο τον Κόσμο

Η λίστα πληροφοριών που ακολουθεί αναπαράχθηκε από το βιβλίο «Ιστορικό Λεξικό του Συνεταιριστικού Κινήματος» του Jack Shaffer, εκδόσεις The Scarecrow, Inc Lanham Md London 1999, όπως παρουσιάστηκε στο περιοδικό Ανασκόπηση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας, τεύχος 51 Αυγούστου 2006 σελ. 6

<http://www.ica.coop/publications/digest/51-digest.pdf> .

Σημειώνουμε ότι εάν και η Ελλάδα αναφέρεται δεύτερη σε αυτή την λίστα με χρονιά ίδρυσης του πρώτου συνεταιρισμού στην Ελλάδα το 1780, αναφερόμενη προφανώς στο έτος ίδρυσης του συνεταιρισμού των Αμπελακίων (εκτενή αναφορά στην επόμενη ενότητα), χωρίς να είναι γνωστές άλλες προγενέστερες ημερομηνίες του έτους 1750 για την Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ.

Οι πρόδρομοι του συνεταιριστικού μοντέλου όπως ο Βρετανός Ρόμπερτ Όουεν που γεννήθηκε το 1771 δημιούργησε την συνεταιριστική κοινότητα « Νέα Αρμονία» στις ΗΠΑ το 1815. Οι ιδέες του Βρετανού Γουίλιαμ Κίνγκ (1786-1865) εφαρμόστηκαν το 1843 με την δημιουργία του καταναλωτικού συνεταιρισμού του Ροτσντέιλ, του Η.Β. ενώ η πρώτη εφαρμογή του συνεταιριστικού μοντέλου στην Γαλλία έγινε πολύ αργότερα από τον Λουίς Μπλάν που γεννήθηκε μόλις το 1813. Επίσης η ημερομηνία του έτους 1750 είναι πολύ προγενέστερη ακόμη και από την ημερομηνία γένεσης του θεωρητικού και πατέρα του συνεταιρισμού στην Γαλλία του Φουριέ που γεννήθηκε το 1772.

1750 Γαλλία, Ηνωμ. Βασίλειο, ΗΠΑ

1780 Ελλάδα

1794 Αυστρία

1806 Ιταλία

1808 Λουξεμβούργο

1816 Πολωνία, Ελβετία

1825 Ρωσία

1838 Ισπανία

1839 Μεξικό

1843 Ιαπωνία

1844 Ισλανδία

1845 Γερμανία, Σλοβακία

1847 Βραζιλία

1848 Βέλγιο

1850 Ουγγαρία, Σουηδία

1851 Δανία, Νορβηγία, Σλοβενία

1852 Τσεχική Δημοκρατία, Ρουμανία

1859 Αυστραλία, Ιρλανδία

1860 Λετονία, Ολλανδία	1931 Μπουρκίνα Φάσο, Γουινέα, Μαδαγασκάρη, Σουαζιλάνδη, Τόγκο
1861 Καναδάς	1932 Ακτή του Ελεφαντοστού, Γουαδελούπη
1863 Βουλγαρία, Τουρκία	1933 Γουιάνα, Παλαιστίνη
1869 Λιθουανία	1936 Σιέρα Λεόνε
1870 Φινλανδία, Γιουγκοσλαβία	1937 Αϊτή, Λίβανο
1871 Πορτογαλία	1939 Βολιβία
1875 Αργεντινή	1940 Μπαρμπάντος, Άγιος Βικέντιος
1876 Ονδούρα	Γρεναδίνες
1878 Ισραήλ (Παλαιστίνη)	1941 Κουβέιτ
1881 Νέα Ζηλανδία	1942 Παραγουάη
1893 Ουζμπεκιστάν	1943 Μπελίζ, Συρία
1898 Εσθονία	1945 Αιθιοπία, Φίτζι
1900 Ινδία	1946 Αλβανία, Μπαχάμες, Ντομίνικα, Δομινικανή Δημοκρατία, Λεσόθο, Μάλτα, Παπούα-Νέα Γουινέα, Αγία Λουκία
1910 Αλγερία	1947 Μπενίν, Χονγκ Κονγκ, Σουδάν
1902 Νότια Αφρική, Ζιμπάμπουε	1949 Τσαντ
1903 Βενεζουέλα	1950 Γκάμπια, Νεπάλ, Νήσοι Σολομώντος, Σομαλία
1904 Χιλή, Πακιστάν	1951 Κούβα
1905 Μπαγκλαντές, Μιανμάρ, Τυνησία	1954 Καμπότζη, Παναμάς, Σαμόα
1906 Γουατεμάλα, Σρι Λάνκα	1955 Νήσοι Κουκ
1907 Κορέα	1956 Κιριμπάτι, Ρουάντα, Τουβαλού Αντίγκουα
1908 Αίγυπτο, Ινδονησία, Κένυα	1958 Γρενάδα, Υεμένη
1909 Κύπρος, Ουρουγουάη	1959 Αργκουίλα, Άγιος Χριστόφορος / Νέβις
1910 Νιγηρία, Φιλιππίνες	1960 Μικρονησία, Μονσερράτ
1912 Κίνα, Ελ Σαλβαδόρ, Ταϊβάν, Βιετνάμ	1961 Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, Γκαμπόν, Σαουδική Αραβία, Σεϋχέλλες
1913 Μαυρίκιος, Ναμίμπια, Ουγκάντα	1964 Μποτσουάνα, Τόνγκα
1914 Νικαράγουα, Ζάμπια	1965 Αφγανιστάν
1915 Λιβύη	1967 Βανουάτου
1916 Κολομβία, Σενεγάλη, Τρινιντάντ & Τομπάκο	1969 Βερμούδες
1917 Ταϊλάνδη	1970 Λιβερία
1919 Ισημερινός, Μάλι, Περού	1971 Γουινέα-Μπισάου
1920 Κόστα Ρίκα, Μαλαισία, Πουέρτο Ρίκο, Σουρινάμ	1972 Νήσοι Καϊμάν, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
1921 Μπουρούντι, Μογγολία	1973 Κατάρ
1922 Ιορδανία, Μαρόκο	1975 Μπρουνέι
1923 Ζαΐρ	1978 Λάος
1924 Καμερούν	1984 Τορτόλα
1925 Σιγκαπούρη, Τανζανία	
1926 Κονγκό, Ιράν, Μαυριτανία	
1927 Μαρτινίκα	
1928 Γκάνα	
1929 Ρεϋνιόν	
1930 Ιράκ, Τζαμάικα, Νιγηρία	

Συνεταιριστικός κόσμος και Ελλάδα

Στην Αγγλία η αδιαφορία για τον άνθρωπο από το νεοσύστατο οικονομικό σύστημα, στην Ισπανία η αδιαφορία του Φράγκο για την ανάπτυξη της χώρας των Βάσκων, στην Κύπρο η αδιαφορία της αποικιοκρατικής Μ. Βρετανίας, στην Ελλάδα η αδιαφορία της τουρκικής διοίκησης, όπως θα αναφερθεί στο επόμενο κεφάλαιο, είχε παντού ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη των συνεταιρισμών.

Όπου οι επιχειρήσεις δεν βρίσκουν κερδοφόρα την ενασχόληση με τα προβλήματα της αξιοπρεπής διαβίωσης των πολιτών και οι κυβερνήσεις δεν είναι πλέον ικανές ή πρόθυμες να τα λύσουν, ο συνεργατισμός είναι ένας ιστορικά ενδεδειγμένος τρόπος αυτοάμυνας της κοινωνίας.

Παρά την μεγάλη συνεταιριστική παράδοση των ελληνικών κοινοτήτων, το νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος υιοθέτησε την ανακάλυψη της αρχαίας Ελληνικής Διοικητικής Δημοκρατίας από την Ευρώπη, και προσπάθησε να μιμηθεί την σύγχρονη ευρωπαϊκή μορφή της, αγνοώντας ότι ήδη είχε εξελιχθεί σε Οικονομική Κοινοτική Δημοκρατία, από τους ίδιους ανθρώπους που δημιούργησαν την Δημοκρατία 2.000 χρόνια πριν.

Ίσως, αυτό είναι το μοντέλο, ταιριάζει περισσότερο στην ιδιοσυγκρασία του Έλληνα, ως ένα μοντέλο που χαράχθηκε μέσα του με το πέρασμα των αιώνων και δεν αλλάζει, δεν προσαρμόζεται. Η πραγματικότητα, μας αποδεικνύει καθημερινά ότι οι επιδόσεις μας σε άλλα γνωστά οικονομικά μοντέλα είναι πολύ χαμηλές σε σχέση με άλλους λαούς.

Ίσως δεν πρέπει να περιμένουμε μερικούς αιώνες ακόμη, για την ανάπτυξη του συνεταιριστικού μοντέλου στην Ευρώπη, για να το «εισάγουμε σαν καινοτομία» ως καθιερωμένοι ουραγοί της. Η καινοτομία δεν εισάγεται, δημιουργείτε.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

ΕΛΛΑΔΑ

Πριν την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους

Όταν οι λαοί της Ευρώπης ανακάλυπταν την αρχαία Ελληνική Δημοκρατία ως ένα τρόπο διοίκησης των κοινών πραγμάτων, στις Ελληνικές κοινότητες η Οικονομική Δημοκρατία είχε εξελιχθεί και ριζώσει στις καθημερινές σχέσεις, στον χώρο της εργασίας, ως συλλογικός τρόπος αυτοβοήθειας και αλληλεγγύης.

Ο Γάλλος Luis Boulanger που έζησε στην Ελλάδα για περισσότερα από 30 χρόνια, και εργάστηκε ως αρχιτέκτονας στην υπηρεσία του Όθωνα, προσπάθησε να μεταφέρει το συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα που ήδη έκανε τα πρώτα του βήματα στην Ευρώπη, όταν έκπληκτος ανακάλυψε την μακριά συνεταιριστική παράδοση του τόπου μας, δηλώνοντας *«Εις τον Ελληνικό λαό είναι έμφυτο το αίσθημα της αδελφότητας του συνεταιρισμού... Η Ελλάδα θα πραγματοποιήσει οριστικά, υπό κράτος της ελευθερίας, ότι είχε αρχίσει πριν από όλους τους λαούς κάτω από την δεσποτική εξουσία των Τούρκων»*.

Αναφορές για την κοινοτική συνεταιριστική οργάνωση στα χρόνια της τουρκοκρατίας υπάρχουν ακόμη και στα βιβλία της Ιστορίας του γυμνασίου.

«Η κοινοτική αυτοδιοίκηση έχει την αρχή της στη ρωμαϊκή ή το πιθανότερο στην βυζαντινή εποχή. Όμως σίγουρα αναπτύχθηκε και ολοκληρώθηκε τον καιρό της τουρκοκρατίας, χάρη στη δομή της τουρκικής αυτοκρατορίας, και στάθηκε θεσμός πολύτιμος για την οικονομική και πνευματική ανάπτυξη όλων των ελληνικών περιοχών» σελίδα 99.

«Άλλοι πίστευαν σε ελεύθερους συνεταιρισμούς κεφαλαίου – εργασίας, όπου όλοι έπρεπε να συμμετέχουν στα κέρδη (κάτι ανάλογο με αυτό που έκαναν οι Έλληνες τον καιρό της τουρκοκρατίας)» σελίδα 261.

Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία
Γ' τάξης του γυμνασίου 1979

Οι μεγαλύτεροι που έζησαν στην επαρχιακή περιφέρεια θα θυμούνται την κοινοτική αλληλοβοήθεια στα χωριά. Θα θυμούνται ίσως την ανάθεση της φύλαξης του κοινού κοπαδιού της κοινότητας, σε ένα χωρικό κάθε μέρα εκ' περιτροπής, ή την κοινή προσφορά της εργασίας όλων των κατοίκων σε κάθε συγχωριανό για την συγκομιδή του χωραφιού του ή για το χτίσιμο του σπιτιού του. Παρόμοιες μορφές συνεργασίας σε όλη την Ελλάδα είχαν το όνομα Μιτάτα, Παραδιάρικα, Κοινάτα, Δανεικάρια, Ξέλαση κ.λ.π.

Εκτενείς αναφορές για την συνεταιριστική οργάνωση στα χρόνια της τουρκοκρατίας βρίσκονται στην μελέτη του κ. Π. Παπαγαρυφάλλου « Το πνεύμα της συνεργασίας εις τον οικονομικό τομέα εν' Ελλάδι κατά τας παραμονάς της Ελληνικής επανάστασης του 1821», που βραβεύτηκε το 1973 από την Αγροτική Τράπεζα και την Ακαδημία Αθηνών, αλλά και στο βιβλίο « Δομές και θεσμοί στην Τουρκοκρατία» του κ. Ηλία Ι. Νικολόπουλου.

Υπήρξαν όμως και οργανωμένες μορφές συνεταιρισμών.

Τσελιγκάτα

Τα τσελιγκάτα είναι μια παραδοσιακή μορφή συνεργασίας των νομάδων του ορεινού όγκου της Ελλάδας, που ασχολούνται με την κτηνοτροφία και μετακινούνται από τις πεδιάδες στα βουνά και αντίστροφα κάθε χρόνο, χωρίς να διαθέτουν μόνιμες εγκαταστάσεις. Αρχαιότεροι νομάδες των Τσελιγκάτων είναι οι Σαρακατσάνοι, ακολουθούν οι Βλάχοι.

Στο τσελιγκάτο συνενώνονται σε ένα μεγάλο κοπάδι μικρότερα κοπάδια αιγοπροβάτων.

Επί κεφαλής της ομάδας (Τσέλιγκας) τίθεται ο κάτοχος του μεγαλύτερου κοπαδιού.

Ο Τσέλιγκας έχει την ευθύνη για την συγκρότηση και τη λειτουργία του τσελιγκάτου, ενοικιάζει τα βοσκοτόπια, αναθέτει καθήκοντα, εφοδιάζει τις οικογένειες με τα απαραίτητα αγαθά, φροντίζει για την εκπαίδευση των παιδιών, διαθέτει τα προϊόντα της κοινής εκμετάλλευσης.

Στο τέλος της περιόδου, σε γενική συνέλευση, γίνεται η ετήσια εκκαθάριση των λογαριασμών. Τα έσοδα αποτελούνται από τις εισπράξεις των πωλήσεων μαλλιού, γάλακτος, αρνιών. Στα έξοδα αθροίζονται οι δαπάνες καταναλωτικών αγαθών, εκπαίδευσης και νοσηλείας, τα ενοίκια των βοσκοτόπων, οι φόροι, οι μισθοί. Το καθαρό υπόλοιπο κατανέμεται μεταξύ των βοσκών και του Τσέλιγκα, ανάλογα με τον αριθμό των ζώων που διαθέτει ο καθένας.

Τα τσελιγκάτα είναι μια πρωτόγονη μορφή παραγωγικού και πιστωτικού συνεταιρισμού, αφού τα μέλη τους συνενώνονται εισφέροντας το κεφάλαιο εκμετάλλευσης (αιγοπρόβατα) και την εργασία τους, κατανέμοντας ανάλογα το τελικό προϊόν. Το προϊόν πωλείται στους εμπόρους που από τα καταστήματά τους, οι οικογένειες του τσελιγκάτου προμηθεύονται τα απαραίτητα αγαθά έναντι ανοιχτού λογαριασμού.

Η ιδιοσυγκρασία των νομάδων σύμφωνα με τον Κ. Καραβίδα μοιάζει με αυτή των ναυτικών. Από αιώνων οι χερσαίες μεταφορές στα Βαλκάνια εξυπηρετούνταν από τα караβάνια των νομάδων, που έφταναν από την Ελλάδα μέχρι το Βελιγράδι ή και την Βουδαπέστη. Λόγω της κινητικότητας και των δυσκολιών που συναντούσαν, το πνεύμα οξυνόταν. Έτσι πολλοί νομάδες άρχισαν να ασχολούνται με το εμπόριο σε πολλές περιοχές των Βαλκανίων.

Από αυτούς εξήλθαν αργότερα οι Μεγάλοι Ευεργέτες που με την δική τους συνδρομή κατασκευάστηκαν σημαντικά έργα υποδομής στον τόπο μας, συνεχίζοντας την παράδοση της Κοινωνικής Οικονομίας όπως, Εθνική Τράπεζα, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, Γεννάδιος Βιβλιοθήκη, Αστεροσκοπείο Αθηνών, Σιναία Ακαδημία Αθηνών, Αρσάκειο Παρθεναγωγείο, Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή, Νοσοκομείο Ευαγγελισμός, Ζάππειο Μέγαρο, Μητρόπολη Αθηνών, Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών, Καλλιμάρμαρο Παναθηναϊκό Στάδιο κ.ά., τα οποία έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στην προσπάθεια του νεοσύστατου ελληνικού κράτους να ορθοποδήσει.

Η ναυτιλιακή συνεργασία

Είναι γνωστή η ύπαρξη του ναυτικού στόλου των νησιών Ύδρα - Σπέτσες - Ψαρά κατά το 1821, δεν είναι όμως ευρέως γνωστό πως δημιουργήθηκε.

Ο L. Boulanger σε επιστολή του προς τον Πρωθυπουργό περιγράφει τον τρόπο κατασκευής του:

« Όταν ένας καπετάνιος ή ένας έμπειρος ναυτικός κατέχει τουλάχιστον 500 τάλαντα, συνεταιρίζεται μ' άλλους θαλασσινούς, χοντρομαραγκούς, σχοινοποιούς, ξυλέμπορους, κι άλλους προμηθευτές και χάρη στις συνενωμένες προσπάθειες τους, αμέσως καθελκύνεται ένα καράβι πάνω στο κύμα.

Όλο το υλικό που χρησιμοποιείται εκτιμάται, καθώς και ο εργατικός κόπος.

Έτσι, εξακριβώνεται η αξία του караβιού και κάθε προμηθευτής και εργάτης παίρνει ένα τίτλο, ίσο με το μερίδιο που του ανήκει για την συμβολή στο κοινό έργο. Τα ημερομίσθια των χοντρομαραγκών και των άλλων εργατών αφήνονται σχεδόν πάντα στο καράβι ως ναυτοδάνειο. Έναντι του δανείου αυτού λογαριάζονται ως μερίδια στα κέρδη του ταξιδιού.

Γίνεται μετά ένα δάνειο για ένα ποσό που δεν ξεπερνά την αξία του караβιού. Γενικά το δάνειο γίνεται όχι μόνο από ένα κεφαλαιούχο, αλλά από 20-30 και παραπάνω πρόσωπα, τεχνίτες, εμπόρους, παπάδες, εργάτες. Έτσι, ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού συντρέχει με τις οικονομίες του στην ανάπτυξη του εμπορικού στόλου.

Το δανειζόμενο αυτό ποσό που δεν αποφέρει τόκους, αλλά παίρνει μέρος στα κέρδη του ταξιδιού, χρησιμοποιείται για την αγορά σιτηρών στην Ρωσία ή άλλων φορτίων αλλού. Το σύνολο μεταφέρεται και πωλείται σ' άλλους λιμένες της Ευρώπης.

Ο καπετάνιος μαζεύει γύρω του ένα πλήρωμα, που αντί να πληρωθεί με μεροκάματο, παίρνει όπως οι άλλοι το μερίδιό του από τα κέρδη, ανάλογα με τις υπηρεσίες και την ικανότητα του καθενός. Κι όταν το καράβι πουλήσει το φορτίο του, αποτελειώσει το ταξίδι του και ξαναγαυρίσει στο λιμάνι, καταστρώνει το γενικό λογαριασμό και γίνεται η διανομή των κερδών».

Αναλυτικό παράδειγμα του τρόπου διανομής, μετά την αφαίρεση των δαπανών ταξιδιού, φόρων κ.λ.π. (Κουκκίδης).

	Μερίδια
Κατασκευαστές του караβιού	10
Δανειστές για το εμπόρευμα	10
Καπετάνιος	3
Διαχειριστής του πλοίου	2
Δύο ναύκληροι	4
Μάγειρας	2
4 καλύτεροι πηδαλιούχοι (4X1.5)	6
30 ναύτες (30X1)	30
4 ναυτοπαίδες (4X0.5)	2
Αποθεματικό για χήρες και ορφανά	1
Σύνολο	70

Σύμφωνα με τον κύριο Παπαγαρυφάλλου η Ύδρα διέθετε 114 πλοία με 330 συνιδιοκτήτες – μεριδιούχους και οι Σπέτσες 40 με 136 συνιδιοκτήτες – μεριδιούχους.

Η συντροφιά των Αμπελακίων

«Έξη χιλιάδες ρωμιοί, άνδρες, γυναίκες και παιδιά έζησαν εδώ προ εκατόν πενήντα χρόνων χωρίς να φαγωθούν, δημιουργοί και συνεταιίροι της πρώτης και τελειότερας Συνεργατικής του κόσμου, δάσκαλοι των οικονομολόγων, των φιλοσόφων, των ιεροκηρύκων, δάσκαλοι του ίδιου του Φουριέ, αυτοί οι Θεσσαλοί χωριάτες... Έργο που καμία πολιτισμένη κοινωνία δεν το έχει αποτολμήσει.... Ο ταπεινός Κίσαβος χάρις στους νεώτερους Θεσσαλούς, καλλιέργησε και πραγματοποίησε το πιο δύσκολο απ' όλα, την αδερφοσύνη!»

Ζαχαρίας Παπαντωνίου Εφημερίδα Ελεύθερο Βήμα 29 Νοεμβρίου 1937

Τα Αμπελάκια είναι κοινότητα που βρίσκεται στο Νομό Λάρισας και είναι κτισμένα στις πλαγιές του Κίσαβου κοντά στην κοιλάδα των Τεμπών. Η ίδρυση του πρώτου οικισμού, που στη συνέχεια αναπτύχθηκε σε κοινότητα, ανάγεται στο τέλος του 16ου αιώνα. Το χωριό γνώρισε μεγάλη ακμή στο τέλος του 18ου και στις αρχές του 19ου αιώνα, χάρη στα εξαιρετικής ποιότητας νήματα που κατασκεύαζαν οι κάτοικοι του, καθώς και στην άριστη βαφή και επιτυχή εμπορία τους.

Μέχρι τα μέσα του 18ου αιώνα, η κοινότητα των Αμπελακίων ήταν σχεδόν άγνωστη και οι κάτοικοι του, που δεν ξεπερνούσαν τους 1500, ασχολούνταν βασικά με τη γεωργία και κυρίως με την αμπελουργία. Κατά το δεύτερο ήμισυ του 18ου αιώνα, η κατάσταση άρχισε να μεταβάλλεται όταν οι μικρές οικιακές βιοτεχνίες κατασκευής και βαφής νημάτων αποφάσισαν να ενωθούν και να δημιουργήσουν τις λεγόμενες “Συντροφικές” με στόχο την αύξηση της παραγωγής, την αντιμετώπιση των οικονομικών δυσκολιών και την επέκταση των εμπορικών δραστηριοτήτων τους στον ευρωπαϊκό χώρο. Στις “Συντροφικές”, που αρχικά ήταν πέντε και αποτελούσαν ένα είδος ετερορρυθμών εταιρειών, συμμετείχαν όλοι σχεδόν οι κάτοικοι της κοινότητας.

Το 1778 οι πέντε “Συντροφικές” των Αμπελακίων συνενώθηκαν και όλες μαζί αποτέλεσαν την “Κοινή Συντροφιά και Αδελφότητα των Αμπελακίων” στην οποία συμμετείχαν και άλλες κοινότητες της κοιλάδας των Τεμπών. Η Κοινή Συντροφιά και Αδελφότητα των Αμπελακίων ήταν οργανισμός κεφαλαίου και εργασίας με συνεργατική προσέγγιση στη φιλοσοφία του, στην πρακτική που εφάρμοζε, στον τρόπο που λειτουργούσε, στους σκοπούς που έθετε και γενικά σε όλες τις πτυχές της δραστηριότητας του.

Μέλη του συνεταιρισμού ήταν οι παραγωγοί βάμβακα και ερυθρόδανου καθώς επίσης και το εργατικό δυναμικό το οποίο απασχολούσε ο οργανισμός στις δραστηριότητες που ασκούσε. Έδρα του οργανισμού παρέμεινε η κοινότητα των Αμπελακίων. Σκοπός του συνεταιρισμού ήταν η οικονομική ενίσχυση των μελών του, αλλά και η πνευματική και ηθική καλλιέργεια και αναβάθμιση τους. Για την επίτευξη των σκοπών του παραλάμβανε, επεξεργαζόταν και εμπορευόταν τα προϊόντα της πρωτογενούς παραγωγής των μελών του, παρείχε σε αυτά εργασία στα σύγχρονα τότε εργαστήρια του, παραχωρούσε στα μέλη πιστωτικές διευκολύνσεις με ευνοϊκούς όρους και δεχόταν από αυτά καταθέσεις.

Τα ετήσια κέρδη του συνεταιρισμού ύστερα από την αφαίρεση σημαντικών ποσών για έργα κοινής ωφέλειας και για φιλανθρωπικούς, πολιτιστικούς και άλλους παρεμφερείς σκοπούς, διαμοιράζονταν στα μέλη ανάλογα με τα κεφάλαια με τα οποία το κάθε ένα συμμετείχε στο συνεταιρισμό υπό μορφή σταθερού τόκου και ανάλογα με τη συνεργασία

που κάθε μέλος είχε με το συνεταιρισμό. Ο τρόπος διάθεσης των καθαρών κερδών ικανοποιούσε την αρχή της δίκαιης κατανομής, σύμφωνα με την οποία φτωχοί και πλούσιοι εργάζονταν και απολάμβαναν τους καρπούς της προσωπικής τους εργασίας.

Η κύρια δραστηριότητα του συνεταιρισμού ήταν η αγορά βαμβακιού κυρίως από τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία, η επεξεργασία και η μεταποίηση του σε νήματα, τα οποία στη συνέχεια βάφονταν με ανεξίτηλο κόκκινο χρώμα, περίφημο για τη στιλπνότητα και την αντοχή του. Τα χρώματα παράγονταν από το φυτό ερυθρόδανος, (Ριζάρι), το οποίο ευδοκίμωσε στην περιοχή των Αμπελακίων. Τα νήματα του συνεταιρισμού απόκτησαν γρήγορα μεγάλη φήμη για την ποιότητα τους και έγιναν περιζήτητα σε όλες σχεδόν τις μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις.

Ο οργανισμός είχε οργανώσει μεγάλο διεθνές δίκτυο διάθεσης των προϊόντων του και ίδρυσε δικά του υποκαταστήματα στη Βιέννη, στο Λονδίνο, στο Άμστερνταμ, στη Τεργέστη, στη Δρέσδη, στη Λειψία, στην Οδησό και στην Κωνσταντινούπολη. Πρωταρχικό ρόλο στην ανάπτυξη της συνεταιριστικής ιδέας στα Αμπελάκια διαδραμάτισε ο επίσκοπος Πλαταμώνα και Λυκοστομίου Διονύσιος πράγμα που επιβεβαιώνει το θετικό ρόλο που διαδραμάτισε η εκκλησία στην ίδρυση των συνεργατικών κινημάτων.

Η κοινή “Συντροφία και Αδελφότητα των Αμπελακίων” με τη δραστηριότητα της αναζωογόνησε σύντομα ολόκληρη την περιοχή. Χαρακτηριστικά αναφέρεται πως μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα ο πληθυσμός των Αμπελακίων τετραπλασιάστηκε και η κωμόπολη αναδείχθηκε, εκτός από οικονομικό και σε πολιτιστικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής. Από τις έξι χιλιάδες που είχαν φθάσει οι κάτοικοι της κοινότητας, οι δύο χιλιάδες εργάζονταν στα βαφεία του συνεταιρισμού, ενώ οι υπόλοιποι ασχολούνταν με προπαρασκευαστικές ή βοηθητικές εργασίες. Την εποχή εκείνη λειτούργησε και η περίφημη σχολή “Ελληνομουσείο”, στην οποία δίδαξαν γνωστές προσωπικότητες των γραμμάτων, όπως ο Κωνσταντίνος Κούμας, ο Ευγένιος Βούλγαρης κ.α.

Όλοι οι ξενιτεμένοι έμποροι και αντιπρόσωποι Αμπελακιώτες ήταν μέλη της Φιλικής Εταιρείας και διέθεταν για τον αγώνα μεγάλα ποσά, μιας και η οικονομική κατάσταση του Συνεταιρισμού ήταν ασύλληπτης ακμής, ώστε το 1810 τα κεφάλαια του Συνεταιρισμού είχαν υπερχλιαπλασιαστεί και μόνο το περίσσειμα της χρονιάς αυτής ήταν 20.000.000 φράγκα.

Μετά την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους Νομοθετικό χρονικό

Το 1915 ψηφίζεται ο Νόμος 602. Αξίζει τον κόπο να αναφερθούν αποσπάσματα από την ωραία εκείνη εισηγητική - αιτιολογική έκθεση του υπουργού της Εθνικής Οικονομίας, Αλ. Μιχαλακόπουλου, στις 30 Σεπτεμβρίου 1914 στη Βουλή των Ελλήνων.

Η εισήγηση θεωρήθηκε μία από τις αρτιότερες εκθέσεις που συνόδευσαν ποτέ την κατάθεση νόμου ενώπιον του νομοθετικού σώματος, λόγω του οικονομικού, κοινωνικού κ.λ.π. περιεχομένου των συνεταιρισμών.

Έγραφε η εισηγητική έκθεση:

«Η τιμή των γεωργικών ιδία, αλλά και των βιομηχανικών προϊόντων, υφίσταται δυσανάλογον επαύξησιν από του τόπου της παραγωγής μέχρι του τόπου της καταναλώσεως, ενώ συ-

νήθως ελάχιστον μόνον ποσοστόν της επαυξήσεως ταύτης δικαιολογείται εκ των εξόδων μεταφοράς και άλλων πραγματικών εξόδων. Το πλείστον της υπερτιμήσεως αποκερδαίνεται υπό διαφόρων προσώπων μεσαζόντων μεταξύ του παραγωγού και του καταναλωτού επί προφανεί ζημία αμφοτέρων.....

Την βελτίωσιν των οικονομικών τούτων συνθηκών επιδιώκει ο συνεργατισμός όστις ούτω εμφανίζεται ως αντίδρασις κατά της ατομιστικής οργανώσεως της παραγωγής διά της συμπράξεως των εχόντων κοινά συμφέροντα, ως μέσον κοινωνικής αμόνης των απορωτέρων τάξεων προς πρόληψιν της οικονομικής και κοινωνικής αυτών καταπτώσεως.....

Αλλά πλην της οικονομικής προαγωγής των μικροεπιχειρήσεων, της προσεγγίσεως προς αλλήλας των κοινωνικών τάξεων, της καταργήσεως περιττών

κεφαλαιοκρατικών διαμέσων παραγόντων επιτυγχάνεται διά της συνεργατικής οργανώσεως και της αλληλεγγύης και η ηθική ανάπτυξις και μόρφωσις των συνεταίρων, η σκοπιμωτέρα ενάσκησις του επαγγέλματος και της τέχνης αυτών.»

Η Εισηγητική Έκθεση περιλαμβάνει λεπτομερή στοιχεία για την ιστορία και ανάπτυξη των συνεταιρισμών στη Μεγάλη Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία και άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες. Προχωρεί δε στη διαπίστωση ότι «...εν Ελλάδι υστερούμεν καταπληκτικώς.... Είναι κατάδηλος η ανάπτυξις της εθνικής παραγωγής η οποία δύναται να επέλθη παρ' ημίν δια της συνεργατικής οργανώσεως. Βοώσι τα καθ' άπαντα τον κόσμον παραδείγματα».

Αργότερα στις **6 Μαρτίου 1947** ο Α. Σμιθ εκπρόσωπος της Βρετανικής Αποστολής καταναλωτών, ανέφερε κατά την επίσκεψή του στην Αθήνα «*Ρίψατε ένα βλέμμα εις τα τιμάς των εμπορευμάτων των αθηναϊκών καταστημάτων. Χωρίς εξαιρέσιν αι τιμαί αυταί είναι ανωτέροι του διπλασίου του κόστους, του περιλαμβάνοντας όλα τα σχετικά έξοδα.... Εάν παραμερίσετε τας διαφοράς σας και συνενωθήτε εις συνεταιρισμούς κατά γεωγραφικούς χώρους, με μίαν Εθνικήν Ομοσπονδίαν, η δύναμις, η οποία θα έχετε εις χείραν σας, θα είναι τρομακτική.... Η ΟΚΣΕ είναι η πλέον εμπνευσμένη και προοδευτική εκδήλωσις του αληθούς συνεταιριστικού πνεύματος μεταξύ των Ελλήνων καταναλωτών... Θα δυναθής όμως ν'αντεπεξέλθη νικηφόρως εις τον συναγωνισμόν και την αντίδρασιν ...εάν συμμετάσχη ο μέγιστος δυνατός αριθμός καταναλωτών. Οφείλετε να αποκτήσετε οικονομική ανεξαρτησίαν και να στηριχθήτε εις τας ιδίας δυνάμεις σας, όσον το δυνατόν γρηγορότερα... Ο αντικειμενικός σκοπός του καταναλωτικού συνεταιρισμού συνιστάται κυρίως εις το να σας επιτρέπη να εξοικονομήτε χρήματα από την κάθε δαπάνη σας, ενώ το συνδικάτον αποβλέπει εις το να εξασφαλίσει λογικούς μισθούς, ημερομίσθια και λοιπούς όρους εργασίας ...Κάμνω ιδιαιτέρον έκκλησιν εις τους συνεταιρισμούς των Δημοσίων και των Τραπεζικών Υπαλλήλων, όπως μετάσχωσι της Ομοσπονδίας....Το σύνθημά μας ας είναι: « Ενωμένοι βαστάμε, διαιρεμένοι πέφτουμε... » Φωνή των Συνεταιριστών. Μάρτιος 1947, σελ. 360*

Είναι προφανής η ομοιότητα της περιγραφόμενης κατάστασης κατά τα έτη 1915 και 1947 με το σήμερα. Τι έγινε και δεν ευδοκίμησε άραγε η προσπάθεια; Ακόμη εν' έτει

2008 οι τιμές ειδών πρώτης ανάγκης στην Ελλάδα είναι πολύ υψηλότερες απ' όλη την Ευρώπη.

Στην ενότητα 3 στην συνέχεια, αναφέρονται ποια είναι τα αποδεκτά χαρακτηριστικά μιας επιχείρησης παγκοσμίως για να θεωρείται συνεταιριστική και στην ενότητα 4 αναφέρεται συνοπτικά στον συμβατό ή μη τρόπο που εφαρμόστηκαν στην Ελλάδα για να διερευνηθεί κατά πόσο η συνεταιριστική νομοθεσία συνέβαλε ή περιόρισε την ανάπτυξή τους.

Μεταξύ των ετών 1915 και 1970 έχουν καταγραφεί 946 νομοθετήματα σχετικά με την μορφή και την δράση των συνεταιρισμών, την δε δεκαετία 1984 -1994 καταγράφηκαν 230 νομοθετήματα (Κλήμης 1970 και Λαμπροπούλου – Δημητριάδου 1995, Παγκοσμιοποίηση και Κοινωνική Οικονομία σελ 222). Άραγε δεν είναι μια η συνεταιριστική νομοθεσία; Πιο από όλα αυτά τα νομοθετήματα ήταν το γνήσια συνεταιριστικό; Αντίθετα ο Νόμος 2190 για τις Ανώνυμες Εταιρείες του έτους 1920 είναι ακόμη σε ισχύ, εξασφαλίζοντας ένα σταθερό περιβάλλον για την ανάπτυξή τους.

Ακολουθεί συνοπτική αναφορά των κυρίων συνεταιριστικών νομοθετημάτων.

Τις 6-4-1968 ακολουθεί επιστολή του γερμανού νομικού εμπειρογνώμονα του ΟΟΣΑ Rolf Schubert, ο οποίος γράφει για τον Ν.602 « ... Αφ' ενός, υπό την καταφανή επίδραση των εχθρικών προς τους συνεταιρισμούς οικονομικών κύκλων, ενσωματώθηκαν στον νόμο διατάξεις που επιβραδύνουν την οικονομική ανάπτυξη (π.χ. Ν. 5289/1931) Αφ' ετέρου, ο νόμος αποδιοργανώθηκε σημαντικά με τις επεμβάσεις στη δομή της νομοθετικής τεχνικής. Ο νόμος περιέχει νομικές ρυθμίσεις και διαδικαστικές διατάξεις που αποτελούν ξένο σώμα μέσα σ' ένα οργανωτικό νόμο του εμπορικού δικαίου. Γι' αυτό έχασε σε μεγάλη κλίμακα την οργανωτική συνάφειά του και την λογική ενότητα του».

Το 1973 με τον νόμο 227 αρχίζει η πολυδιάσπαση της Συνεταιριστικής Νομοθεσίας. Καταργείται ο Ν.602/1915 και εισάγεται Νομοσχέδιο ΜΟΝΟ για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς καταργώντας στην ουσία μαζί με τον Ν.602 και κάθε άλλο είδος συνεταιρισμού. Δημιουργεί την Πανελλήνια Συνομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΥΓΕΣ), με υποχρεωτική συμμετοχή όλων των περιφερειακών γεωργικών Ομοσπονδιών.

Καθιστάτε η Συνεταιριστική Οργάνωση ανάπηρη, χωρίς να έχει την δυνατότητα να δημιουργήσει ένα πλήρης αυτόνομο πλέγμα υπηρεσιών από την παραγωγή μέχρι την κατανάλωση, και να προσφέρει κοινωφελείς υπηρεσίες βάση των συνεταιριστικών αρχών του.

Το 1979 ο Νόμος 921 ως συνέχιση του Ν 227/73, αναφέρεται πάλι μόνο στους γεωργικούς συνεταιρισμούς και ξανακαταργεί τον Ν.602/1915, η ΠΑΣΥΓΕΣ γίνεται ΠΑΣΕΓΕΣ

Το 1982 ο Νόμος 1257 και το 1985 ο Νόμος 1541 αναφέρεται πάλι μόνο στους γεωργικούς συνεταιρισμούς.

Το 1986 ο Νόμος 1667 αναφέρεται στους αστικούς συνεταιρισμούς, και ξανακαταργεί τον Ν.602/1915, καθιστώντας τις διατάξεις του εμπορικού δικαίου του αστικού Δικαίου συμπληρωματικούς του.

Το 1992 με το Νόμο 2076 εισάγεται ο θεσμός της Συνεταιριστικής τράπεζας.

Το 1993 με τον Νόμο 2169 και το 2000 με τον Νόμο 2810 το νομικό καθεστώς των αγροτικών συνεταιρισμών ξανά αλλάζει.

Ο πλήρης διαχωρισμός γεωργικών Συνεταιρισμών (Παραγωγής), Συνεταιριστικής Βιομηχανίας (Μεταποίησης), καταναλωτικών Συνεταιρισμών (Κατανάλωσης), Συνεταιριστικών Κοινωνικών Υπηρεσιών, Συνεταιριστικής Τράπεζας (Manager καθοδηγητή και συντονιστή όλων των άλλων κατηγοριών συνεταιρισμών), χωρίς και την απαραίτητη αναφορά των Νόμων στην αυτόνομη συνεταιριστική παιδεία, έχει επέλθει. Η γνωστή σε όλο τον υπόλοιπο κόσμο Κοινωνική ή Αλληλέγγυα Οικονομία ως μία συνιστώσα της Οικονομίας (μαζί με την δημόσια και την ιδιωτική) έχει γίνει χίλια κομμάτια.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Είδος και ιδιαιτερότητα των συνεταιριστικών εταιρειών

Από το βιβλίο «Ο Συνεργατισμός στην Κύπρο» Έκδοση Υπηρεσίας Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιριών Κύπρου

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται από τη Διεθνή Συνεταιριστική Συμμαχία, οι συνεργατικές εταιρείες είναι ενώσεις προσώπων και όχι κεφαλαίων. Από τη διατύπωση αυτή απορρέει ότι τα άτομα τα οποία ιδρύουν μια συνεργατική εταιρεία δεν προσδοκούν να ικανοποιήσουν τις επιδιώξεις τους χρησιμοποιώντας το μέγεθος της οικονομικής συμμετοχής τους στο μετοχικό της κεφάλαιο. Προσπαθούν να επιτύχουν τους σκοπούς τους με τις συναλλαγές και τη συνεργασία που θα έχουν με τη συνεργατική εταιρεία.

1. Δεν είναι εταιρία του ιδιωτικού τομέα των επενδυτών

Το προϊόν των εταιρικών μερίδων (μετοχικό μέρος) συνήθως δεν καταλήγει στα μέλη, αλλά κατά κανόνα, χρησιμοποιείται για ενίσχυση των αποθεματικών κεφαλαίων των εταιρειών.

Αντίθετα, στις εταιρείες κεφαλαίου αμείβεται το μετοχικό κεφάλαιο. Σκοπός είναι η μεγιστοποίηση των κερδών και η διανομή τους στους μετόχους, ανάλογα με το ύψος της συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο. Η αμοιβή του κεφαλαίου ουδόλως επηρεάζεται από τη συνεργασία που ο κάθε μέτοχος αναπτύσσει με την εταιρεία. Για παράδειγμα, αν δύο μέτοχοι μιας εταιρείας κεφαλαίου συμμετέχουν στο μετοχικό της κεφάλαιο με το ίδιο ποσοστό και ο ένας από αυτούς συνεργάζεται στενά και σε μεγάλη έκταση με την εταιρεία, ενώ ο άλλος δεν συνεργάζεται καθόλου, θα αποκομίσουν και οι δύο ακριβώς το ίδιο μετοχικό μέρος. Αν το παράδειγμα αφορούσε μια συνεργατική εταιρεία, θα συνέβαινε ακριβώς το αντίθετο. Το συνεργαζόμενο μέλος θα είχε σημαντικές ωφέλειες από τη συνεργασία του με την εταιρεία, ενώ το μη συνεργαζόμενο θα αμειβόταν ελάχιστα ή καθόλου.

2. Δεν είναι συνδικαλιστική δραστηριότητα

Παράλληλα, ο συνεργατισμός δεν πρέπει να συγχέεται με το συνδικαλισμό. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις προσφέρουν στα μέλη τους έμμεσα οικονομικά οφέλη, με την ανάπτυξη συνδικαλιστικής δραστηριότητας και όχι συναλλασσόμενες με αυτά. Στις συνεργατικές εταιρείες τα οικονομικά οφέλη που αποκομίζουν τα μέλη παρέχονται άμεσα και προέρχονται από τις συναλλαγές και δραστηριότητες του κάθε μέλους με την εταιρεία του.

3. Δεν είναι κρατική ημικρατική επιχείρηση

Επίσης, οι συνεργατικές εταιρείες διαφοροποιούνται από τις κρατικές ή τις ημικρατικές επιχειρήσεις. Τα νομικά αυτά πρόσωπα ιδρύονται με σκοπό τη βελτίωση της ευημερίας των μελών όλης της κοινωνίας και ανεξάρτητα αν αυτά συνεισφέρουν ή δεν συνεισφέρουν στο μετοχικό κεφάλαιο. Στις συνεργατικές εταιρείες ιεραρχείται ως πρώτος στόχος η προαγωγή της οικονομικής κατάστασης των μελών, τα οποία συνεισφέρουν στο μετοχικό κεφάλαιο, ανεξάρτητα από την αμοιβή που συνεπάγεται η συνεισφορά τους αυτή.

Τι είναι

Το συνεργατικό κίνημα ιδρύθηκε με στόχο να βοηθήσει και να προστατεύσει τον άνθρωπο. Ιδρύθηκε για να απαλλάξει το άτομο από την εκμετάλλευση, να του διασφαλίσει τις δυνατότητες και να του παράσχει τα απαιτούμενα μέσα για να αναβαθμίσει την οικονομική και κοινωνική του θέση. Είναι καθολικά αποδεχτό ότι οι στόχοι αυτοί έχουν επιτευχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό. Παράλληλα με τη στήριξη που πρόσφερε στο άτομο με άμεσο τρόπο, ο συνεργατισμός ανέλαβε πλήρως τις ευρύτερες κοινωνικές του ευθύνες και πρόσφερε σημαντικά σε πολλούς τομείς της κυπριακής κοινωνίας. Η τελική κατάληξη και σε αυτή την περίπτωση ήταν η οικονομική και κοινωνική αναβάθμιση του ατόμου και η βελτίωση της ποιότητας της ζωής του.

Η ιδέα της ίδρυσης των συνεργατικών κινήματων είχε κυρίως ως αφετηρία τα οικονομικά προβλήματα του ατόμου και την ανάγκη επίλυσης τους. Παρά τον εμπλουτισμό και την ευρύτητα της συνεργατικής δράσης, το οικονομικό συμφέρον του μέλους τοποθετείται και σήμερα στο ψηλότερο σκαλοπάτι της κλίμακας των προτεραιοτήτων των συνεργατικών εταιρειών.

Στον ορισμό της συνεργατικής εταιρείας, που διατύπωσε η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση, η ικανοποίηση των οικονομικών αναγκών των μελών ιεραρχείται πρώτη στους σκοπούς που τίθενται και ακολουθεί η ικανοποίηση των κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών. Η ιεράρχηση αυτή δεν έγινε τυχαία. Ο λόγος που ωθεί τα άτομα να ιδρύσουν μια συνεργατική εταιρεία είναι πρωτίστως η προαγωγή των οικονομικών τους συμφερόντων. Η ικανοποίηση των κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών ακολουθεί, χωρίς βέβαια τούτο να σημαίνει υποβάθμιση του τεράστιου κοινωνικού και πολιτιστικού έργου που επιτελούν οι συνεργατικές εταιρείες.

Πως επιτυγχάνονται τα παραπάνω, ποιες είναι οι Αρχές και οι Αξίες που διέπουν τα καταστατικά και την λειτουργία των Συνεταιριστικών Εταιριών

Δήλωση που αφορά τη συνεταιριστική ταυτότητα των συνεργατικών εταιρειών υιοθετήθηκε στο συνέδριο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας, (I.C.A.) που έγινε το 1995 στο Μάντσεστερ του Ηνωμένου Βασιλείου και περιλαμβάνει τον ορισμό της συνεταιριστικής επιχείρησης, τις συνεταιριστικές Αξίες και τις συνεταιριστικές Αρχές.

I. ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

“Συνεταιριστική επιχείρηση” είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων τα οποία συνδέονται εθελοντικά με σκοπό να εξυπηρετήσουν τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες και επιδιώξεις τους μέσω μιας συμμετοχικής και δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης.

Οι Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές όπως εξελίχθηκαν στον χρόνο από την εποχή του πρώτου καταναλωτικού συνεταιρισμού στο Rochdale

II. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ (VALUES)

Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις βασίζονται στις αξίες:

- της αυτοβοήθειας,
- της αυτοευθύνης,
- της δημοκρατίας,
- της ισότητας,
- της δικαιοσύνης και
- της αλληλεγγύης.

Σύμφωνα με τη συνεταιριστική παράδοση, τα μέλη των συνεταιριστικών εταιρειών πιστεύουν στις ηθικές αξίες:

- της εντιμότητας,
- της ειλικρίνειας,
- της κοινωνικής ευθύνης και
- της μέριμνας για τους άλλους.

II. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (PRINCIPLES)

1. Εθελοντική και ανοικτή συμμετοχή: Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις είναι εθελοντικές οργανώσεις, ανοικτές σε όλα τα πρόσωπα, τα οποία είναι ικανά να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και να αποδεχτούν με προθυμία τις ευθύνες των μελών, χωρίς εθνικές, κοινωνικές, φυλετικές, πολιτικές ή θρησκευτικές διακρίσεις.

2. Δημοκρατικός έλεγχος των μελών: Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις είναι δημοκρατικές οργανώσεις, οι οποίες ελέγχονται από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν στη διαμόρφωση της πολιτικής και στη λήψη των αποφάσεων τους. Οι άνδρες και οι γυναίκες που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ως αιρετοί αντιπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη. Πρωτίστως τα μέλη των συνεταιριστικών εταιρειών έχουν ίσα εκλογικά δικαιώματα (ένα μέλος, μία ψήφος) και παράλληλα οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις είναι οργανωμένες με δημοκρατικό τρόπο.

3. Οικονομική συμμετοχή των μελών: Τα μέλη συμμετέχουν δίκαια στο κεφάλαιο της συνεταιριστικής τους επιχείρησης και στον έλεγχο του με δημοκρατικές μεθόδους. Μέρος, τουλάχιστον, αυτού του κεφαλαίου είναι συνήθως η κοινή περιουσία της συνεταιριστικής επιχείρησης. Τα μέλη συνήθως λαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση για το κεφάλαιο το οποίο καταβάλλουν ως προϋπόθεση της συμμετοχής τους. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για όλους ή για οποιονδήποτε από τους ακόλουθους σκοπούς: Για ανάπτυξη της συνεταιριστικής επιχείρησης τους, πιθανόν με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα πρέπει να είναι αδιαίρετο. Για την παραχώρηση ωφελημάτων στα μέλη, ανάλογα με τις συναλλαγές που είχαν με τη συνεταιριστική επιχείρηση και για προώθηση άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.

4. Αυτονομία και ανεξαρτησία: Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις είναι αυτόνομες, αυτοβοηθούμενες οργανώσεις, ελεγχόμενες από τα μέλη τους. Εάν θα συνάψουν συμφω-

νίες με άλλους οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων και των κυβερνήσεων, ή εάν θα εξασφαλίσουν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές θα πρέπει να το πράττουν με όρους οι οποίοι διασφαλίζουν το δημοκρατικό έλεγχο που ασκείται από τα μέλη και συνάδουν με τη συνεταιριστική αυτονομία τους.

5. Εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση: Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις εξασφαλίζουν εκπαίδευση και κατάρτιση για τα μέλη, τους αιρετούς αντιπροσώπους, τους διευθυντές και τους υπαλλήλους τους έτσι ώστε να μπορούν να συμβάλλουν ενεργά στην ανάπτυξη των συνεταιριστικών εταιρειών τους. Ενημερώνουν το κοινό, ειδικότερα τη νέα γενιά και τους ηγέτες της κοινής γνώμης, για τη φύση του συνεργατισμού και τα ωφέληματα που προσφέρει.

6. Συνεργασία μεταξύ συνεταιριστικών επιχειρήσεων: Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις εξυπηρετούν τα μέλη τους περισσότερο αποτελεσματικά και ενδυναμώνουν το συνεταιριστικό κίνημα συνεργαζόμενες μεταξύ τους σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

7. Κοινοτικό ενδιαφέρον: Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις εργάζονται για σταθερή ανάπτυξη των κοινοτήτων τους εφαρμόζοντας την πολιτική που αποφασίζετε από τα μέλη τους.

Οι βασικότεροι άξονες της συνεταιριστικής κοινωνικής πολιτικής, με την ευρύτερη έννοια του όρου, είναι η αύξηση του εθνικού προϊόντος, η αναδιανομή του εισοδήματος και του πλούτου, η περιφερειακή ανάπτυξη και η προώθηση προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα.

α. Αύξηση του εθνικού προϊόντος: Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις, με την οικονομική δραστηριότητα που αναπτύσσουν, συμβάλλουν στην αύξηση του εθνικού προϊόντος και στη βελτίωση των άλλων οικονομικών δεικτών της χώρας. Για παράδειγμα, η χρηματοδότηση της γεωργίας συμβάλλει στην αύξηση της γεωργικής παραγωγής, η διάθεση των αγροτικών προϊόντων σε αγορές του εξωτερικού στη βελτίωση του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών και του ισοζυγίου πληρωμών, η απασχόληση εργατικού δυναμικού στη μείωση της ανεργίας, η συνεταιριστική παρέμβαση στον καταναλωτικό τομέα στη συγκράτηση των τιμών και συνεπώς στη μείωση του ρυθμού αύξησης του πληθωρισμού κ.λ.π.

β. Αναδιανομή του εισοδήματος και του πλούτου: Τα κέρδη των ιδιωτικών επιχειρήσεων διανέμονται στους μετόχους, ανάλογα με το ποσό που επενδύουν στην επιχείρηση, οι οποίοι συνήθως, είναι αριθμητικά ελάχιστοι. Στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις τα πλεονάσματα που πραγματοποιούνται επιστρέφονται στα μέλη, είτε με τη μορφή χρημάτων, είτε με τη μορφή άλλων ωφελημάτων, ανάλογα με το μέγεθος της συνεργασίας τους με αυτές. Παράλληλα, οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις ανακόπτουν τις μονοπωλιακές τάσεις που αναπτύσσονται στην αγορά ακόμα και σε συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού. Επίσης, οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις διαθέτουν τα χρηματικά μέσα που έχουν στη διάθεσή τους για την ικανοποίηση των αναγκών των μελών τους χωρίς καμιά διάκριση. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των εισοδημάτων των μελών και κυρίως εκείνων με τη χαμηλότερη οικονομική επιφάνεια.

γ. Περιφερειακή ανάπτυξη: Η συμβολή των συνεταιριστικών κινήματων στην περιφερειακή ανάπτυξη είναι μεγάλης σημασίας. Η ιδιωτική επιχείρηση επιλέγει τον τόπο δραστηριότητας της με μόνο κριτήριο την απόδοση των επενδύσεων στις οποίες θα προβεί. Συνεπώς, η εγκατάσταση στην περιφέρεια είναι συνήθως αντιοικονομική για τις ίδιες. Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις αντίθετα ιδρύονται τοπικά για να εξυπηρετήσουν τα μέλη τους, ή επιλέγουν τον τόπο εγκατάστασης τους με κριτήριο το οικονομικό συμφέρον των μελών τους. Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις έχουν από τη φύση τους τοπικό χαρακτήρα. Αναζητούν ευκαιρίες επένδυσης μόνο στη περιοχή τους και όχι σε όλη τη χώρα ή στο εξωτερικό. Κατά συνέπεια, τα κεφάλαια τους επενδύονται στην περιφέρεια και συμβάλλουν έτσι στην τοπική ανάπτυξη. Ορθά έχει διαπιστωθεί ότι οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις αποτελούν τους οικονομικούς και κοινωνικούς πνεύμονες της υπαίθρου.

δ. Προώθηση προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα: Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις υιοθετούν προτάσεις των μελών τους ή εγκρίνουν πρωτοβουλίες της διοίκησης, οι οποίες έχουν έντονα κοινωνικό χαρακτήρα με τη στενότερη έννοια του όρου. Η προσαρτία του περιβάλλοντος, η ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων, η στήριξη του αθλητισμού, η καλλιέργεια των ηθικών αξιών στη νέα γενιά, η συμπαράσταση στους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας, η οικονομική και ηθική ενίσχυση αναξιοπαθούντων ατόμων κ.λ.π. είναι μερικές από τις κατευθύνσεις της συνεταιριστικής κοινωνικής δραστηριότητας.

Η Τριπλή Ιδιότητα του Μέλους

Από τις συνεταιριστικές Αρχές απορρέει η τριπλή ιδιότητα του μέλους μιας συνεταιριστικής εταιρείας.

Πρώτον, το μέλος έχει την ιδιότητα του ιδιοκτήτη υπό την έννοια ότι συμμετέχει υποχρεωτικά στο μετοχικό κεφάλαιο της συνεταιριστικής εταιρείας.

Δεύτερον, το μέλος είναι το άτομο που έχει την αρμοδιότητα να ασκεί έλεγχο στη διοίκηση και να εγκρίνει ή να απορρίπτει τις πράξεις της και

Τρίτον, το μέλος είναι το άτομο το οποίο χρησιμοποιεί την εταιρεία ως πελάτης.

Επιγραμματικά μπορεί να λεχθεί ότι το μέλος συγκεντρώνει ταυτόχρονα την ιδιότητα του ιδιοκτήτη, του πελάτη και του ελέγχοντος – διευθύνοντος προσώπου.

Στις εταιρείες κεφαλαίου η σχέση είναι διαφορετική. Στις μεγάλες εταιρείες η ιδιότητα του ιδιοκτήτη υπό την έννοια του μετόχου, η ιδιότητα του πελάτη και η ιδιότητα του ελέγχοντος ατόμου δεν συμπίπτουν κατά κανόνα ή εάν συμπίπτουν δεν αποτελούν στοιχείο που μπορεί να επηρεάσει την εταιρική δραστηριότητα. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι μέτοχοι των μεγάλων εταιρειών αναμένουν απλώς την απόδοση του κεφαλαίου που επένδυσαν και συνήθως δεν έχουν καμιά αρμοδιότητα στα εταιρικά δρώμενα.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Η ΑΥΤΟΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στις μεσαίες και μικρές εταιρείες κεφαλαίου οι ιδιότητες του ιδιοκτήτη και του ελέγχοντος προσώπου συμπίπτουν στα ίδια άτομα, αλλά το πελατολόγιο της επιχείρησης αντλείται από το ευρύτερο κοινό.

ΜΕΓΑΛΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ
ΑΤΟΜΑ ΟΙ
ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ

ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΑΤΟΜΑ
ΟΙ ΕΛΕΓΧΟΝΤΕΣ

ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ
ΑΤΟΜΑ ΟΙ
ΠΕΛΑΤΕΣ

ΜΕΣΑΙΕΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

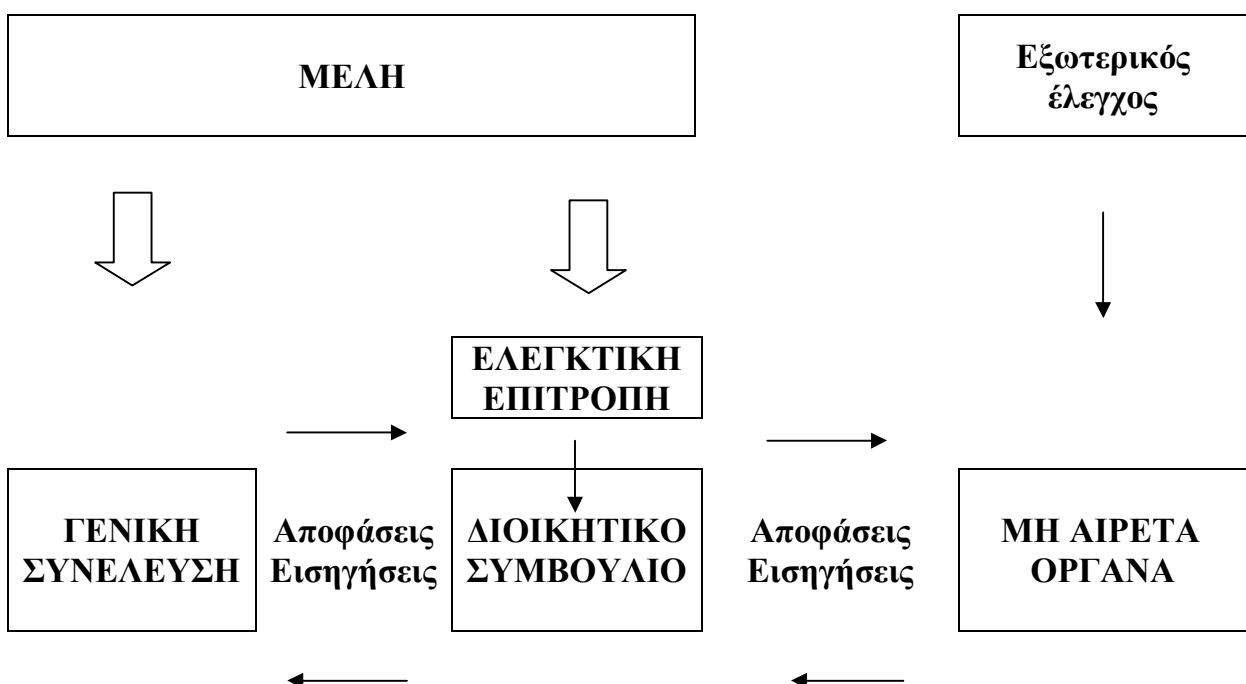
ΤΑ ΙΔΙΑ ΑΤΟΜΑ ΟΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ

ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ
ΑΤΟΜΑ ΟΙ
ΠΕΛΑΤΕΣ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΡΙΠΛΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ: ΤΑ ΙΔΙΑ ΑΤΟΜΑ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ
ΟΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΟΙ ΠΕΛΑΤΕΣ

Η Οργανωτική Δομή - Διοίκηση των Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων

Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις είναι δημοκρατικοί οργανισμοί, όλες οι εξουσίες της διοίκησης πηγάζουν από τα μέλη τους, που έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις. Κυρίαρχο όργανο είναι η Γενική Συνέλευση στην οποία έχουν δικαίωμα συμμετοχής όλα τα μέλη. Κάθε μέλος έχει μόνο μια ψήφο, και για την εκλογή των Διοικητικών Συμβουλίων (Αιρετών Οργάνων).

Τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων, καλό είναι να εκλέγονται σε δύο διαδοχικές φάσεις ανανέωσης κατά το ήμισυ. Εάν π.χ. η θητεία των μελών είναι τέσσερα έτη τα μισά εκλέγονται το πρώτο έτος, και τα άλλα μισά το τρίτο έτος. Έτσι δίνεται η δυνατότητα να δημιουργηθούν Δ.Σ. με έμπειρα στελέχη, που θα μεταδίδουν την γνώση τους σε νέα στελέχη, επιτυγχάνοντας την συνεχή ανανέωση και εναλλαγή της σκυτάλης της διοίκησης με ασφάλεια.

Το Διοικητικό Συμβούλιο ελέγχεται από αιρετή Ελεγκτική Επιτροπή που ενεργεί ως αντιπροσωπευτικό όργανο της Γενικής Συνέλευσης.

Όλα τα Αιρετά Όργανα είναι ανακλητά ανά πάσα στιγμή από την Γενική Συνέλευση.

Το Διοικητικό Συμβούλιο διορίζει για την Διοίκηση Μη Αιρετά Όργανα που δεν είναι μέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης αλλά επαγγελματίες (Managers) που αμείβονται.

Τα μη Αιρετά Όργανα, δίχως δικαίωμα ψήφου, εισηγούνται τεκμηριωμένα σχέδια δράσης στα Αιρετά Όργανα, τα Αιρετά όργανα εισηγούνται στην Γενική Συνέλευση. Η Γενική Συνέλευση αποφασίζει. Τα Αιρετά Όργανα μεταφέρουν τις αποφάσεις της Γ.Σ. στα Μη Αιρετά Όργανα. Αυτός ο κύκλος μπορεί να επαναληφθεί για την βελτίωση του σχεδίου δράσης.

Ο έλεγχος από εξωτερικούς Ορκωτούς Λογιστές ειδικευμένους στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις είναι υποχρεωτικός. Τα μέλη αποφασίζουν για τον τρόπο ελέγχου των στελεχών. Η λογοδοσία των οργάνων είναι συχνότατη, π.χ. ο Γενικός Διευθυντής της ICA ενημερώνει τα μέλη κάθε δίμηνο για τις ενέργειές του με Εκθέσεις στην ιστοσελίδα του

www.ica.coop/directorpage

Ο διπλός προορισμός του συνεταιρισμού, επιχειρηματικός και ταυτόχρονα κοινωνικός - Οικονομική διαχείριση - Η διανομή του πλεονάσματος

Η εξουσία της διανομής των πλεονασμάτων ανήκει στα μέλη. Τα μέλη διανέμουν τα πλεονάσματα για τους ακόλουθους σκοπούς:

α. Για την παραχώρηση ωφελημάτων στα μέλη, ανάλογα με τις συναλλαγές που είχαν με την επιχείρηση κατά τη διάρκεια της οικονομικής χρήσης που δημιουργήθηκαν τα πλεονάσματα (65% με 75% των εσόδων).

β. Για τη δημιουργία αποθεματικών κεφαλαίων - κοινού πλεονάσματος, έτσι ώστε να διευρύνεται η οικονομική βάση της επιχείρησης και να διασφαλίζονται η απρόσκοπτη λειτουργία και τα αναπτυξιακά προγράμματα της (25% με 35%).

γ. Για προώθηση άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη, όπως είναι η χρηματοδότηση κοινωφελών, φιλανθρωπικών και άλλων δραστηριοτήτων (Μέχρι 10% του κοινού πλεονάσματος αφιερώνεται σε κοινωφελείς σκοπούς για τα μέλη ή όλη την κοινότητα).

Τα έσοδα του συνεταιρισμού διαχωρίζονται σε κέρδη, που προέρχονται από συναλλαγές με μη μέλη του, που υπόκεινται σε φορολογία και σε πλεόνασμα που προέρχεται από συναλλαγές με μέλη και δεν φορολογούνται.

Στην διανομή ακολουθείται μια ενδιάμεση οδό, ώστε να περιφρουρηθούν τα συμφέροντα του συνεταιρισμού (νομικού προσώπου) αλλά και να μην αδικηθούν τα μέλη.

Εξισορροπείται το ατομικό με το κοινωνικό συμφέρον, σύμφωνα με τις Διεθνείς Συνεταιριστικές Αρχές, μοιράζοντας δίκαια το 60% με 75% του πλεονάσματος στα μέλη του και το υπόλοιπο 40% με 25% αφιερώνεται, ως κοινή ιδιοκτησία σε κοινούς σκοπούς.

Η διανομή προς τα μέλη πραγματοποιείται ανάλογα με το ύψος των συναλλαγών τους ή της προσφοράς εργασίας και όχι σύμφωνα με το μερίδιο στα κεφάλαια που διαθέτουν στην επιχείρηση. Αυτή είναι η κύρια διαφορά με τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, όπου αμείβουν το κεφάλαιο συμμετοχής και όχι της εργασίας ή συναλλαγών. Στις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, π.χ. όποιος διαθέτει το 20% της επιχείρησης παίρνει και το 20% των κερδών.

Έτσι σε ένα παραγωγικό συνεταιρισμό, το όφελος της διανομής σε χρήματα του 60% με 75% για τα μέλη του είναι μεγαλύτερο από ένα βασικό μισθό. Μέρος αυτών των χρημάτων δίνονται στον συνεταιρισμό, ως δάνειο με χαμηλό τόκο. Κατά την έξοδο από τον συνεταιρισμό ή την συνταξιοδότηση αποδίδεται στον δικαιούχο, το πλήρες κεφάλαιο με τους τόκους.

Τα δανειζόμενα χρήματα προς τον συνεταιρισμό από τα μέλη του, μαζί με το υπόλοιπο 40% με 25% ως κοινή ιδιοκτησία αφιερώνεται σε κοινούς σκοπούς, για την λειτουργία ή ανάπτυξη του συνεταιρισμού, αλλά και για κοινωφελείς δραστηριότητες.

Ο συνεταιρισμός ως επιχείρηση πρέπει να κάνει επενδύσεις και ν' αναπτύξει καινούργιες δραστηριότητες. Έχει συνεπώς ανάγκη κεφαλαίων και κατά κανόνα η αυτοχρηματοδότηση είναι προτιμότερη από το δανεισμό.

Ένα μέρος του κοινού πλεονάσματος σύμφωνα με την Διεθνή Συνεταιριστική Νομοθεσία, αφιερώνεται σε κοινωφελείς σκοπούς για τα μέλη ή για όλη την κοινότητα.

Ως παράδειγμα προσφέρονται χαμηλότοκα δάνεια για την απόκτηση κατοικίας ή για την εξασφάλιση κεφαλαίων κίνησης των καταναλωτικών συνεταιρισμών. Οι συνεταιρισμοί εκτός των ιδίων κεφαλαίων που διαθέτουν, δανείζονται φτηνά από τα μέλη τους και έτσι μπορούν να δώσουν δάνεια με χαμηλούς τόκους.

Κύρια προτεραιότητα των κοινωφελών δραστηριοτήτων για την κοινότητα είναι η συνεταιριστική εκπαίδευση. Προφανώς ακολουθείται η παλιά κινέζικη παροιμία «Δώσε σε κάποιον ένα ψάρι, και αυτός θα φάει για μια ημέρα. Μάθε τον να ψαρεύει και θα τρώει για πάντα». Στην Κύπρο και στην Ισπανία αφιερώνεται ποσό μέχρι 10% του κοινού πλεονάσματος. Με αυτά τα χρήματα των τοπικών συνεταιρισμών, στην Ισπανία στην χώρα των Βάσκων, έχουν δημιουργηθεί άνω των 44 Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων μεταξύ αυτών και τρία Πανεπιστήμια.

Για την πραγματοποίηση του αναφερόμενου οικονομικού μοντέλου είναι η συνεταιριστική εκπαίδευση, που εκτός των άλλων που θα αναφερθούν στην συνέχεια επιτρέπει τον έλεγχο των στελεχών που εξασφαλίζει ότι ο συνεταιρισμός θα λειτουργεί για το όφελος των μελών και όχι για άλλες ενδιαφερόμενες ομάδες που σχετίζονται άμεσα.

Συνεταιριστική εκπαίδευση - «Δώσε σε κάποιον ένα ψάρι, και αυτός θα φάει για μια ημέρα. Μάθε τον να ψαρεύει και θα τρώει για πάντα».

Ο συνεργατισμός είναι μία μορφή αλληλοβοήθειας, που βασίζεται στην επιδίωξη του κοινού συμφέροντος, θέτοντας σε δεύτερη μοίρα την άκρατη επιδίωξη του ατομικού συμφέροντος ακόμη και μέσω της τυφλής υποταγής των μελών προς την διοικητική ομάδα. Η εκπαίδευση, ως στρατηγικός παράγοντας, συμβάλλει αποφασιστικά στην καλλιέργεια και την άμεση εφαρμογή της ιδεολογίας του συνεργατισμού. Και εδώ ακριβώς εντοπίζεται η μεγάλη διαφορά από άλλες ιδεολογίες και η ελκυστικότητα του συνεργατισμού. Πρόκειται για την αποκοπή του, από μεταφυσικές υποσχέσεις και για την άμεση αναμέτρηση με τα καθημερινά προβλήματα. Αυτή η αμεσότητα του συνεργατισμού για να είναι αποτελεσματική, δεν πρέπει να βασίζεται σε τυχαίες εμπνεύσεις, αλλά να προετοιμάζεται συστηματικά στον υψηλότερο δυνατό βαθμό. Γίνεται έτσι ολοφάνερος ο ρυθμιστικός ρόλος της εκπαίδευσης, ως καθημερινής λειτουργίας, με κατεύθυνση τόσο στα μέλη των συνεταιρισμών, στους υπαλλήλους και στην διοικητική ομάδα, όσο και στον ευρύτερο κοινό.

Ίσως δεν θα ήταν υπερβολή λέγοντας ότι ο επιτυχημένος συνεργατισμός είναι, ως προς τις επιδιώξεις του, «εκπαίδευση» κατά το ήμισυ και «οικονομική» κατά το άλλο ήμισυ. Με μια ακμαία εκπαίδευση μπορούν να ριζώσουν και να επεκταθούν στην κοινωνία οι βασικές Αρχές του συνεργατισμού, αλλά και να εφαρμοσθούν με τις ιδιαιτερότητές τους στην καθημερινή οικονομική διαδικασία.

Η διατύπωση ολιγορίας στη συνεταιριστική εκπαίδευση θα πρέπει να δημιουργεί μεγαλύτερες ανησυχίες στα μέλη, απ' ότι το κλείσιμο με ζημιά κάποιων λογαριασμών της οικονομικής χρήσης. Η εκπαίδευση έχει επιπτώσεις σε πολλές μελλοντικές λογιστικές χρήσεις και ακόμη στην επιβίωση της ίδιας της επιχειρηματικής μονάδας, τουλάχιστον ως αυτόνομης και ανεξάρτητης μονάδας. Η πρόβλεψη στο καταστατικό των πρωτοπόρων συνεταιριστών της Ροτσντέιλ ποσοστού 2,5% επί των πλεονασμάτων για την εκπαίδευση, υποδηλώνει τη σπουδαιότητα που είχαν προσδώσει στο ρόλο της για την επιτυχία της προσπάθειάς τους.

Γεώργιος Χ. Δασκάλου
συνεταιριστική εκπαίδευση - περίληψη.

Η συνεταιριστική εκπαίδευση καλύπτει

- την ιστορική εξέλιξη
- την φιλοσοφία και τους σκοπούς
- τον τρόπο οργάνωσης και διαχείρισης των συνεταιρισμών

Από απόψεως περιεχομένου, η συνεργατική εκπαίδευση κινείται σε δύο παράλληλους άξονες. Στον ένα άξονα κινείται η ιδεολογική εκπαίδευση και στον άλλο άξονα η οικονομοτεχνική εκπαίδευση.

Ιδεολογική Συνεργατική Εκπαίδευση: Τα συνεργατικά κινήματα αποτελούν στην ουσία τους κοινωνικά ρεύματα και κατά συνέπεια βασίζουν την ύπαρξη τους στη δική τους συγκεκριμένη ιδεολογική πλατφόρμα. Η ιδεολογική πλατφόρμα καθορίζεται από τις Συνε-

γατικές Αξίες και τις Συνεργατικές Αρχές, οι οποίες συνθέτουν την ταυτότητα των συνεργατικών εταιρειών. Συνεπώς το επίκεντρο της ιδεολογικής συνεργατικής εκπαίδευσης είναι οι Συνεργατικές Αξίες, οι Συνεργατικές Αρχές και τα απορρέοντα από αυτές θέματα συναφούς περιεχομένου. Συνοπτικά, η ιδεολογική συνεργατική εκπαίδευση εστιάζεται στα πιο κάτω θέματα:

- α. Στην ανάλυση και διάδοση των Συνεργατικών Αρχών και των Συνεργατικών Αξιών.
- β. Στην ιστορική τεκμηρίωση του ανθρωπιστικού έργου, που προσφέρεται από το συνεργατικό κίνημα.
- γ. Στους σκοπούς που επιδιώκονται με την εφαρμογή του συνεργατικού θεσμού σε μια κοινωνία.
- δ. Στον οικονομικό, πολιτιστικό και κοινωνικό ρόλο, που διαδραματίζουν οι συνεργατικές εταιρείες.
- ε. Στη συμβολή του συνεργατισμού στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη,
- στ. Στους κανόνες λειτουργίας των συνεργατικών εταιρειών.
- ζ. Στους παράγοντες που επηρεάζουν τη συνεργατική ανάπτυξη.
- η. Στη συμβολή των συνεργατικών εταιρειών στην οικονομική ανάπτυξη και στη βελτίωση των επιμέρους δεικτών της οικονομίας.
- θ. Στο ρόλο που διαδραμάτισαν οι συνεργατικές εταιρείες στη διαφοροποίηση του κοινωνικού ιστού και στην εξυγίανση των άλλων κοινωνικών θεσμών.
- ι. Στη συμβολή των συνεργατικών εταιρειών στην εδραίωση και περιφρούρηση της κοινωνικής συνοχής κ.λπ.

Η ιδεολογική εκπαίδευση ακολουθεί οριζόντια και κάθετη πορεία. Οριζόντια απευθύνεται στα μέλη των συνεργατικών εταιρειών και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και κάθετα στο διοικητικό συμβούλιο και την υπαλληλική πυραμίδα.

Οικονομοτεχνική ή Τεχνοκρατική Συνεργατική Εκπαίδευση: Η Οικονομοτεχνική Συνεργατική Εκπαίδευση έχει σκοπό να βελτιώσει το γνωσιολογικό υπόβαθρο του ατόμου και τις επαγγελματικές του δυνατότητες με την καλύτερη χρησιμοποίηση των κανόνων της οικονομικής επιστήμης, τη γνώση και εφαρμογή της σύγχρονης τεχνολογίας, την απόκτηση δεξιοτήτων για εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διεύθυνσης και διοίκησης κ.λπ. Γενικά στοχεύει να αναβαθμίσει το σύστημα εισροών της συνεργατικής εταιρείας, να βελτιώσει τη διαδικασία παραγωγής και να καταστήσει αποτελεσματικότερες τις μεθόδους διαχείρισης των εκροών.

Η συνεταιριστική εκπαίδευση δεν είναι αυτό που έχει καθιερωθεί στην Ελλάδα ως συνεταιριστική, δηλαδή μόνο η εκπαίδευση με αντικείμενο τις αγροτικές εργασίες. Η συνεταιριστική επιστήμη δεν είναι κλάδος της γεωπονίας και της ζωοτεχνίας, αλλά βρίσκει πεδίο εφαρμογή και σε αυτές. Προφανώς γι' αυτό τον λόγο το Διεθνές Γραφείο Εργασίας με την Σύσταση 193/2002 προτείνει την εισαγωγή της Συνεταιριστικής Παιδείας σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, θεωρώντας ότι οι βαθμίδες εκπαίδευσης προετοιμάζουν τους αυριανούς πολίτες για την ένταξή τους μόνο στην Κρατική και Ιδιωτική οικονομία.
www.ilo.org/images/empent/static/coop/pdf/greek.pdf

Η παιδεία στην Φινλανδία, μια χώρα, που το 62% των οικογενειών είναι μέλη συνεταιρισμών.

Η περιγραφή είναι πολύ κοντά στις σχολικές κοινότητες που οραματίστηκαν οι πρόδρομοι του συνεργατισμού.

Το σχολείο της χαμένης νιότης...Καλημέρα Σχολείο - Καλημέρα Θλίψη
Άρθρο του Αλέξανδρου Πιστοφίδη
<http://enosi-amarousiou.blogspot.com/2008/09/k.html>

Άνοιξαν τα σχολεία. Για κάποιους ένα ευχάριστο και μοναδικό γεγονός, για τους περισσότερους θλιβερό.

Σε μια μακρινή χώρα, στη Φινλανδία, που εδώ και μια δεκαετία οι μαθητές της βγαίνουν πρώτοι σε όλες τις διεθνείς αξιολογήσεις του ΟΟΣΑ (οι δικοί μας τελευταίοι), γιορτάζουν τις μέρες αυτές. Γιορτάζουν, γιατί μετά από δύο μήνες διακοπών βρέθηκαν ξανά με τους συμμαθητές και δασκάλους φίλους τους, στη μικρή κοινότητα του σχολείου τους. Στη Φινλανδία, στα πολυθέσια και ολοήμερα σχολεία θα βρεις παιδιά από 8 μηνών μέχρι 16 ετών. Όταν εργάζονται και οι δύο γονείς μπορούν να αφήσουν το 8 μηνών και άνω παιδί τους στο σχολείο μαζί με τα μεγαλύτερα αδερφάκια του. Στη μικρή κοινότητα του σχολείου θα βρεις παιδιά με ειδικές ανάγκες, αφού, σκοπίμως, δεν υπάρχουν ειδικά ιδρυματικά-σχολεία.

Θα βρεις βρέφη, να μαθαίνουν από μικρά να συνυπάρχουν με μεγάλους και αναπήρους, όπως στην κοινωνία των μεγάλων, καλλιεργώντας το αίσθημα της ευθύνης και της αλληλεγγύης των μεγάλων παιδιών προς τα μικρότερα και προς τα διαφορετικά.

Στη Φινλανδία γιορτάζουν, γιατί θα βρεθούν πάλι σε σχολεία με σύγχρονα εργαστήρια και αμφιθέατρα, με κλειστά γυμναστήρια και πισίνες, με ειδικές αίθουσες χαλάρωσης και σάουνας, με εστιατόρια με το δωρεάν φαγητό και το σημαντικότερο, γιατί θα μάθουν και θα δημιουργήσουν γνώση με τους δασκάλους φίλους τους, παίζοντας, συζητώντας και μελετώντας διάφορα βιβλία και όχι ένα υποχρεωτικό σε κάθε μάθημα, όπως στην Ελλάδα.

(Οι δάσκαλοί μας, ακόμη και να θέλουν να πάρουν πρωτοβουλίες δημιουργικής μάθησης δεν μπορούν. Είναι υποχρεωμένοι να δουλέψουν με συγκεκριμένα βιβλία με έναν στόχο: «να βγει όπως-όπως η ύλη», αποστηθισμένη βεβαίως).

Τα παιδιά στη Φινλανδία, στις πρώτες έξι τάξεις, κάνουν συχνά τεστ, όχι όμως για να βαθμολογηθούν (να τιμωρηθούν όπως τα ελληνόπουλα) αλλά για να διαπιστωθούν οι αδυναμίες τους, ώστε να τους παρασχεθεί εξατομικευμένη ενισχυτική διδασκαλία. Η φιλοσοφία τους είναι, «η βαθμολογία αποθαρρύνει και ωθεί ακόμη περισσότερο στην άρνηση μάθησης τον κακό μαθητή, ενώ επιβραβεύει τον καλό μαθητή, που έτσι κι αλλιώς δεν χρειάζεται την επιβράβευση».

Τα παιδιά στη Φινλανδία μπορούν ήδη από τις πρώτες τάξεις, να επιλέξουν ακόμη και το ημερήσιο πρόγραμμά τους. Ένα παιδί της δευτέρας δημοτικού, μπορεί μια ημέρα να επισκεφτεί κάποιο μάθημα της τρίτης ή ακόμη και της πρώτης, αν νομίζει πως αυτό χρειάζε-

ται περισσότερο. Τα παιδιά στη Φινλανδία αλλά και σε πολλές άλλες χώρες, που το εκπαιδευτικό τους σύστημα είναι ανάμεσα σε εκείνο των πρώτων πέντε στον κόσμο, όπως στην Ιαπωνία (33% του πληθυσμού είναι μέλη συνεταιρισμών*), Κορέα και Καναδά (40% του πληθυσμού είναι μέλη συνεταιρισμών*), όταν έχουν τεστ στα μαθηματικά, φυσική, χημεία, ακόμη και στη γλώσσα τους, επιτρέπεται να έχουν μαζί τους βοήθημα (βιβλίο με τους μαθηματικούς, φυσικούς, χημικούς τύπους και λεξικό γλώσσας).

* προσθήκη στο κείμενο από τους συντάκτες του παρόντος βιβλίου

Οι παιδαγωγοί τους δεν έχουν κανένα λόγο να απαιτήσουν από τα παιδιά να μάθουν απ έξω πράγματα, που μετά από μερικές εβδομάδες δε θα θυμούνται. Αυτό που τους ενδιαφέρει είναι να μάθουν τα παιδιά τους να σκέπτονται λογικά, με κριτική αναλυτική σκέψη, κατανοώντας περίπλοκα νοήματα και αλληλοσυσχετισμούς. Με λίγα λόγια, τους ενδιαφέρει να αγαπήσουν τα παιδιά τη μάθηση και το βιβλίο για να συνεχίσουν να μαθαίνουν μόνα τους.

Με το ζόρι δε μαθαίνει κανείς. Με το ζόρι μπορείς μόνο να αποστηθίσεις ξένη γνώση, για λίγο καιρό.

Όταν το απόγευμα, μετά την ενισχυτική διδασκαλία, οι Φινλανδοί μαθητές πάνε στο σπίτι, αφήνουν τη σάκα με τα βιβλία στο σχολείο. Όλη η υπόλοιπη ημέρα τους ανήκει. Χαίρονται την παιδικότητά τους. Τεστ για το σπίτι απαγορεύονται. Η λέξη φροντιστήριο δεν υπάρχει ούτε στο λεξικό τους.

Είναι πρώτα στην Ευρώπη στην ανάγνωση εξωσχολικών βιβλίων και τελευταία σε τηλεθέαση.

Τα ελληνόπουλα τρέχουν από φροντιστήριο σε φροντιστήριο σαν κουρδιστά πορτοκάλια. Το μόνο που τους μένει μετά, είναι να καθίσουν εξαντλημένα μπροστά στην τηλεόραση μέχρι να τους πάρει ο ύπνος. Σε καμιά άλλη χώρα του κόσμου δε βλέπεις παιδιά με τσάντες να κυκλοφορούν μέχρι τα μεσάνυχτα τρέχοντας σαν τον Βέγγο να προλάβουν το επόμενο μάθημα αποστήθισης, προς μεγάλη ικανοποίηση των φροντιστηρίων. Είναι δυνατόν αυτά τα τραύματα της χαμένης παιδικότητας να μην έχουν βαθιές και μακροχρόνιες ψυχικές συνέπειες;

Τα περισσότερα ελληνόπουλα πάνε άκεφα σε άθλια δημόσια σχολεία, που μοιάζουν σαν γκαράζ αυτοκινήτων. Θα συναντήσουν δασκάλους, στην πλειονότητά τους σκυθρωπούς και δίχως όρεξη, που από τότε που τελείωσαν τις σπουδές τους δεν έχουν ανοίξει βιβλίο. Θα συναντήσουν δασκάλους, για τους οποίους η λέξη εξατομικευμένη προσέγγιση μαθητή με ιδιαίτερα προβλήματα, υπάρχει μόνο στα λεξικά. Θα πρέπει να αποστηθίσουν κακογραμμένα βιβλία πάνω στα οποία θα εξεταστούν. Όποιος έχει την καλύτερη μνήμη ή τις καλύτερες τεχνικές αποστήθισης, όχι απαραίτητα και το καλύτερο μυαλό, θα επιβραβευθεί. Οι κακοί μαθητές θα τιμωρηθούν και θα σπρωχθούν στη μαθησιακή άρνηση. Η μαθητική διαρροή στη χώρα μας, σε κάποιες περιοχές ξεπερνά το 30%, ενώ στη Φινλανδία είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Η απάντηση της υπουργού παιδείας τους είναι: «είμαστε μια μικρή χώρα και δεν έχουμε την πολυτέλεια να χάσουμε ούτε έναν μαθητή».....

Στη Φινλανδία, ο γιος του πρωθυπουργού, του προέδρου της NOKIA, του θυρωρού της πολυκατοικίας και του χασάπη της γειτονιάς πάνε στο ίδιο δημόσιο σχολείο. Γι αυτό και

έχουν κάθε λόγο να δίνουν τα διπλάσια ακριβώς λεφτά από εμάς, γύρω στο 7% του ΑΕΠ, για την παιδεία τους. «Βάση της εκπαίδευσής μας είναι η ισότητα όλων στο σχολείο», λέει η υπουργός τους. Οι Φιλανδοί αγαπούν την πατρίδα τους, όχι σαν μια αφηρημένη ιδέα, αλλά σαν ζωντανό οργανισμό. Γι' αυτούς πατρίδα είναι πάνω απ' όλα ο λαός τους, οι άνθρωποί τους, τα παιδιά τους.

Η κοινωνική κληρονομιά των Συνεταιριστικών Εταιριών (ΣΕ).

Η Αλληλεγγύη μεταξύ των συνεταιρισμών, η οικονομική υποστήριξη ως εγγύηση της ανεξαρτησίας τους στην απαρτέγκλιτη κοινωνική τους πορεία, ακόμη και μετά από τυχόν διάλυσή τους

«Ο Συνεργατισμός δεν μας ανήκει. Δεν ανήκει στα σημερινά μέλη του και στη σημερινή ηγεσία του. Ο Συνεργατισμός ως ιδέα και ως Κίνημα ξεπερνά τα δικά μας όρια. Ανήκει στο σύνολο της κυπριακής κοινωνίας. Δανειστήκαμε το Συνεργατικό Κίνημα όχι από τους προγόνους μας αλλά από τους απογόνους μας. Και οφείλουμε να τους το επιστρέψουμε ακόμη πιο δυνατό και πιο ισχυρό για να συνεχίσει να υπηρετεί τον τόπο».

Υπ. Εξωτερικών Κύπρου κ. Γ. Λιλλήκας 29-6-06

Εκ' πρώτης όψεως μοιάζει να είναι απλώς μια προσπάθεια εντυπωσιασμού.

Όμως σύμφωνα με το Νόμο (στην Κύπρο και σε όλο τον Κόσμο, αλλά και στην Ελλάδα το 1915 με τον Νόμο 602), «σε περίπτωση διάλυσης μιας ΣΕ τα φυσικά πρόσωπα μέλη δεν δικαιούνται κανένα μερίδιο από το υπόλοιπο των συσσωρευμένων αποθεματικών. Τα αποθεματικά αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ίδρυση μιας νέας ΣΕ, η οποία θα λειτουργεί εντός της ίδιας περιοχής με τις ίδιες δραστηριότητες ή να διατεθούν για φιλανθρωπικούς ή δημόσιους σκοπούς. Σε περίπτωση διάλυσης δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εταιρείας, τυχόν υπόλοιπο δύναται να διανέμεται στις εταιρείες μέλη όπως προνοούν οι Ειδικοί Κανονισμοί της υπό εκκαθάριση εταιρείας».

www.cssda.gov.cy/cssda/cssda.nsf/DMLabout_coop_soc_gr/DMLabout_coop_soc_gr?OpenDocument

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Συνεταιρισμοί

23. Οι εργατικοί συνεταιρισμοί και τα συστήματα συμμετοχής, καθώς και άλλες επιχειρήσεις με την μορφή συνεταιρισμών, φορέων αλληλασφάλισης και ενώσεων, ενσωματώνουν στη δομή τους τα ενδιαφέροντα άλλων παραγόντων και αναλαμβάνουν αυτόματα τις κοινωνικές ευθύνες τους και τις ευθύνες απέναντι στον πολίτη.

27. Εταιρική κοινωνική Ευθύνη – εσωτερική διάσταση

Σε μια εταιρεία, οι κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές αφορούν τους υπαλλήλους και συνδέονται με θέματα όπως η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, η υγεία και η ασφάλεια.

Στο πλαίσιο αυτό, τα σχετικά μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν τη δια βίου μάθηση, την παραχώρηση αρμοδιοτήτων και εξουσιών στους εργαζομένους, την καλύτερη ενημέρωση σε όλη την επιχείρηση, την καλύτερη ισορροπία μεταξύ εργασίας οικογένειας και ελεύθερου χρόνου... τα συστήματα παροχής μεριδίων και τον προβληματισμό σχετικά με την απασχολησιμότητα και την εξασφάλιση της εργασίας.

42. Εταιρική κοινωνική Ευθύνη- εξωτερική διάσταση

*Η εταιρική κοινωνική ευθύνη επεκτείνεται πέρα από την εταιρία στην τοπική κοινότητα...
45. Πολλές εταιρείες συμμετέχουν στα κοινοτικά προβλήματα, ιδίως με την παροχή επιπλέον θέσεων επαγγελματικής κατάρτισης, την υποστήριξη φιλανθρωπικών εκδηλώσεων, την πρόσληψη κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων, τη δημιουργία υποδομών παιδικής φύλαξης..
46. Τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα μπορούν να διαδραματίσουν ιδιαίτερο ρόλο στην κοινότητα, μέσω των άμεσων επενδύσεων σε σχέδια που ωφελούν συγκεκριμένες κοινότητες ή περιφέρειες.... Αυτές οι επενδύσεις έχουν την μορφή δανείων για στεγαστικά σχέδια χαμηλού κόστους.*

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/el/com/2001/com2001_0366el01.pdf

Πρώτη ενότητα ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη
Πράσινη Βίβλος Βρυξέλλες 18.7.2001 COM (2001) 366 τελικό
Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Είναι φανερό η πλήρης εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης από τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις, στην εσωτερική διάστασή της, μιας και οι εργαζόμενοι είναι και ιδιοκτήτες της επιχείρησης και εξασφαλίζουν τις καλύτερες συνθήκες για αυτούς, αλλά και στην εξωτερική διάστασή της, αυτή της κοινοτικής ευαισθησίας που είναι χαραγμένη διαχρονικά στις αρχές και πρακτικές τους. (7^η συνεταιριστική αρχή κοινοτικού ενδιαφέροντος – Νομικά θεσμοθετημένο 10% του πλεονάσματος αφιερώνεται σε κοινωνικό έργο).

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

Προβληματισμοί για την πορεία του συνεργατισμού στον τόπο μας

Η Ελλάδα είναι από τις χώρες που η Κοινωνική Οικονομία αναγνωρίζεται από αυτό που δεν είναι, αλλά όχι από αυτό που είναι.

Η Κοινωνική Οικονομία αναγνωρίζεται ως μη - κυβερνητική, μη - κερδοσκοπική, δηλ. δεν εντάσσεται στο χώρο της κρατικής ούτε στον χώρο της Ιδιωτικής Οικονομίας (Ελεύθερης Αγοράς) με σκοπό το κέρδος, δεν αναγνωρίζεται όμως ως το ώριμο τέκνο της Οικιακής Οικονομίας.

Κοινωνική Οικονομία, το παιδί της Οικιακής Οικονομίας

«Η απλήρωτη εργασία της Οικιακής Οικονομίας Διεθνώς φτάνει το 70% του παγκόσμιου Α.Ε.Π. Τι κάνει την διαφορά με την πολιτική οικονομία που υπάρχουν μόνο εμπορευματικές αξίες;

Η απλήρωτη εργασία της Οικιακής Οικονομίας είναι το αμορτισέρ που απορροφά τους κραδασμούς και τα σοκ από τον πληθωρισμό, την ανεργία και την αρρώστια. Αυτή καλύπτει τη δημόσια υποεπένδυση στις κοινωνικές υποδομές της φροντίδας και τις ελλείψεις νοσηλευτικού προσωπικού. Φροντίζει τους ηλικιωμένους, τους αρρώστους και τους αδύνατους, δουλεύει για το οικογενειακό μαγαζί και το χωράφι. Αυξάνει το «κοινωνικό κεφάλαιο», τον κοινό μας πλούτο, γιατί κοινωνικό κεφάλαιο είναι τα υγιή παιδιά με αξίες, με συναισθηματική ευφυΐα, αλληλεγγύη και αυτοέλεγχο που παρακινούνται στη δια βίου προσπάθεια και μάθηση. Είναι πολύ δύσκολο να αποτιμήσουμε την προστιθέμενη οικονομική και κοινωνική αξία της απλήρωτης εργασίας των γυναικών αλλά και των ανδρών».

Μίμης Ανδρουλάκης
« Συμφέρον και Συμπάθεια» σελ. 101-104

« Οι συνεταιρισμοί είναι δημιούργημα της πειστικής ανάγκης, που θέτει σε δοκιμασία την επιβίωση των οικονομικά αδυνάμων μελών της κοινωνίας και του πνεύματος ισότιμης συνεργασίας τους, με προσωπική συμμετοχή όλων και αλληλοβοήθεια, ώστε ν' αντιμετωπισθεί η πειστική ανάγκη. Τα βασικά εφόδια της συνεργασίας είναι η βιολογική δύναμη των ανθρώπων, η εκούσια σύμπραξη, η πίστη και αποφασιστικότητα για επιτυχία και αλληλεγγύη. Με υποδεέστερη βαρύτητα ακολουθούν τα περιορισμένα υλικά μέσα, που υποστηρίζουν την κοινή πρωτοβουλία.

Σκοπός των συνεταιρισμών είναι η εξασφάλιση στα μέλη των συνθηκών διαβίωσης με αξιοπρέπεια και η πρόσδοση στις καθημερινές επαγγελματικές ασχολίες των χαρακτηριστικών της δημιουργικότητας και της ωφελιμότητας. Έτσι, οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν στην ολοκλήρωση και εξύψωση του ρόλου των ασθενεστέρων, από οικονομική κυρίως άποψη, μελών της κοινωνίας, οπότε οι ευεργετικές επιπτώσεις είναι άμεσες και ποικίλες για το σύνολο της κοινωνίας όπου δρουν».

Γεώργιος Χρ. Δασκάλου
«Κοινωνική Οικονομία-Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί» σελ. 1

Σύμφωνα με τα όσα έχουν αναφερθεί, είναι φανερό οι ομοιότητες των στόχων της Οικιακής και της Κοινωνικής Οικονομίας, ως διαχρονική εξέλιξη της πρώτης, που εκφράζουν μια διαφορετική αντίληψη σε σχέση με τις δύο σύγχρονες και κυρίαρχες οικονομίες.

Οι σύγχρονες οικονομίες λειτουργούν ως προέκταση των σχέσεων που αναπτύχθηκαν στις μεγάλες πατριαρχικές οικογένειες (φατρίες), και βρίσκονται σε άμεση αντίθεση με τις σημερινές, αυτόβουλες (δημοκρατικές) οικογενειακές σχέσεις που στηρίζονται στην αλληλοβοήθεια.

Εάν η σύγχρονη δημοκρατική οικογένεια, απαλλαγμένη από τα κατάλοιπα του πατριαρχικού μοντέλου, είναι το μικρότερο τούβλο που συνθέτει το οικοδόμημα την κοινωνίας, θα πρέπει σύντομα σε αυτό το οικοδόμημα να αναδειχτεί και να αναπνεύσει, η δημοκρατική επιχείρηση της κοινωνικής οικονομίας, διαχέοντας την δημοκρατία και την αλληλοβοήθεια σε όλες τις πτυχές της ζωής, που μοιράζεται στην οικογένεια, στην εργασία και στον ελεύθερο χρόνο. Η συνεταιριστική επιχείρηση, μπορεί και είναι πιο παραγωγική από τις συμβατικές επιχειρήσεις, γιατί παρέχει περισσότερα κίνητρα απόδοσης στους εργαζομένους ενώ ταυτόχρονα στοχεύει και στις κοινωνικές ανάγκες τους.

Ο Συνεταιρισμός, ως τομέας της Κοινωνικής Οικονομίας, βρίσκεται ανάμεσα από την Δημόσια Οικονομία και την Ιδιωτική της Ελεύθερης Αγοράς. Αυτό συμβαίνει συνδυάζοντας την επιχειρηματικότητα και τους κοινωνικούς στόχους περνώντας τους από το φίλτρο, από το κόσκινο της οικιακής οικονομίας, λειτουργώντας με εναλλακτικούς τρόπους που τον καθιστούν εν' τέλει τόσο διαφορετικό ως μορφή Οργάνωσης:

- Ως δημοσίου (κοινού) συμφέροντος προσφέρει κοινόχρηστες υποδομές, δίχως να ζητεί περισσότερους φόρους.
- Ως ιδιωτικού συμφέροντος προσφέρει ατομικά καλύτερες οικονομικές επενδύσεις, εξασφαλίζει περισσότερα αγαθά, δίχως να ζητεί περισσότερα χρήματα.
- Ως κοινωφελής μη κερδοσκοπική προσφέρει κοινωνικό έργο σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, δίχως να ζητεί φιλανθρωπικές χορηγίες (Με σεβασμό στον άνθρωπο, δεν τον καθιστά υποχέριο ελεημοσύνης).

Ασυμβατότητες - Πως εφαρμόστηκαν οι Συνεταιριστικές Αρχές στην Ελλάδα

ΤΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΘΕΜΑ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ

Συμπεράσματα

Από την δημιουργία του Ελληνικού κράτους όλα άρχισαν αντίστροφα γι' αυτό δεν πήγαν πουθενά.

Χρειάστηκαν Εβδομήντα επτά χρόνια μετά από τον νόμο 602 του 1915, για να ψηφισθεί νόμος για την δημιουργία Συνεταιριστικών Τραπεζών σε ένα πολυκερματισμένο πλέον θεσμικά Συνεταιριστικό περιβάλλον, ενώ παντού στον κόσμο η δημιουργία τους ήταν το πρώτο βήμα.

Ο Συνεργατισμός υπήρξε στην Ελλάδα ένα ακέφαλο κορμί, που τα χέρια και τα πόδια του χτυπούν ασυντόνιστα στον αέρα.

Έξω από τα σύνορά μας, συμβαίνουν αδιανόητα πράγματα για την ελληνική πραγματικότητα.

- Παντού σε όλο τον κόσμο, σε όλες τις χρονικές στιγμές η Συνεταιριστική Οικονομία αναπτύχθηκε κάνοντας ως πρώτο βήμα, την ανάπτυξη της Συνεταιριστικής Παιδείας. Την ενημέρωση δηλαδή για τα επιτεύγματα της, την Ιστορία της, τους τρόπους ανάπτυξης της Συνεταιριστικής Οικονομίας, την εφαρμογή της στην εργασία ή στην κατανάλωση, ως ενός αποδεδειγμένου τρόπου εξοικονόμησης χρημάτων με την βοήθεια Συνεταιριστικών Τραπεζών που εμείς οι ίδιοι οι απλοί ανώνυμοι πολίτες μπορούμε να δημιουργήσουμε.
Συνεχίζοντας σαν δεύτερο βήμα, όχι πουλώντας χρήματα όπως οι τράπεζες του Ιδιωτικού τομέα, αλλά επενδύοντας σε κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό και σχεδιασμό επιτυγχάνει την υποστήριξη παλαιών ή επέκταση νέων παραγωγικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων ή την παροχή σημαντικών κοινωφελών υπηρεσιών.
Στην Ισπανία, την Μεγάλη Βρετανία, την Κύπρο, όπως και για 800.000.000 συνεταιριστές σε όλο τον κόσμο, ο συνεργατισμός δεν είναι ιδέα αλλά η καθημερινή πραγματικότητα.
- Οι Συνεταιρισμοί πάσης φύσεως κάνουν ομοσπονδίες κοινές ως πρωτοβάθμιο όργανο, από την αρχή της παραγωγής μέχρι την κατανάλωση ανεξαρτήτου αντικειμένου, και δευτεροβάθμιο όργανό τους είναι η δικιά τους Συνεταιριστική Τράπεζα που ελέγχουν. Σε μια Συνεταιριστική Τράπεζα όπως και σε κάθε Συνεταιριστική Επιχείρηση, το κάθε μέλος ανεξαρτήτως αριθμού μερίδων (μετοχών) που διαθέτει, έχει μία και μόνο ψήφο. «Στο συνεταιρισμό αποφασίζουν τα κεφάλια και όχι τα κεφάλαια». Οι αποφάσεις γι' αυτό το λόγο είναι η συνισταμένη του κοινού συμφέροντος, της κοινωνίας των μετόχων, και οι επενδύσεις έχουν κοινωνικό χαρακτήρα.
- Οι Συνεταιρισμοί έχουν σκοπό την αυτοβοήθεια των μελών του, και δεν είναι συνδικαλιστικοί φορείς αναγνωρίζοντας δικαιώματα εργοδότη ούτε του Κράτους ούτε κάποιας Ιδιωτικής εταιρείας. Όπως ανέφερε ο Α. Σμιθ ως εκπρόσωπος της Βρετανικής Αποστολής, τις 6 Μαρτίου 1947 «Ο αντικειμενικός σκοπός του συνεταιρισμού συνιστάται κυρίως εις το να σας επιτρέπη να εξοικονομήτε χρήματα από την κάθε δαπάνη σας, ενώ το συνδικάτον αποβλέπει εις το να εξασφαλίσει λογικούς μισθούς».
- Σύμφωνα με τις αρχές του τηρεί πολιτική ουδετερότητα, γιατί οι πρακτικές του δεν αναφέρονται ούτε στην Ιδιωτική ούτε στην Δημόσια-Κρατική Οικονομία. (Το

1896 Διεθνή Συνεταιριστική Συμμαχία διακήρυξε την πολιτική ουδετερότητα (<http://www.ica.coop/ica/icahistory.html>)

Αποτελέσματα - Επιπτώσεις.

Αποτέλεσμα όλων αυτών των κατευθύνσεων της μεμονωμένης συνεταιριστικής εφαρμογής, αντί της προσπάθειας για καθολική διάχυση του μοντέλου σε όλη την κοινωνία και σε όλα τα στάδια παραγωγής, όπως οι Διεθνείς Συνεταιριστικές Αρχές ορίζουν, είναι π.χ. στον καταναλωτικό τομέα:

- Η μη ύπαρξη του συνεταιριστικού μοντέλου από την παραγωγή μέχρι την κατανάλωση, που θα έφερνε πολλαπλές μειώσεις τιμών στα προϊόντα αλλά και μεγαλύτερα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη για τις παραγωγικές και μεταποιητικές δυνάμεις του τόπου.
- Η λειτουργία στην χώρα μας λίγων «κλειστών» καταναλωτικών συνεταιρισμών, που λίγοι γνωρίζουν ότι υπάρχουν στην χώρα μας, με μέλη ομοιοεπαγγελματικών σωματείων που απολαμβάνουν χαμηλές τιμές.
- Η λειτουργία συνεταιριστικών Super Market με την συνήθης επωνυμία COOP που δεν ζητούν από τους πελάτες να γίνουν μέλη τους, για να μοιράσουν τα ωφέληματα και τις υποχρεώσεις. Είναι απλώς αυτά τα Super Market μέλη προμηθευτικού συνεταιρισμού, με σκοπό να εξασφαλίσουν χαμηλότερες τιμές προϊόντων προς μεταπώληση αυξάνοντας το κέρδος τους.
- Η προσπάθεια για την δημιουργία καταναλωτικών συνεταιρισμών που έγινε το 1962, με την βοήθεια των σουηδικών συνεταιριστικών SUPER MARKET CONSUM, που χορήγησαν για αυτό το σκοπό το ποσό των 25.000 κορώνων, έπεσε στο κενό.
Τα Ελληνικά CONSUM είχαν ως παράδοξο κανόνα την μη ελεύθερη είσοδο μελών σε αντίθεση με την 1^η συνεταιριστική αρχή.
Δεν έγινε κατανοητό ότι η διαπραγματευτική δύναμη των καταναλωτικών συνεταιρισμών αυξάνεται ανάλογα με τον αριθμό των μελών τους.
Τα CONSUM ύστερα από 30 χρόνια διάρκεια ζωής, έφτασαν στην πρωτεύουσα Αθήνα σε σύνολο 1.000.000 νοικοκυριών να έχουν 3.000 μέλη!!! και σε όλη την Ελλάδα σε σύνολο 10.000.000 ατόμων να έχει 30.000 μέλη. Με τέτοια πολιτική ήταν φυσικό το 2002 να κλείσουν όλα, αφού προνομιακές τιμές μελών απολάμβαναν μόνο 30.000 άτομα, στα πρότυπα Ανώνυμης Εταιρείας.
- Η « Συνεταιριστικές» Ασφαλιστικές εταιρείες στην Ελλάδα ψάχνουν για πελάτες και όχι για μέλη.

Η τριπλή ιδιότητα του μέλους ενός συνεταιρισμού ως Ιδιοκτήτης, Ελεγκτής και Πελάτης της Συνεταιριστικής Επιχείρησης που ελεύθερα εισέρχεται σε αυτήν, σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις δεν εφαρμόστηκε, καθιστώντας τον τίτλο « Συνεταιρισμός» άνευ περιεχομένου.

Εξήντα χρόνια μετά από τα λόγια του Α. Σμιθ εκπρόσωπου της Βρετανικής Αποστολής, που ειπώθηκαν στις 6 Μαρτίου 1947, η οικονομική κατάσταση στην πατρίδα μας δεν έχει αλλάξει σε τίποτα, και τα λόγια του είναι ακόμη επίκαιρα.

«Ρίψατε ένα βλέμμα εις τα τιμάς των εμπορευμάτων των αθηναϊκών καταστημάτων. Χωρίς εξαίρεσιν αι τιμαί αυταί είναι ανωτέραι του διπλασίου του κόστους, του περιλαμβάνοντας όλα τα σχετικά έξοδα.... Εάν παραμερίσετε τας διαφοράς σας και συνενωθήτε εις συνεταιρισμούς κατά γεωγραφικούς χώρους, με μίαν Εθνικήν Ομοσπονδίαν, η δύναμις, η οποία θα έχετε εις χείραν σας, θα είναι τρομακτική.... Η ΟΚΣΕ είναι η πλέον εμπνευσμένη και προοδευτική εκδήλωσις του αληθούς συνεταιριστικού πνεύματος μεταξύ των Ελλήνων καταναλωτών... Θα δυνηθή όμως ν'αντεπεξέλθη νικηφόρος εις τον συναγωνισμόν και την αντίδρασιν ...εάν συμμετάσχη ο μέγιστος δυνατός αριθμός καταναλωτών. Οφείλετε να αποκτήσετε οικονομικήν ανεξαρτησίαν και να στηριχθήτε εις τας ιδίας δυνάμεις σας, όσον το δυνατόν γρηγορότερα... Ο αντικειμενικός σκοπός του καταναλωτικού συνεταιρισμού συνίσταται κυρίως εις το να σας επιτρέπη να εξοικονομήτε χρήματα από την κάθε δαπάνη σας, ενώ το συνδικάτον αποβλέπει εις το να εξασφαλίσει λογικούς μισθούς, ημερομήθια και λοιπούς όρους εργασίας ...Κάμνω ιδιαιτέρον έκκλησιν εις τους συνεταιρισμούς των Δημοσίων και των Τραπεζικών Υπαλλήλων, όπως μετάσχωσι της Ομοσπονδίας....Το σύνθημά μας ας είναι: « Ενωμένοι βαστάμε, διαιρεμένοι πέφτουμε...»

Αν και η «συντροφιά των Αμπελακίων» της Θεσσαλίας, τα τσελιγκάτα και οι ναυτικές συνεργασίες, πολύ παλαιότερα από τους «δίκαιους Σκαπανείς του Rochdale», έδωσαν τα πρώτα δείγματα συνεταιριστικής οργάνωσης στην Ευρώπη, το κάλεσμα του Α. Σμιθ αντηχεί ακόμη δυνατά εδώ και εξήντα χρόνια.

Σήμερα το κάλεσμα αυτό είναι επιτακτικό και αναγκαίο περισσότερο από κάθε άλλη φορά, είναι ένα σχέδιο επιβίωσης με αξιοπρέπεια στα δύσκολα χρόνια που περνάμε.

Το χρωστάμε στην ιστορία του τόπου μας, τον εαυτό μας και προπαντός στα παιδιά μας, τα οποία καταδικάσαμε στην απραξία και την ανεργία.

Το 1789 η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη διαχώρισε τις εξουσίες σε Εκτελεστική, Δικαστική και Νομοθετική.

Σήμερα είναι επιτακτική ανάγκη του Ανθρώπου και του Πολίτη, η θέσπιση των διακριτών ρόλων των τομέων της Οικονομίας, της Δημόσιας του Κρατικού τομέα, της Ιδιωτικής της Ελεύθερης Αγοράς και της Κοινωνικής Οικονομίας των Συνεταιρισμών, των συνεργατών της Κοινωνίας, όπως ορίζεται σε όλο τον υπόλοιπο κόσμο.

Η επιστροφή της Ελλάδας στη Διεθνή Συνεταιριστική Νομιμότητα

Βήματα τεραστίας σημασίας για τον τόπο μας, θα ήταν η εναρμόνιση του Νομικού Πλαισίου της χώρας μας με το Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο.

- Η εφαρμογή των Συνεταιριστικών Αξιών και Αρχών και η ενημέρωση για τα επιτεύγματα της Κοινωνικής Οικονομίας, με την εισαγωγή της συνεταιριστικής Παιδείας σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης όπως προτείνει το Διεθνές Γραφείο Εργασίας με την Σύσταση 193/2002 για τον τρίτο τομέα της οικονομίας και έχει εγκρι-

θεί επίσημα από τις κυβερνήσεις όλων των κρατών μελών της ΕΕ (Ακολουθούν αποσπάσματα)

«Η Γενική Συνδιάσκεψη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας

Αφού αναγνώρισε την σημασία των συνεταιρισμών για την δημιουργία θέσεων εργασίας. Αφού αναγνώρισε ότι οι συνεταιρισμοί υπό τις ποικίλες μορφές τους συμβάλλουν στην πλήρη συμμετοχή ολόκληρου του πληθυσμού στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.... Για λόγους κοινωνικής αρμονίας, επιβάλλεται να υπάρχουν ισχυροί δημόσιοι και ιδιωτικοί τομείς της οικονομίας καθώς και ισχυρός συνεταιριστικός και αλληλοβοηθητικός. Οι κυβερνήσεις οφείλουν, στα πλαίσια αυτά, να υιοθετήσουν μια ευνοϊκή πολιτική και ένα νομικό καθεστώς, τα οποία να συμφωνούν με την ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά των συνεταιρισμών, και να έχουν ως βάση τις συνεταιριστικές αρχές και αξίες με σκοπό να ...δ.στ προωθήσουν την διδασκαλία των συνεταιριστικών αρχών και των υφισταμένων πρακτικών εφαρμογής τους καθώς και της επιμόρφωσης που αφορά σε αυτές, σε όλα τα επίπεδα όλων των εθνικών συστημάτων παιδείας και κατάρτισης και σε ολόκληρη την κοινωνία...

III 11(4) Οι κυβερνήσεις οφείλουν να αναγνωρίζουν το ρόλο των συνεταιρισμών και των οργανώσεών τους, δημιουργώντας το κατάλληλο πλαίσιο και τα μέσα για να ιδρυθούν και να αναπτυχθούν οι συνεταιρισμοί σε τοπικό και εθνικό επίπεδο».

www.ilo.org/images/empent/static/coop/pdf/greek.pdf ή

http://www.ilo.int/dyn/empent/docs/F1216115147/guide%20for%20coop%20legislation_book_final.pdf σελ. 82

- Νομικό καθεστώς που να στηρίζεται στις Διεθνείς Αρχές του Συνεταιρισμού προτείνει και ο ΟΗΕ μέσω των οργάνων του ως ενδεδειγμένο νομικό πλαίσιο.
www.copac.coop/guide-coop-legislation.pdf ή
http://www.ilo.int/dyn/empent/docs/F1216115147/guide%20for%20coop%20legislation_book_final.pdf
- Η εφαρμογή νομοθετικών ρυθμίσεων για τους συνεταιρισμούς και η καθιέρωση του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας, που να στηρίζονται στις Διεθνείς Αρχές του Συνεταιρισμού και στην Ελλάδα, όπως επιτάσσει ο Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο θεσμός της ΕΣΕ θα έπρεπε μάλιστα να ισχύει και στον τόπο μας από τις 18 Αυγούστου 2006, σταματώντας το πολυκερματισμό της Ελληνικής Νομοθεσίας στα θέματα των συνεταιρισμών πάσης φύσεως, πολυκερματισμό που σκορπά το ενιαίο σώμα της Κοινωνικής Οικονομίας, καθιστώντας την ανίκανη να επιτελέσει το έργο της.
www.europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/l26018.htm

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Πρόταση για την δημιουργία καταναλωτικών συνεταιρισμών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με κοινωφελείς δραστηριότητες, για την αναβίωση του θεσμού των συνεταιρισμών στον τόπο μας

Η δημιουργία ανοιχτών καταναλωτικών συνεταιρισμών ειδών πρώτης ανάγκης, είναι η αναπόφευκτη απάντηση στα εξής ερωτήματα:

- 1) Η αύξηση των μισθών μας λύνει τα πρόβλημα διαβίωσης μας ή μια ενδεχόμενη αύξηση των μισθών μας οδηγεί σε ανάλογη αύξηση των τιμών τροφίμων, εξανεμίζοντας το όφελος;
- 2) Οι τιμές των τροφίμων εκφράζουν το πραγματικό τους κόστος ή είναι πλασματικές, γιατί προσαρμόζονται στα όρια της οικονομικής αντοχής των καταναλωτών;

Σύμφωνα με τα Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης:

- Παρουσιάστηκαν Ελληνικά προϊόντα σε γειτονικές βαλκανικές χώρες σε χαμηλότερες τιμές από ότι πωλούνται στην χώρα μας, προσαρμοσμένες στις οικονομικές δυνατότητες των εκεί καταναλωτών.
- Η τιμή του εμφιαλωμένου νερού των 500 ml, για να « προσαρμοστεί» στις οικονομικές δυνατότητες των καταναλωτών, κατά την περίοδο ένταξης της χώρας μας στο ευρώ, από 50 δραχμές έγινε σε μία εβδομάδα 173 δραχμές (μισό ευρώ). Ποία είναι άραγε η πραγματική του τιμή;
- «Ακριβότερα έως 944%, σε σχέση με ότι χρεώνουν οι παραγωγοί, πωλούνται στην αγορά τρόφιμα και αγροτικά προϊόντα, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΠΑΣΕΓΕΣ»
Εφημερίδα Έθνος 19-1-09.
www.ethnos.gr/article.asp?catid=11379&subid=2&tag=8777&pubid=2232738
- Η πλασματικότητα των τιμών διαφαίνεται και από τα στοιχεία που δόθηκαν στην εκπομπή του κ. Στέλιου Κούλογλου « Θεματική βραδιά » που πρόβαλε στις 15 Μαρτίου του 2007 το Ντοκιμαντέρ «Εμείς τρέφουμε τον κόσμο». Ο κ. Ζαν Ζίγκερ, Ειδικός Εισηγητής του ΟΗΕ για το δικαίωμα στην τροφή ανέφερε ότι στην πρωτεύουσα της Σενεγάλης Ντακάρ, στην μεγαλύτερη γεωργική αγορά της Δ. Αφρικής (ονομάζεται Σανταγκάρ), πωλούνται ευρωπαϊκά γεωργικά προϊόντα στο 1/3 των ντόπιων τιμών. Οι Ευρωπαϊκές τιμές είναι πιο ανταγωνιστικές σε μία χώρα με κατά κεφαλήν εισόδημα μικρότερο του 1 δολαρίου την ημέρα! (πηγή UNICEF www.unicef.gr/poverty.php)

3) Η αναγκαστική δανειοδότηση με τόκο που καταφεύγει ο ιδιωτικός τομέας για να εξασφαλίσει ρευστότητα, έχει ως άμεσο αποτέλεσμα την επιβάρυνση της τελικής τιμής των προς διάθεση προϊόντων, μετακυλίωντας αυτό το βάρος στον καταναλωτή; Η υποστήριξη

της διακίνησης των τροφίμων με κεφάλαια κίνησης από τους άμεσους αποδέκτες τους, τους καταναλωτές, θα βοηθούσε στην περαιτέρω πτώση των τιμών;

4) Τι θα συνέβαινε εάν το υπόλοιπο του 20% του μισθού μας ή και παραπάνω, που τώρα διαθέτουμε για αγορές τροφίμων, αντί να γινόταν επιχειρηματικό κέρδος πολλαπλών μεσαζόντων, διοχετεύονταν, σε υπηρεσίες γενικού συμφέροντος και κοινής ωφέλειας (μισθοδοσίες κέντρων υγείας γειτονιάς, παιδικών σταθμών, βοήθεια στο σπίτι, δημοτική αστυνομία ασφάλεια, φύλαξη σχολείων κλπ), πόσο θα συνέβαλε στην ποιότητα ζωής μας και στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας;

5) Ποιος άλλος μπορεί σε συνθήκες ελεύθερης διαμόρφωσης τιμών της Αγοράς να κατεβάσει τις τιμές, εκτός από τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς;

Οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί στην υπόλοιπη Ευρώπη λειτουργούν ως κυματοθραύστες στην άνοδο των τιμών, ως ένας εναλλακτικός τρόπος αγοράς που αναγκάζει και τους ιδιώτες να συνεντιστούν στην πολιτική πωλήσεων τους, προσφέροντας ένα πρόσθετο σταθεροποιητικό σύστημα στην αγορά.

Σύμφωνα με στοιχεία του 1983 από το βιβλίο «Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί του Γεωργίου Δασκάλου Εκδόσεις Σύγχρονη εκδοτική», στην Ευρωπαϊκή Ένωση 16.000.000 (25.000.000 το έτος 2006) ή το 5% του πληθυσμού της είναι μέλη καταναλωτικών συνεταιρισμών. Αυτό το 5% είναι ικανό να οδηγεί και τα μη συνεταιριστικά καταστήματα τροφίμων να πουλούνε φθηνότερα.

Ενδεικτικά στοιχεία του έτους 1987:

- Μ. Βρετανία Cooperative Union, 4.400 καταστήματα, 8.000.000 μέλη, (11.600.000 νεώτερα στοιχεία 2006) Rochdale Society of Equitable Pioneers έτος ίδρυσης 1844.
- Γαλλία Εθνική Ομοσπονδία Συνεταιρισμών Καταναλωτών 3.400 καταστήματα, 1.800.000 μέλη, έτος ίδρυσης 1912.
- Ισπανία 1.000 καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί, 900.000 μέλη.
- Κύπρος 90 συνεργατικά παντοπωλεία και 136 μαικτά, πρώτοι συνεταιρισμοί έτος 1935.

Ενώ στην υπόλοιπη Ευρώπη υπάρχει και άλλη επιλογή, αυτή των καταναλωτικών συνεταιρισμών, οι καταναλωτές στην Ελλάδα, είναι αναγκασμένοι να αγοράζουν μόνο από το σύστημα της «ελεύθερης αγοράς» σε όποια τιμή επιλέγουν τα καταστήματα, που είναι συνήθως στα όρια της οικονομικής αντοχής τους.

Μορφές συνεργασίας καταναλωτών

I. Εθελοντική μορφή καταναλωτικού συνεταιρισμού

Αυτή η μορφή καταναλωτικού συνεταιρισμού βασίζεται στην μαζική αγορά αγαθών, και στην διάθεσή τους στα μέλη του στην τιμή κόστους με εθελοντική εργασία - διανομή τους, χωρίς δηλαδή την επιδίωξη κέρδους. Έχουμε δηλαδή το μέγιστο οικονομικό κέρδος για τον καταναλωτή.

II. Επαγγελματική μορφή συνεταιρισμού Super Market

Δεν έχουμε μαζική αγορά και διάθεση προϊόντων στην τιμή κόστους με εθελοντική εργασία, αλλά πώληση στις τιμές αγοράς. Είναι μια συλλογική επιχείρηση με πολλούς ισότιμους μετόχους, για την εξασφάλιση των κεφαλαίων εκκίνησης. Έχουμε δηλαδή το μέγιστο οικονομικό κέρδος για τους συνεταιίρους.

III. Υβριδική μορφή καταναλωτικού συνεταιρισμού

Σύμπραξη καταναλωτών και ιδιοκτητών συνεταιριστικού παντοπωλείου. Οι καταναλωτές συμμετέχουν στο κοινό Διοικητικό Συμβούλιο με ίδιο αριθμό μελών με αυτό των ιδιοκτητών. Ο πρόεδρος είναι πάντα μέλος των καταναλωτών. Με τις συνδρομές των καταναλωτών και τα κεφάλαια των ιδιοκτητών αρχίζει την λειτουργία του ο συνεταιρισμός. Επιτυγχάνονται χαμηλές τιμές αλλά το μεγαλύτερο μέρος ως κέρδος, χορηγείται στους ιδιοκτήτες συνεταιριστές. Οι καταναλωτές ωφελούνται λόγω των φτηνών τιμών και του ελέγχου για την ποιότητα των προϊόντων που ασκούνε αλλά όφελος έχουν και οι ιδιοκτήτες, καθώς εξασφαλίζουν σταθερή κίνηση αγορών με σταθερό αριθμό καταναλωτών, με κίνητρο την δίκαιη αμοιβή της εργασίας τους. Αυτό το σύστημα ακολουθείται στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς EROSKI την Ισπανία.

IV. Πρώιμη πρακτική εφαρμογή υπεύθυνης κατανάλωσης

Πρώιμη πρακτική εφαρμογή υπεύθυνης κατανάλωσης, είναι η μαζική προμήθεια ειδών διατροφής από οργανωμένη ομάδα καταναλωτών, μόνο από ένα Super Market για κάθε μήνα, αυτό που θα έχει κάνει την καλύτερη έκπτωση, μετά από διαπραγματεύσεις με όλα τα Super Market.

Σύμφωνα με στοιχεία του περιοδικού Σελφ Σέρβις Ιούλιος 2008 Νο.375, κάθε οικογένεια διαθέτει κατά μέσω όρο 353 ευρώ τον μήνα για την αγορά ειδών Super Market.

Με την συσπείρωση 3.000 οικογενειών μπορεί να δημιουργηθεί ένα κεφάλαιο σχεδόν 1.059.000 ευρώ το μήνα, ενός πολύ ελκυστικού ποσού για κάθε αλυσίδα Super Market που θα ήθελε να είναι ο μοναδικός αποδέκτης του.

V. Προτεινόμενο ελληνικό μικτό μοντέλο καταναλωτικού συνεταιρισμού με κοινωνοφελείς προεκτάσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Οι ανοιχτοί καταναλωτικοί συνεταιρισμοί προσφέρουν προϊόντα σε κόστος σχεδόν χονδρικής γιατί δεν ενδιαφέρονται για το κέρδος αλλά για την ευημερία των μελών τους.

Με μια συνδρομή ελάχιστα μεγαλύτερη της τιμής χονδρικής αγοράς, αλλά πολύ μικρότερη από την τιμή διάθεσης των προϊόντων στην Ελεύθερη Αγορά, υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας ενός αποθεματικού ικανού να χρηματοδοτήσει θέσεις εργασίας για συνανθρώπους μας στο Super Market αλλά και σε κοινωνοφελείς υπηρεσίες, καλύπτοντας ανάγκες που χρειαζόμαστε αλλά υπάρχει μεγάλη έλλειψη, καταπολεμώντας και την ανεργία.

Έτσι μπορούν να πέσουν οι τιμές ειδών πρώτης ανάγκης, δίνοντας μεγαλύτερη αγοραστική δύναμη στον μισθό μας, να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας, να απολαμβάνουμε κοινωνοφελείς υπηρεσίες, χωρίς την επένδυση περισσότερων κεφαλαίων, αλλά με χρηστή διαχείριση των ήδη διαθέσιμων χρημάτων μας να έχουμε περισσότερα οφέλη.

Η Ελάχιστη Συνεργασία

Οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί χρειάζονται ελάχιστη αυστηρότητα στην επιλογή συνεταιριών, δεν είναι ένας παραγωγικός συνεταιρισμός που χρειάζεται την άψογη συνεργασία των μελών του.

Η επιτυχία ενός καταναλωτικού συνεταιρισμού βασίζεται στην επιθυμία ενός όσο το δυνατόν μεγάλου αριθμού μελών να προμηθεύονται τα προϊόντα του, που πρέπει να είναι τουλάχιστον εφάμιλλα ή καλύτερα από αυτά της αγοράς των ιδιωτών, αλλά και στην ικανότητα του να προμηθεύει αυτά τα επιθυμητά προϊόντα στα μέλη του.

Είναι όμως αναγκαίο τα μέλη, να δηλώσουν και πράγματι να επιθυμούν την απόκτηση γνώσεων, δημιουργώντας τους κατάλληλους μηχανισμούς επαρκή ελέγχου των στελεχών. Τα μέλη πρέπει να είναι οι εγγυητές ότι στην πορεία του ο συνεταιρισμός θα συνεχίσει να υπηρετεί τα μέλη του, και όχι άλλες ομάδες άμεσα εμπλεκομένων.

Τα πρώτα βήματα ενός καταναλωτικού συνεταιρισμού μπορούν να στηριχθούν, σε Θεσμούς και προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (σχετική αναφορά στην επόμενη ενότητα), αλλά και στην βοήθεια της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας, σύμφωνα με την 6^η συνεταιριστική αρχή της συνεργασίας μεταξύ συνεταιρισμών σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

Πλαίσιο

- Σε έρευνα κατά το έτος 2008 (Περιοδικό Σέλφ Σέρβις τεύχος 375) αναφέρθηκε ότι κάθε νοικοκυριό διαθέτει κατά μέσο όρο 353 €κάθε μήνα για είδη Super Market.
- Δεδομένου ότι οι ενδοεταιρικές συναλλαγές των προϊόντων δεν υπόκειται σε φορολογία, (αυτό ισχύει τουλάχιστον στην Κύπρο, στην Ισπανία, και προτείνεται από τον ΟΗΕ ως νομικό πλαίσιο http://www.ilo.int/dyn/empent/docs/F1216115147/guide%20for%20coop%20legislation_book_final.pdf σελ. 47, οι ιδιοκτήτες ενός καταναλωτικού συνεταιρισμού, είναι και οι πελάτες του).
- Δεδομένου ότι προμηθευτικός συνεταιρισμός των Super Market με την ένδειξη COOP, που δέχεται ως μέλη της και καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, πέρασε εδώ και λίγους μήνες στην συνεταιριστική ΠΑΣΕΓΕΣ που αγόρασε το 12%. (εφημ ΚτΕ Οικονομία σελ 21)
- Οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί στην Κύπρο προμηθεύονται 800 κωδικούς ειδών Super Market με την επωνυμία COOP, από ευρωπαϊκούς προμηθευτικούς συνεταιρισμούς και τα διαθέτουν σε τιμές μειωμένες κατά 25% με 40 % σε σχέση με τις αντίστοιχες των επωνύμων (Συνεργατικό Βήμα Ιούλιος 2008 σελ. 4).
- Η άποψη ότι τα SUPER MARKET κερδίζουν μερικά λεπτά του ευρώ από κάθε προϊόν που πουλάνε, και στηρίζονται στο μεγάλο πλήθος πωλήσεων για να αποκομίσουν κέρδη είναι ένας μύθος:

i) Ο προαναφερόμενος προμηθευτικός συνεταιρισμός δημοσιεύει, στην ιστοσελίδα του, έρευνα του περιοδικού Σελφ Σέρβις του Οκτωβρίου 2007. Θέμα της έρευνας είναι οι κατώτερες και ανώτερες τιμές πώλησης λιανικής ειδών πρώτης ανάγκης σε SUPER MARKET της Ελεύθερης Αγοράς.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Η ΑΥΤΟΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Το χρονικό διάστημα της έρευνας αφορά την περίοδο από 23 μέχρι 29/07/2007. Η διαφορά τιμής πώλησης των ίδιων προϊόντων κυμαίνεται από 1% μέχρι 190% ως ακολούθως:

ΠΡΟΪΟΝΤΑ 23-29/07/2007	ΔΙΑΝΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ €		ΔΙΑΦΟΡΑ %
	Κατώτερη	Ανώτερη	
COCA-COLA ΚΟΥΤΙ 330 ml	0,42	0,54	29%
COCA-COLA ΜΠΟΥΚΑΛΙ 1500 ml	1,24	1,55	25%
AMSTEL ΚΟΥΤΙ 330 ml	0,54	0,69	28%
HEINEKEN ΚΟΥΤΙ 330 ml	0,54	0,92	70%
HBH ΝΕΡΟ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ 1,% lt	0,33	0,54	63%
ΤΣΑΝΤΑΛΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΟΙΝΟΣ 750 ml	2,28	4,7	106%
JOHNNIE WALKER RED LABEL 700 ml	6,7	12,92	93%
ΑΜΙΤΑ ΜΟΤΤΙΟΝ 8 ΦΡΟΥΤΑ 1 l	1,47	1,98	35%
LIFE ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ 1 l	1,25	1,79	43%
ΦΑΓΕ TOTAL 3x200 gr	2,92	3,53	21%
ΔΕΛΤΑ COMPLET 2% 3x200 gr	3,41	3,44	1%
ΔΕΛΤΑ ΦΡΕΣΚΟ ΓΑΛΑ ΠΛΗΡΕΣ 1lt 3,5%	0,95	1,36	43%
ΦΑΓΕ ΦΑΡΜΑ ΔΙΑΙΤΗΣ 1% 1lt	0,84	1,42	69%
ΝΕΟ VITAM SOFT ΠΛΑΚΕΤΑ 250 gr	0,77	0,93	20%
ΦΕΤΑ ΜΕΒΓΑΛ ΤΑΠΕΡ 400 gr	3,37	4,86	44%
ΜΠΑΡΜΠΙΑ ΣΤΑΘΗΣ ΑΡΑΚΑΣ Ν2 450 gr	1,78	2,6	46%
ELITE ΦΡΥΓΑΝΙΕΣ ΣΤΑΡΕΝΙΕΣ Ν1250gr	0,77	1,18	53%
ΖΑΧΑΡΗ ΠΑΚΕΤΟ 1 Kgr	0,82	0,9	10%
ΝΟΥΝΟΥ ΓΑΛΑ ΕΒΑΠΟΡΕ	0,75	0,92	23%
ΒΛΑΧΑΣ ΓΑΛΑ ΕΒΑΠΟΡΕ LIGHT 4% 410 gr	0,49	0,90	84%
ΝΟΥΝΟΥ FARINA LACTEE 300 gr	2,49	3,04	22%
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΜΠΙΣΚ ΠΤΙ ΜΠΕΡ Ν16 225 gr	0,78	1,1	41%
ΤΟΠ ΞΥΔΙ 400 gr	0,68	0,81	19%
PUMMARO ΤΟΜΑΤΟΧΥΜΟΣ 500 gr	0,47	0,62	32%
MISKO ΜΑΚΑΡΟΝΙΑ Ν6 500 gr	0,5	0,85	28%
MELISSA ΜΑΚΑΡΟΝΙΑ Ν6 500 gr	0,35	0,75	114%
3Α ΡΥΖΙ ΚΑΡΟΛΙΝΑ 500 gr	1,25	1,78	42%
3Α ΦΑΚΕΣ ΨΙΛΕΣ 500 gr	1,05	1,64	56%
ΑΛΤΙΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ 1 lt	4,72	6,79	44%
ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΛΑΙΟΛΑΔΟ 1 lt	2,98	6,72	125%
ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΡΑΒΟΣΙΤΕΛΑΙΟ 1 lt	1,36	2,37	74%
ΚΑΛΑΣ ΑΛΑΤΙ 400 gr	0,66	1,23	86%
ΑΛΛΑΤΙΝΗ ΑΛΕΥΡΙ 1 kg	0,8	1,38	73%
ΓΙΩΤΗΣ ΦΑΡΙΝΑ ΚΟΚΚΙΝΗ 500 gr	0,73	0,96	32%
NESCAFE CLASSIC 100 gr	2,28	2,93	29%
ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ ΛΟΥΜΙΔΗ 200 gr	1,43	2,15	50%
KLINEX CLASSIC ΧΛΩΡΙΝΗ 2 lt	0,97	1,72	77%
SOYPLINE MISTRAL ΜΑΛΑΚΤΙΚΟ 1 lt	0,78	2,18	180%
TIDE ΣΚΟΝΗ 900 gr	1,9	2,83	49%

SKIP CONVENTIONAL ΣΑΚΟΥΛΑ 27SC 2,7 Κ	7,99	10,5	31%
CALGON ΑΠΟΣΚΛΗΡΥΝ ΠΛΥΝΤ. ΡΟΥΧΩΝ 950 gr	5,85	8,56	46%
AZAX SPRAY ΤΖΑΜΙΩΝ 450 ml	0,42	1,22	190%
DELICA ΔΙΠΛΟ ΜΗΚΟΣ ΧΑΡΤΙ ΚΟΥΖΙΝΑΣ 2 TEM	1,55	3,05	97%
AVA PERLE CLASSIC 385 ml	0,97	1,14	18%
ALWAYS ULTRA NORMAL PLUS 14 TEM	2,29	2,57	12%
JOHNSONS BABY 750 ml	2,99	4,91	64%
ORGANICS UV PROTECTION 400 ml	4,24	4,86	15%
CRISTAL COLOR N4 ΒΑΘΥ ΚΑΣΤΑΝΟ	6,73	9,28	38%
VILLANOVA ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΟ DELICATE 300 ml	0,66	1,56	136%
COLGATE TOTAL PLUS WHITENING 75 ml	1,67	3,16	89%

ii) «...δεν επιτρέπεται στις επιχειρήσεις που προμηθεύουν τις αλυσίδες (SUPER MARKET) να αναγράφουν στα τιμολόγια τους τις μεγάλες, έως και 40%, εκπτώσεις που παρέχουν επί των τιμών καταλόγου. Με αυτό το «κόλπο» και επικαλούμενες τον νόμο, που δεν επιτρέπει τις πωλήσεις σε τιμές κάτω του κόστους, πολλές μεγάλες αλυσίδες πωλούν τυπικά στην τιμή κόστους συν ένα εύλογο κέρδος ή και απλώς στην τιμή του κόστους, ενώ στην πραγματικότητα οι τιμές είναι απίστευτα υψηλότερες.....Αλυσίδες υψηλού κόστους επικαλούνται ότι συχνά και οι πολυεθνικές πετρελαίου, οι οποίες όταν κατηγορούνται για τις απίστευτα υψηλές κεφαλαιακές αποδόσεις τους, αντιτείνουν ότι τα κέρδη τους είναι μικρά ως ποσοστό του τζίρου τους. Δεν έχει όμως κανείς παρά να κοιτάξει τους ισολογισμούς που δημοσίευσαν το τελευταίο δεκαήμερο ορισμένες μεγάλες αλυσίδες για το 2003, για να διαπιστώσει ότι τα κέρδη τους προ φόρων, ακόμη και αν κάποιος απομονώσει τα λειτουργικά κέρδη και παραβλέψει σειρά υψηλών δαπανών, αντιστοιχούν σε απόδοση ιδίων κεφαλαίων που κυμαίνεται γύρω στο 100%. Με άλλα λόγια, ενώ το τίμημα για τον έλληνα καταναλωτή έχει γίνει επαχθές, τα επενδεδυμένα ίδια κεφάλαια μέσα σε ένα χρόνο διπλασιάζονται!» (Εφημερίδα Βήμα 6-6-2004)

iii) Ήδη ο Υπουργός Ανάπτυξης κ. Φώλιας ανακάλυψε ότι όταν τα Super Market θεωρητικά πουλάνε στο κόστος έχουν πραγματικό κέρδος 150%.
www.greekretail.gr/articles/2418/index.html

Πρόσθετα κόστη που ανεβάζουν τις τιμές πώλησης τροφίμων των παραγωγών στην Ελεύθερη Αγορά. (Επενδυτής 6-3-2008 Οικονομία σελ 31).

Εκτός την ίσως αναγκαία διαφήμιση, δίνονται κατά απαίτηση του μεταπωλητή, bonus-δυνατότητα έκπτωσης μέχρι 50% και δωρεάν εμπορεύματα προς τον μεταπωλητή όταν πραγματοποιεί μεγάλες αγορές, 0.5 % μέχρι 1% του τζίρου παραγωγού για την είσοδο στα διαφημιστικά φυλλάδια μεταπωλητή, έξοδα εισόδου στα ράφια 10.000 – 150.000 € για κάθε κωδικό, ενοίκιο ραφιού, κόστος αποπληρωμής προϊόντων με μεταχρονολογημένες επιταγές 90-200 ημερών, κόστος επιστροφής ληγμένων προϊόντων μέχρι 20% επί του τζίρου. Αυτά είναι τα πρόσθετα κόστη που επιβαρύνουν τις τιμές πώλησης των τροφίμων.

Ίσως ένας καταναλωτικός συνεταιρισμός δεν θα είχε τόσο μεγάλες απαιτήσεις από τους παραγωγούς και θα ήταν καλοπληρωτής, έτσι που να μην τους ανάγκαζε να πουλάνε ακριβότερα για να ανταπεξέλθουν.

Εναλλακτικό σενάριο συνεταιριστικής αγοράς για μέσο όρο διάθεσης 353 € σε ειδή διατροφής από κάθε οικογένεια

Θα μπορούσε ένα μικρότερο κέρδος εκ' μέρους ενός καταναλωτικού συνεταιρισμού να μοιράζεται προς όφελος των μελών, ως έκπτωση, και το υπόλοιπο να χρησιμοποιείται για κοινωφελείς σκοπούς, όπως κάνουν οι συνεταιρισμοί σε όλο τον κόσμο; (π.χ. Κύπρο και Ισπανία μέχρι 10% του πλεονάσματος).

Συντηρητικό σενάριο για κέρδη στην Ελεύθερη Αγορά 50 %, παραβλέποντας τα συνήθη μεγαλύτερα ως 150 %, για μια οικογένεια που ξοδεύει κατά μέσο όρο 353 € τον μήνα σε είδη Super Market.

Προϊόντα αξίας χονδρικής αγοράς 216 € + 50% μικτό κέρδος (108 €) + ΦΠΑ 9% (29€) πωλούνται 353 € στην Ελεύθερη Αγορά με έναν και μόνο μεσάζοντα.

Στον Ανοιχτό Καταναλωτικό Συνεταιρισμό, με κοινωφελείς προεκτάσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με προοπτική πλεονάσματος 25%, το μέσο ποσοστό κέρδους την εποχή της διατίμησης τιμών τροφίμων πριν το 1992, με ατομικό όφελος 25% σε σχέση με την τιμή της Ελεύθερης Αγοράς και αποποίηση των κερδών του υπόλοιπου 25% που αφιερώνεται για την μισθοδοσία υπαλλήλων εντός συνεταιρισμού και εκτός για κοινωφελή έργα.

Συνδράμοντας το μέλος με το ποσό των 295 € ή 216 € τιμή χονδρικής + 54 € (αύξηση 25 % για αποθεματικό κοινωνικού ταμείου) + 25 € (9% ΦΠΑ) μπορεί να προμηθευτεί, μέσω προμηθευτικού συνεταιρισμού, προϊόντα αξίας 353 € στην Ελεύθερη Αγορά. Έχει ατομικό κέρδος δηλαδή 58 € τον μήνα σαν να έχει πάρει αύξηση στον μισθό του 6% πχ. για μισθό της τάξης των 1000 € ή 10.000 μέλη οικογένειες έχουν όφελος 580.000 € τον μήνα.

Η συσσώρευση κεφαλαίων του αποθεματικού διατίθεται, μέσω εταιρικών σχημάτων Τοπικών Συμφώνων Εργασίας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, για την μισθοδότηση στελεχών και εργαζομένων του καταναλωτικού συνεταιρισμού ή άλλων εργαζομένων κοινωνικών υπηρεσιών ή παραχωρούνται σε Διευθύνσεις Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας του Δημοσίου Τομέα.

Ενώ τα κέρδη του καταναλωτικού συνεταιρισμού είναι μηδέν, δημιουργείται υπαρκτό όφελος που μοιράζεται μεταξύ του καταναλωτή - πολίτη, (φθηνότερες τιμές προϊόντων) και της ευημερίας του κοινωνικού συνόλου - όλων των μελών ή πολιτών (κοινωφελείς υπηρεσίες).

Το μέσο πλεόνασμα ανά μέλος με την αποφορολόγηση του ΦΠΑ 9%, υπολογίζοντας και τα κόστη αγοράς είναι 52.5 € τον μήνα ή 525.000 € για κάθε 10.000 οικογένειες - μέλη. 28.6 μέλη καταναλωτές διαθέτουν ποσό 1500 ευρώ (28.6 μέλη * 52.5 €) για το κοινωνικό ταμείο, δηλαδή μπορούν να συντηρήσουν μία θέση κοινωνικής εργασίας (1500 ευρώ μικτών αποδοχών) ή αλλιώς το 100% του πληθυσμού των μελών του καταναλωτικού συνεταιρισμού μπορούν να συντηρούν το 3,5 % των κοινωνικών θέσεων εργασίας ή 10.000 οικογένειες - μέλη μπορούν να εξασφαλίσουν 350 θέσεις κοινωνικής εργασίας.

Πιθανές παραχωρήσεις εργαζόμενων υπό την Διεύθυνση Κοινωνικών Υπηρεσιών του Δημόσιου Τομέα:

- Ιατροί σε κέντρα Υγείας γειτονιάς στεγασμένοι στα σπίτι τους, σε πολιτιστικούς συλλόγους γειτονιών ή γραφείων σχολείων που λειτουργούνε μόνο το πρωί - επισκέπτες γιατροί σε σπίτια ζώνης ευθύνη τους.
- Υπάλληλοι παιδικών σταθμών ή ομαδική φύλαξη παιδιών (τρία τέσσερα παιδάκια) σε σπίτι ενός από τους γονείς. (Συμβολή στην απελευθέρωση ενεργού παραγωγικού δυναμικού – γυναικών).
- Συνοδοί τριών - τεσσάρων παιδιών προς και από το σχολείο.
- Βοήθεια στο σπίτι ηλικιωμένων, ατόμων με ειδικές ανάγκες, ευπαθών ομάδων γενικά - ή προετοιμασία φαγητού για τρία τέσσερα σπίτια –διανομή.
- Δημοτική αστυνομία – φύλαξη περιπολίες- τροχονόμοι διευθέτησης κυκλοφορίας.
- Φύλακες σχολικών μονάδων – Δημόσιων κτηρίων.
- Κηπουροί - συντηρητές Δημοσίων πάρκων και δρόμων.
- Κλητήρες Δημοσίων Υπηρεσιών στην υπηρεσία του πολίτη- reception γραφείο υποδοχής – διεκπεραίωσης υποθέσεων του από γραφείο σε γραφείο.
- Αποκλειστικές νοσοκόμες για τρεις - τέσσερις ασθενείς σε κάθε θάλαμο νοσοκομείου.
- Τραυματιοφορείς νοσοκομείων.
- Άλλων που τα μέλη του συνεταιρισμού μπορούν να προτείνουν.

Λειτουργικά έξοδα καταναλωτικού συνεταιρισμού – κεφάλαια κίνησης - ρευστότητα

Εκ' μέρους ενός παραγωγικού φορέα της Κοινωνικής Οικονομίας, είναι εύλογη η απαίτηση ως αντάλλαγμα για την κοινωνική προσφορά του, να του παραχωρηθεί χώρος εγκατάστασης με κάλυψη των λειτουργικών πάγιων εξόδων (φως, νερό, τηλέφωνο) από τους Φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Το Κοινωνικό Παντοπωλείο του Δήμου Αθηνών είναι ένα παράδειγμα σύμπραξης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, που θα μπορούσε να εξελιχθεί στην προτεινόμενη μορφή έχοντας όχι μόνο οικονομική αυτάρκεια αλλά και δυνατότητα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στον κοινωφελή τομέα.

Η ενεργοποίηση Τοπικών Ομάδων Δράσεις και Τοπικών Σύμφωνων Απασχόλησης στο πλαίσιο της αμοιβαιότητας προς αυτή την κατεύθυνση είναι εφικτή, χρησιμοποιώντας τους δοκιμασμένους μηχανισμούς και δομές που έχουν διεθνή ιστορία τουλάχιστον ενός αιώνα.

Ως ενεργοί πολίτες μπορούμε να ζητήσουμε την συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε θέματα υλικών υποδομών, και διαθέτοντας το έμπυχο υλικό να δημιουργήσουμε ανοιχτούς καταναλωτικούς συνεταιρισμούς με κοινωφελείς επεκτάσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα για μια ζωή με αξιοπρέπεια.

Εάν οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί δεν τύχουν της συμπαράστασης της Πολιτείας, μπορούν να καλύψουν τα λειτουργικά τους έξοδα, καθιερώνοντας ετήσια συνδρομή, κατευθύνοντας όμως τις κοινωνικές υπηρεσίες μόνο στα μέλη του. (Οι καταναλωτικοί συνεται-

ρισμοί EROSKI στην Ισπανία έχουν ετησία συνδρομή 50 € αλλά διαθέτουν 480.000 μέλη).

Η υποστήριξη με κεφάλαια κίνησης, βοηθάει στην περεταίρω πτώση των τιμών. Η αναγκαστική δανειοδότηση με τόκο που καταφεύγει ο ιδιωτικός τομέας για να εξασφαλίσει ρευστότητα, έχει ως άμεσο αποτέλεσμα την επιβάρυνση της τελικής τιμής του προϊόντος. Ο καταναλωτής πληρώνει και το δάνειο.

Σύμφωνα όμως με άρθρο της Εφημερίδας «Ο κόσμος του Επενδυτή», η συνεργασία δημόσιου και συνεταιριστικού τομέα είναι στις προθέσεις της Πολιτείας: « Από την κοινωνική πολιτική στην κοινωνική οικονομία» σελ. 4 Οικονομικό ένθετο 6-7 Σεπτεμβρίου 2008 (Σύντομη περιγραφή της σημερινής κατάστασης στην χώρα μας).

«0 «ΤΡΙΤΟΣ ΤΟΜΕΑΣ»

Κοινωνική οικονομία θεωρείται ο ενεργός οικονομικός χώρος που βρίσκεται μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα της οικονομίας και στον οποίο αναπτύσσονται δραστηριότητες με κοινωνικούς στόχους. Οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας προκύπτουν μέσα από τις οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες των μελών τους.

Ο πρωταρχικός τους στόχος δεν είναι η απόκτηση κέρδους. Από τη φύση τους ανήκουν στη συμμετοχική οικονομία, της οποίας οι επιχειρήσεις δημιουργούνται από άτομα με κοινές ανάγκες και είναι υπόλογες στα άτομα που (ορίστηκαν να) εξυπηρετούν. Γενικώς διευθύνονται ακολουθώντας τη δημοκρατική αρχή «ένα μέλος - μία ψήφος». Είναι ευέλικτοι και καινοτόμοι. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας δημιουργούνται με στόχο να αντιμετωπίσουν τις μεταβαλλόμενες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Οι περισσότεροι βασίζονται στην εθελοντική συμμετοχή και δέσμευση των μελών τους. Η κοινωνική οικονομία συναντάτε σχεδόν σε όλες τις περιοχές της οικονομικής δραστηριότητας, που είναι:

- Συνεταιρισμοί αγροτικοί, αστικοί, κοινωνικοί, πιστωτικοί, οικιστικοί, εμπορικοί.
- Ταμεία συνταξιοδοτικά, υγείας επικουρικά κλπ
- Ενώσεις, σωματεία και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, που δραστηριοποιούνται στο περιβάλλον, την υγεία, τον πολιτισμό, την πρόνοια, την εκπαίδευση, τον αθλητισμό.

Οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας είναι σημαντικές «πηγές» επιχειρηματικότητας, με αποτέλεσμα τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Η κοινωνική οικονομία, ο τρίτος τομέας που φιλοδοξεί να παρεμβληθεί ανάμεσα στον καθαρά κερδοσκοπικό τομέα της οικονομίας και τις δημόσιες επιχειρήσεις και υπηρεσίες, μπορεί στην υπόλοιπη Ευρώπη να κερδίζει συνεχώς έδαφος, όμως στη χώρα μας, σύμφωνα με τις πλέον αισιόδοξες προβλέψεις, «συμβάλλει» μόλις με 3% στη συνολική μισθωτή απασχόληση. Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» συνολικού προϋπολογισμού 3,2 δισ. ευρώ, προβλέπει τη χρηματοδότηση ολοκληρωμένων πρωτοβουλιών στον τομέα, όμως η ηγεσία του υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας δεν έχει ακόμη προχωρήσει στη διαμόρφωση του κατάλληλου θεσμικού περιβάλλοντος στο οποίο θα μπορούσαν να λειτουργήσουν οι κοινωνικές επιχειρήσεις.

Προσπάθειες, όπως οι γυναικείοι συνεταιρισμοί, οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί περιορισμένης ευθύνης (ΚοιΣΠΕ) και οι κοινωνικές επιχειρήσεις διάφορων νομικών τύπων που αναπτύχθηκαν στη χώρα μας την τελευταία 15ετία, είτε οδηγούνται σε αδράνεια ή και σε κλείσιμο είτε απλώς λειτουργούν ως μη κερδοσκοπικές εταιρείες ή φιλανθρωπικές ενώσεις.

Πρωτοβουλία EQUAL

Στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, η ηγεσία του υπουργείου Απασχόλησης προτίθεται να προβάλει μετ' επιτάσεως την κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL, μέσω της οποίας έχουν ήδη χρηματοδοτηθεί, στο πλαίσιο του Α' κύκλου εφαρμογής, 5 έργα συνολικής αξίας 8,3 εκατ. ευρώ και άλλα 10 (στον Β' κύκλο) ύψους 12,3 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με πληροφορίες, στο πλαίσιο της προσπάθειας αύξησης της απασχόλησης, αλλά και μείωσης των δημοσιονομικών δαπανών, η κυβέρνηση προωθεί σχέδιο βάσει του οποίου ένα μεγάλο μέρος της κοινωνικής πολιτικής αναμένεται να ... ανατεθεί σε κοινωνικές επιχειρήσεις.

Στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός ευνοϊκότερου και υποστηρικτικού γενικού πλαισίου για την κοινωνική οικονομία στη χώρα μας, το υπουργείο Απασχόλησης αναμένεται να προχωρήσει στην εκπόνηση θεσμικού, κανονιστικού, διοικητικού και δημοσιονομικού πλαισίου, με στόχο την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και τη διευκόλυνση της ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων. Μεταξύ άλλων, σχεδιάζεται ο προσδιορισμός κριτηρίων καθορισμού των κοινωνικών επιχειρήσεων και ο έλεγχος αυτών, η ανάπτυξη σύγχρονων μεθόδων και εργαλείων χρηματοδότησης κοινωνικών επιχειρήσεων και η δικτύωση τους με δημόσιο, ιδιωτικό τομέα και ΟΤΑ, καθώς και η διερεύνηση δυνατοτήτων ανάθεσης υπηρεσιών από φορείς δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε κοινωνικές επιχειρήσεις.»

Σύμφωνα με τα παραπάνω είναι άρρηκτη ανάγκη, η Ελληνική Πολιτεία να λάβει υπόψη της ότι:

- Σε όλο τον Κόσμο το μη κερδοσκοπικό κομμάτι της Κοινωνικής Οικονομίας πετυχαίνει τους στόχους του χωρίς να επιζητεί κέρδος, γιατί χρηματοδοτείται από το παραγωγικό της τομέα, τους συνεταιρισμούς που δραστηριοποιούνται από την παραγωγή μέχρι την κατανάλωση, αφιερώνοντας ένα κομμάτι του πλεονάσματος για να δημιουργηθεί ένα κοινωνικό δίκτυο ασφαλείας. Παραδείγματα εφαρμογής είναι το μέχρι 10% του πλεονάσματος που αφιερώνουν για αυτό τον σκοπό οι συνεταιρισμοί στην Κύπρο και στην Ισπανία σύμφωνα με την τοπική Νομοθεσία τους.
- Εθελοντική είναι η προσφορά κεφαλαίων από το παραγωγικό κομμάτι των συνεταιρισμών στους άλλους τομείς της Κοινωνικής Οικονομίας, και όχι η προσφορά εργασίας των ανθρώπων που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες.

Εάν επιθυμεί η Ελληνική Πολιτεία την « ανάθεση υπηρεσιών από φορείς δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε κοινωνικές επιχειρήσεις», θα πρέπει να προσφέρει τις υλικοτεχνικές υποδομές, να εφαρμόσει το διεθνές ενδεδειγμένο νομικό πλαίσιο που προτείνεται από όργανα του ΟΗΕ

http://www.ilo.int/dyn/empent/docs/F1216115147/guide%20for%20coop%20legislation_book_final.pdf,

η Ευρωπαϊκή Ένωση www.europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/l26018.htm,

αλλά και να εισάγει σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης την συνεταιριστική Παιδεία, όπως προτείνει το Διεθνές Γραφείο Εργασίας

www.ilo.org/images/empent/static/coop/pdf/greek.pdf .

ΕΝΟΤΗΤΑ 6

Οι ευκαιρίες ανάπτυξης του συνεταιριστικού κινήματος που παρουσιάζονται υπό την στέγη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ένα από τα πολλά πρόσωπα της Ευρώπης είναι το συνεταιριστικό.

«Η συμβολή των συνεταιρισμών στους κοινοτικούς στόχους αποτελούν θεμελιώδη συνιστώσα για την επίτευξη της Στρατηγικής της Λισσαβόνας ως ένα εξαιρετικό παράδειγμα εταιρικής μορφής που μπορεί να εξυπηρετεί ταυτόχρονα επιχειρηματικούς και κοινωνικούς στόχους με τρόπο αλληλοενισχυτικό.... Υπάρχει συνεπώς σαφή ανάγκη να καταβληθούν προσπάθειες σε κοινοτικό επίπεδο για να εξασφαλιστεί ότι ο ρόλος των συνεταιρισμών λαμβάνεται πλήρως υπόψη σε όλα τα σχετικά κοινοτικά προγράμματα».

«Σχετικά με την προώθηση των συνεταιριστικών εταιριών στην Ευρώπη»
Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Κομισιόν)
Βρυξέλλες 23-2-2004 COM(2004) 18 τελικό

Η ανάπτυξη του θέματος των καταναλωτικών συνεταιρισμών βασίζεται ως παράδειγμα σε μια πρόταση - εκδήλωση ενδιαφέροντος του Υπουργείου Οικονομικών και Οικονομίας, για τα «Πρότυπα Καινοτομικά Σχέδια Ανάπτυξης μέσω Εταιρικών Σχημάτων», που είναι μια πρόταση στα πλαίσια της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, με σκοπό να γίνουν γνωστές οι δυνατότητες αξιοποίησης των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων προς αυτή την κατεύθυνση. (περισσότερες πληροφορίες για τα Π.Κ.Σ.Α. στην ιστοσελίδα www.ggea.gr/globalgrants)

Ως εν' δυνάμει Φορείς των Εταιρικών Σχημάτων στο Π.Κ.Σ.Α. αναφέρονται : Δημόσιες Αρχές, Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (α΄ και β΄ βαθμού) συμπεριλαμβανομένων και των Αναπτυξιακών τους εταιρειών, Συνεταιρισμοί, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ερευνητικά Κέντρα, Επιμελητήρια, Τεχνολογικά και Επιστημονικά Πάρκα, Επαγγελματικές Ενώσεις, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις κλπ.

Η πρόταση δημιουργίας καταναλωτικών συνεταιρισμών, είναι σε πλήρη αρμονία με τους στόχους του Π.Κ.Σ.Α., μπορεί:

- να συνεισφέρει στην Πολιτική της Συνοχής και να «απαντήσει ταυτόχρονα σε οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα»,
- να κάνει εφικτή και χρήσιμη την συμμετοχή των Εταιρικών Σχημάτων που αναφέρεται η πρόταση εκδήλωσης ενδιαφέροντος,
- «να απελευθερώσει το κλειδωμένο εργατικό δυναμικό»,
- να «βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα τόσο της κοινωνίας όσο και της οικονομίας»,
- να « διασφαλίσει την κοινωνική συναίνεση και αποδοχή από τις τοπικές κοινωνίες»,
- να «διαμορφώσει τοπικές συνεργασίες ανάπτυξης»,

- να « αξιοποιήσει εργαλεία και μεθόδους για την συστηματική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και επιπτώσεων στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης»,
- να συμβάλει « στην συντονισμένη και από κοινού εφαρμογή ενός νέου τρόπου ανάπτυξης της περιοχής»,
- να « επιτύχει τη μέγιστη δυνατή ενεργοποίηση του τοπικού δυναμικού όχι μόνο ως κοινωνικού αλλά και ως οικονομικού κεφαλαίου»,
- να συμβάλει « στην ορθή αξιοποίηση της γνώσης, των δεξιοτήτων, της δημιουργικής φαντασίας αλλά και των βέλτιστων πρακτικών και τις δημιουργικής αλληλεγγύης»,
- να συμβάλει «στην υλοποίηση δράσεων διάχυσης των εμπειριών...στη προώθηση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ των εταίρων και άλλων φορέων σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο»,
- να συμβάλει «οικονομικά (επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας, δυνατότητες για παραγωγική απασχόληση, ανεργία)»,
- να συμβάλει «κοινωνικά (ύπαρξη μειονεκτουσών και ευπαθών ομάδων πληθυσμού).....και στο επίπεδο κοινωνικών υποδομών».

Όσον αφορά το κεφ. 4 της πρότασης του ΠΚΣΑ συμβαδίζει με τις ενδεικτικές δράσεις :

- « δράσεις που αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων ...πρόνοια, λειτουργικότητα».
- « Δημιουργία και ενίσχυση νέων μορφών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο».
- «στόχευση στην ελαχιστοποίηση κόστους, τη μεγιστοποίηση επιδόσεων».
- «Υπηρεσίες προς ΜΜΕ (παροχή συμβουλών για τεχνολογικές εφαρμογές, βελτίωσης διαδικασιών, διαχείριση χώρων παραγωγής, κατάρτιση εργατικού δυναμικού)».
- να «συμβάλει στην ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών μέσων για νεοσύστατες επιχειρήσεις». Η μέθοδος που προτείνεται, μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα νέο χρηματοοικονομικό εργαλείο ανάπτυξης.

Η Στρατηγική της Λισσαβόνας

Η Στρατηγική της Λισσαβόνας για την Ευρώπη συνοψίζεται στο: «Να γίνει ανταγωνιστικότερη και δυνατότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή» με στόχο το ευπρεπές επίπεδο διαβίωσης των πολιτών της, την αύξηση της απασχόλησης – μέτρα για τον αποκλεισμό από την εργασία των παραγωγικών δυνάμεων, προώθηση της κοινωνίας της γνώσης.

ι) Ανταγωνιστικότερη και δυνατότερη κοινωνία της γνώσης

Μία κοινωνία Συνοχής δημιουργεί ελκυστικό περιβάλλον για την εγκατάσταση πραγματικά παραγωγικών μονάδων που θα παράγουν καινοτομικά προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, ανοίγοντας αντίστοιχες θέσεις εργασίας.

Συνοπτικά θα μπορούσε να ειπωθεί, ότι σύμφωνα με την μελέτη του Καθηγητή Αθανασίου Παπαδασκαλόπουλου του Πάντειου Πανεπιστήμιου στο βιβλίο «Τεχνοπόλεις νέο μέσο της περιφερειακής πολιτικής» Έκδοση Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης σελ. 80-82, οι παράγοντες Εγκατάστασης των Επιχειρήσεων Υψηλής Τεχνολογίας είναι:

- Η λειτουργία Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων,
- Το Ανθρώπινο Κεφάλαιο,
- Οι Συνθήκες Διαβίωσης (πολιτιστικές λειτουργίες, ασφάλεια),
- Η Οργάνωση των Υποδομών και Τηλεπικοινωνιών,
- Η Ανάπτυξη Υπηρεσιών Αιχμής (Δημόσιες Υπηρεσίες),
- Το Πολιτικό και επιχειρηματικό κλίμα,
- Οι Οικονομίες Αστικής Συγκέντρωσης (Οργανωμένες Υπηρεσίες Κατάρτισης και Περιθάλψης).

Η δημιουργία ανοιχτού καταναλωτικού συνεταιρισμού με κοινωφελείς προεκτάσεις όπως περιγράφηκε, σίγουρα βοηθάει στην καλύτερευση των συνθηκών διαβίωσης, στην ανάπτυξη των δημόσιων υπηρεσιών και στην περίθαλψη, αλλά και στο Ανθρώπινο Κεφάλαιο που θα είναι σίγουρα περισσότερο εύρωστο και παραγωγικό.

ii) Περισσότερες θέσεις εργασίας. Ελεύθερα Επαγγέλματα - Βιομηχανία- Βιοτεχνία - Υπηρεσίες.

Ζούμε σε μια κοινωνία που όλα τα ελεύθερα επαγγέλματα είναι σε κορεσμό. Μπορούμε να προμηθευτούμε τα πάντα σε αφθονία. Η προώθηση των ανέργων στα ήδη κορεσμένα επαγγέλματα (ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή υπάλληλοι τους) δεν διαφαίνεται να λύνει το πρόβλημα της ανεργίας.

Για τον χώρο της Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το Economist Intelligence Unit για λογαριασμό της KMPG International (Εφημερίδα Επενδυτής 2 Απριλίου 2006) με την συμμετοχή 232 στελεχών και στηρίχθηκε σε μια σειρά αναλυτικών συνεντεύξεων με σημαντικές προσωπικότητες της βιομηχανίας διεθνώς, όσον αφορά την Ελλάδα, «Κατέδειξε με σαφήνεια ότι η απάντηση στον ανταγωνισμό των τιμών από τις βιομηχανίες των αναδυόμενων αγορών δεν είναι η μείωση του κόστους, αλλά η καινοτομία που έρχεται από τις επενδύσεις στην έρευνα και την τεχνολογία».

Το συμπέρασμα είναι ότι ούτε η προώθηση του άνεργου παραγωγικού δυναμικού σε παραδοσιακές βιομηχανίες δεν είναι ευόπινη, μόνο καινοτομικές βιομηχανίες θα επιβιώσουν, και πρέπει να δημιουργηθούν τα κατάλληλα κίνητρα και συνθήκες προσέλκυσης τους (Αναφορά στην « προώθηση της κοινωνίας της γνώσης »).

Αντίθετα στον τομέα των υπηρεσιών, είναι γνωστές οι κενές «οργανικές» θέσεις εργασίας στο Κοινωνικό Τομέα. Εκεί μπορεί να διοχετευθεί το παραγωγικό δυναμικό που υφίσταται τον αποκλεισμό, χωρίς κανένα πρόσθετο κόστος με την αυτοχρηματοδοτούμενη μέθοδο που αναφέρθηκε.

Κάθε άνθρωπος σε σχέση με την ιδιοσυγκρασίας του, ταιριάζει να δουλεύει στον δημόσιο, ιδιωτικό ή κοινωνικό τομέα της οικονομίας.

Δυστυχώς για τους ανθρώπους που είναι φτιαγμένοι να δουλεύουν για τον κοινωνικό τομέα στον τόπο μας δεν υπάρχει διέξοδος.

Υπάρχει η άποψη και θα συμφωνήσουμε μαζί της, ότι οι ομάδες που δεν ενσωματώνονται κοινωνικά, δεν θέλουν ή δεν μπορούν να ενταχθούν σε ένα σύστημα ανταγωνισμού με σκοπό την εργασία για το προσωπικό όφελος και την κοινωνική προβολή που δημιουργεί έμμεσο κοινωνικό όφελος, και είναι πολύ πιο παραγωγικές προσφέροντας άμεσα στον συνάνθρωπό τους.

Η κοινωνία θα πρέπει να αγκαλιάζει όλα τα παιδιά της και όχι να τα αποκλείει, γιατί δεν συμφωνούν με τη κυρίαρχη άποψη, να δείξει Αλληλεγγύη σε όλα τα μέλη της για να υπάρχει καθολική Συμμετοχή και των μελών της που υφίστανται τον αποκλεισμό, για να ανακτηθεί η Εμπιστοσύνη τους προς αυτήν, προσφέροντας κοινωνικές ποιοτικές υπηρεσίες, για την κοινωνική συνοχή σύμφωνα και με τους στόχους της Λισσαβόνας.

iii) Κοινωνική συνοχή

Η υλοποίηση της πρότασης, προσφέρει μια ορθολογική χρήση των οικονομικών πόρων της κοινωνίας, βασίζεται στην Ισότιμη Συμμετοχή με παροχή κινήτρων εξασφαλίζοντας Αλληλεγγύη μεταξύ των πολιτών, (εγγραφή ως μέλος καταναλωτικού συνεταιρισμού, έλεγχος με την ψήφο του - ένα άτομο μια ψήφος, με κίνητρο τα φτηνά τρόφιμα, κοινωνικές υπηρεσίες- αλληλοβοήθεια, ευημερία για το άτομο, συνοχή κοινωνικού ιστού), δημιουργώντας κλίμα Εμπιστοσύνης και μεταξύ των παραγωγικών δυνάμεων (σταθεροποίηση των τιμών της αγοράς, όσο είναι δυνατόν).

Υπάρχει διάχυτη η αίσθηση ότι η κάθε παραγωγική δύναμη λόγω ανασφάλειας, διογκώνει τις τιμές πώλησης των προϊόντων ή υπηρεσιών που διαθέτει, προσπαθώντας να προλάβει την αύξηση τιμών μιας άλλης παραγωγικής δύναμης που θα την έθετε εκτός οικονομικής ανταπόκρισης των αναγκών του.

Ο φούρναρης υποψιάζεται ότι ο προμηθευτής του ή ο γαλατάς θα αυξήσει την τιμή γάλατος, ο γαλατάς ότι θα την αυξήσει ο φούρναρης στο ψωμί ή ο μπακάλης στα λαχανικά κλπ και όλοι μαζί σπεύδουν να ανεβάσουν τις τιμές ανατροφοδοτώντας την υποψία, που πράγματι βγαίνει αληθινή, αν και είναι αυτοί (και εμείς) που συνεισέφεραν στο μέγιστο για να συμβεί χωρίς να το επιθυμούν.

Τα εμφανή αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής διόγκωσης, οδηγούν στην μείωση της αξίας του χρήματος, καθώς και στην ελάττωση της κυκλοφορίας του, με κίνδυνο στο άμεσο μέλλον να φτάσει στα όρια εξαφάνισης του από την αγορά, δημιουργώντας κοινωνική και οικονομική κρίση, κλονίζοντας την ήδη ταραγμένη συνοχή του κοινωνικού ιστού. Αυτή η ανασφάλεια μπορεί να αλλάξει με νέες σχέσεις Εμπιστοσύνης και Αλληλεγγύης. Ένας τρόπος είναι η πρόταση των καταναλωτικών συνεταιρισμών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που αναφέρθηκε εκτενώς.

Εύρεση πόρων - Προβολή Διαφήμιση

Η πρόταση δημιουργίας καταναλωτικών συνεταιρισμών αν και χρειάζεται ελάχιστα χρήματα ως αυτοχρηματοδοτούμενη μέθοδος, χρειάζεται χρηματοδότηση « Σποράς» (Seed Finance) για την προβολή και διαφήμιση της ιδέας, έτσι που να γίνουν γνωστά και αποδεκτά τα οφέλη της από τον πολίτη αλλά και από τους τοπικούς Άρχοντες των Φορέων των Εταιρικών Σχημάτων. Η επιτυχία της πρότασης λειτουργεί πολλαπλασιαστικά όσο μεγαλώνει ο αριθμός συμμετεχόντων.

Μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας, είναι αυτοχρηματοδοτούμενη, με μοναδικό κόστος την καμπάνια διάδοσής της με στόχο την αναγκαία μεγάλη συμμετοχή μελών στο καταναλωτικό συνεταιρισμό, για να συμβάλει όσο το δυνατόν περισσότερο ως ένα πρόσθετο σταθεροποιητικό σύστημα τιμών της αγοράς τροφίμων, για όσο το δυνατόν περισσότερες νέες θέσεις εργασίας, με προοπτικές μη παρεμβατικής αειφόρου ανάπτυξης με πολλαπλασιαστικά οφέλη, και για τον ιδιωτικό τομέα. Είναι ένα σύγχρονο χρηματοοικονομικό αυτοσυντήρητο εργαλείο επενδύσεων για την ανάπτυξη.

Σύμφωνα με την Κομισιόν (Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων):
«Η συμβολή των συνεταιρισμών στους κοινοτικούς στόχους αποτελούν θεμελιώδη συνιστώσα για την επίτευξη της Στρατηγικής της Λισσαβόνας ως ένα εξαιρετικό παράδειγμα εταιρικής μορφής που μπορεί να εξυπηρετεί ταυτόχρονα επιχειρηματικούς και κοινωνικούς στόχους με τρόπο αλληλοενισχυτικό.... Υπάρχει συνεπώς σαφή ανάγκη να καταβληθούν προσπάθειες σε κοινοτικό επίπεδο για να εξασφαλιστεί ότι ο ρόλος των συνεταιρισμών λαμβάνεται πλήρως υπόψη σε όλα τα σχετικά κοινοτικά προγράμματα».

Ένα μεγάλο κομμάτι της Στρατηγικής της Λισσαβόνας αφορά τους συνεταιρισμούς. Το μοντέλο των καταναλωτικών συνεταιρισμών μπορεί να προβληθεί με τις κατάλληλες ενέργειες Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που μπορούν να διεκδικήσουν πόρους για την προβολή τους. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- i) Οι «Δράσεις ευαισθητοποίησης στις αρχές του Γκέτεμποργκ και της Λισσαβόνας»
- ii) Η Κοινοτική Πρωτοβουλία EQUAL, άξονας 2 μέτρο 2.2. «Ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας»

i) Δράσεις ευαισθητοποίησης στις αρχές του Γκέτεμποργκ και της Λισσαβόνας

Με την υπ' αριθμό 1/2007 διακήρυξη στην Επίσημη Εφημερίδα των Ε.Κ., εκδόθηκε η απόφαση της Περιφέρειας Ηπείρου που ακολουθεί και προφανώς εκδόθηκε και στις υπόλοιπες Ελληνικές Περιφέρειες. www.epirus.gov.gr/news/prokirikseis.html 12-2-07

Με απόφαση του Γεν. Γραμματέα Περιφέρειας Ηπείρου, εγκρίθηκε η ενέργεια «Δράσεις ευαισθητοποίησης στις αρχές του Γκέτεμποργκ και της Λισσαβόνας» και αποτελεί παράρτημα της παρούσας. Αντικείμενο του παρόντος Έργου είναι:

Η υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου επικοινωνιακού προγράμματος για την ευαισθητοποίηση και προώθηση των αρχών της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ στην Περιφέρεια Ηπείρου για το διάστημα 2007 – 2008.

Το επικοινωνιακό πρόγραμμα θα απευθύνεται τόσο στο σύνολο του ενδιαφερομένου πληθυσμού όσο και σε ειδικές κατηγορίες κοινού (special target groups) αποτελώντας ένα ενιαίο και ολοκληρωμένο επικοινωνιακό σύστημα με προγραμματισμένες ενέργειες και δράσεις, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι του έργου, που είναι κυρίως:

- Η οργάνωση διαγωνισμών για την επιλογή και επιβράβευση καινοτόμων και πρωτοπόρων ιδεών και επιχειρηματικών σχεδίων που θα παρουσιάζονται σε ετήσιες εκθέσεις και η βράβευση των αρτιότερων εξ αυτών.....
- Η διοργάνωση ημερίδων για εκπαιδευτικούς, διδασκαλία μαθημάτων, ανάπτυξη υλικού που θα αναλύει τις αρχές του Γκέτεμποργκ και της Λισσαβόνας και θα ε-

πεξηγεί και θα παρέχει πληροφορίες σχετικά με την ίδρυση και την λειτουργία επιχειρήσεων.

- Η δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για τους μαθητές.
- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση εκστρατείας προβολής των αρχών του Γκέτεμποργκ και της Λισσαβόνας στους νέους της Περιφέρειας Ηπείρου.

Ως διαφημιστικά μέσα η προκήρυξη του έργου «Δράσεις ευαισθητοποίησης στις αρχές του Γκέτεμποργκ και της Λισσαβόνας» αναφέρει, τις καταχωρήσεις σε έντυπα και ηλεκτρονικά Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (ραδιοφωνία τηλεόραση, διαδίκτυο).

ii) Την Κοινοτική Πρωτοβουλία EQUAL, άξονας 2 μέτρο 2.2. «Ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας»

Έργα του EQUAL όπως η Σύμπραξη « Μη κυβερνητική Προοπτική» (www.ngperspective.gr) είχαν ως σκοπό την Προώθηση της Κοινωνικής Οικονομίας με:

- Την διοργάνωση ημερίδων με θέματα κοινωνικής οικονομίας,
- Την προβολή τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών μηνυμάτων,
- Τις παρουσιάσεις σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές,
- Την έκδοση ενημερωτικών δελτίων,
- Την διοργάνωση διεθνούς συνεδρίου.

Η συνεργασία αυτή είχε στόχο «να εντοπίσει μοντέλα υποδείγματα κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας».

Δυστυχώς ούτε οι «Δράσεις ευαισθητοποίησης στις αρχές του Γκέτεμποργκ και της Λισσαβόνας» προώθησαν το συνεταιριστικό μοντέλο ως κομμάτι της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, ούτε οι αντίστοιχες δράσεις του προγράμματος EQUAL κατάφεραν να εντοπίσουν το συνεταιριστικό μοντέλο των 800.000.000 μελών παγκοσμίως.....

Γενικά για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Πολλές ευκαιρίες παρουσιάζονται, για την δημιουργία συνεταιριστικών δομών, με την συμβολή των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων που εκφράζουν την Στρατηγική της Λισσαβόνας, όπως αναλύθηκε σχετικά για τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς και την συνάφεια τους με τους στόχους της πρότασης «Πρότυπα Καινοτομικά Σχέδια Ανάπτυξης» του Υπουργείου Οικονομικών και Οικονομίας.

Πολλές Δράσεις του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς ΕΣΠΑ (4^ο ΚΠΣ), του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης που φέρει το όνομα του μεγάλου συνεταιριστή Αλέξανδρου Μπαλατζή ή του LEADER II, του EQUAL μέτρο 2.2 (ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας) εάν συνεχιστεί στο 4^ο ΚΠΣ, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση της Συνεταιριστικής Οικονομίας που τα ωφελήματα της, οικονομικά και κοινωνικά αναπτύχθηκαν, πιστεύουμε ικανοποιητικά στη παρούσα έκδοση.

Ο Συνεργατισμός μπορεί να προσφέρει τα μέγιστα, ζητώντας από εμάς τα ελάχιστα.

Ως ενεργοί Πολίτες μπορούμε, σε συνεργασία με τους Τοπικούς Φορείς να προωθήσουμε την προβολή του συνεταιριστικού ανθρωποκεντρικού μοντέλου, ζητώντας πόρους από αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, αλλά και να το εφαρμόσουμε, σε ένα τομέα κοινού ενδιαφέροντος. τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, ζητώντας την βοήθεια της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας σύμφωνα με την 6^η και 7^η συνεταιριστική αρχή.

Με αυτούς τους σκοπούς και στόχους δημιουργήθηκε το μη κερδοσκοπικό Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Περιφερειακής Ανάπτυξης. Αναφορές στην επόμενη ενότητα.

Προτεινόμενες τοποθεσίες του διαδικτύου και βιβλία για τον συνεργατισμό

- «Ο Συνεργατισμός στην Κύπρο» Έκδοση Υπηρεσίας Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιριών Κύπρου. (www.diktio-kapa.dos.gr)
- «Συνεργατισμός 1909-2006» Έκδοση Παγκύπριας Συνεργατικής Συνομοσπονδίας. (www.diktio-kapa.dos.gr)
- Ομιλία του Υπουργού Εξωτερικών της Κύπρου κ. Γιώργου Λιλλήκα στην εκδήλωση της Παγκύπριας Συνεργατικής Συνομοσπονδίας με την ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας Συνεργατισμού, στη Λευκωσία 29/06/2006. (www.diktio-kapa.dos.gr)
- Η Διεθνή Συνεταιριστική Συμμαχία (I.C.A.) στην ιστοσελίδα www.ica.coop
- Όλες οι Δημοσιεύσεις και τα Ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. για τους συνεταιρισμούς www.copac.coop/unpubs.htm
- Το Νομικό καθεστώς που στηρίζεται στις Διεθνείς Αρχές του Συνεταιρισμού που προτείνει ο ΟΗΕ μέσω των οργάνων του ως ενδεδειγμένο νομικό πλαίσιο. www.copac.coop/guide-coop-legislation.pdf
- Σύσταση 193/2002 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας για τους συνεταιρισμούς www.ilo.org/images/empent/static/coop/pdf/greek.pdf
- Συνεταιρισμοί και Ευρωπαϊκή Ένωση www.europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/l26018.htm
- Ο Συνεταιριστικός Όμιλος Mondragon στην ιστοσελίδα www.mcc.coop
- Η πρόκληση του Μοντραγκόν του George Benello. (www.diktio-kapa.dos.gr)
- Ιστοσελίδα internet www.geocities.com/sinergatismos
- Ιστοσελίδα internet Αφιέρωμα εφημερίδας Ελευθεροτυπίας στην Κοινωνική Οικονομία (29-5-2001) www.enet.gr/online/online_issues?pid=61&dt=29/05/2001
- «Κοινωνική Οικονομία - Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί» του Γεωργίου Δασκάλου. Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική 1992
Μια ολοκληρωμένη έκδοση για το παραγωγικό τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας, τους συνεταιρισμούς. Περιλαμβάνει: Ιστορικές αναφορές για όλο τον Κόσμο, αναλυτικά τις αρχές και τις Αξίες της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας, όλους τους νόμους της Ελλάδας από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, την σύγχρονη πραγματικότητα στην Ελλάδα και στον Κόσμο, όλες τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα.
- «Η Κοινωνική Οικονομία ανάμεσα στο τοπικό και στο παγκόσμιο» Πρακτικά Δ' Επιστημονικού Συνεδρίου –Μεσολόγγι. Εκδόσεις Παπαζήση.
- «Συνεργατισμός – Συνεταιρισμοί Ιστορία-Φιλοσοφία- Αποστολή» του Σταύρου Μαριάδη Εκδόσεις Γιαχούδη

- «Επανεφεύρεση των Συνεταιρισμών» του Edgar Parnell Εκδόσεις Στοχαστής

Συνοπτική περιγραφή - κυριότερα αποσπάσματα του εγγράφου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Βρυξέλλες 23-2-2004 COM(2004) 18 τελικό «Σχετικά με την προώθηση των συνεταιριστικών εταιριών στην Ευρώπη» που αφορά προτεινόμενες κατευθύνσεις αλλά και υποχρεώσεις των κρατών μελών που δεν έχουν υλοποιηθεί στην Ελλάδα. www.europa.eu/scadplus/leg/el/lvb/l26018.htm

- 1) «Τα κύρια θέματα της ανακοίνωσης είναι:
  - η προώθηση της μεγαλύτερης χρήσης των συνεταιρισμών σε όλη την Ευρώπη με τη βελτίωση της προβολής τους, των χαρακτηριστικών τους και των γνώσεων για τον τομέα
  - η περαιτέρω βελτίωση της νομοθεσίας για τους συνεταιρισμούς στην Ευρώπη.
  - η διατήρηση και βελτίωση της θέσης των συνεταιρισμών και της συμβολής τους στους κοινοτικούς στόχους». (παραγ. 2.1)
- 2) Αναφέρεται στην «έκδοση σύστασης για την προώθηση των συνεταιρισμών από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, το 2002 η οποία εγκρίθηκε επίσημα από τις κυβερνήσεις όλων των κρατών μελών της ΕΕ» που είναι δεσμευτική. (παράγ 1.2)
- 3) Προωθεί «ενέργειες που εξασφαλίζουν την αναγνώριση της σημασίας των συνεταιρισμών για την οικονομία». (παραγ. 2.1.1)
- 4) Αναφέρεται στις « ενέργειες για την προώθηση των συνεταιρισμών την εκπαίδευση και κατάρτιση». (συνεταιριστική εκπαίδευση 5^η Διεθνής Συνεταιριστική Αρχή - παραγ. 2.2)
- 5) «Εξετάζει τη δυνατότητα προσδιορισμού και διάδοσης καλών πρακτικών στον τομέα των υπηρεσιών υποστήριξης των συνεταιριστικών επιχειρήσεων». (παραγ. 2.2.2)
- 6) Αναφέρεται στην « πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής του Ιουλίου του 2002 σχετικά με ένα «πλαίσιο για την προώθηση της οικονομικής συμμετοχής των εργαζομένων» στο κεφάλαιο ή τα κέρδη επιχείρησης στην οποία εργάζονται. Μια μορφή τέτοιων σχεδίων είναι η σύνδεση των εργαζομένων με τα αποτελέσματα της επιχείρησης, σε συλλογική βάση, και η συσσώρευση στοιχείων του ενεργητικού στο συνεταιρισμό των εργαζομένων, κάτι που θα χρησιμεύσει ως πιθανή πηγή χρηματοδότησης μιας εξαγοράς της επιχείρησης από τους εργαζομένους. Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο παροχής κινήτρων για την ενθάρρυνση τέτοιων συστημάτων που θα επιτρέπουν την εξαγορά των εταιριών από τους εργαζομένους». (παραγ. 2.3.1)
- 7) Προωθεί την ενσωμάτωση στην εθνική Νομοθεσία του κανονισμού για την δημιουργία της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας που θα έπρεπε να γίνει μέχρι τις 18 Αυγούστου 2006
«Η θέσπιση του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας, ή «ΕΣΕ», θα επιτρέψει στους συνεταιρισμούς να λειτουργήσουν σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση με ενιαία νομική προσωπικότητα και ομοιόμορφο σύνολο κανόνων, όπως ακριβώς το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Εταιρείας θα λειτουργήσει για τις ανώνυμες εταιρείες.

Ο κανονισμός προβλέπει ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν περιθώριο τριών ετών για την εφαρμογή και τη μεταφορά του καταστατικού στην εθνική νομοθεσία, δηλαδή έως τις 18 Αυγούστου 2006. Κατά το στάδιο της διαβούλευσης ελέγχθη ότι η ΕΣΕ είναι ένα αναγκαίο μέσο για να λειτουργούν ελεύθερα οι συνεταιρισμοί σε όλη την Ευρώπη. Πρέπει συνεπώς να υλοποιηθεί εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας». (παραγ. 3.1)

- 8) Επιτάσσει την χρήση των Διεθνών Συνεταιριστικών Αρχών για το νομοθετικό πλαίσιο των συνεταιρισμών.
«Παρά το ότι οι νόμοι που διέπουν τους συνεταιρισμούς σε όλες τις χώρες, έχουν διαφορετικές προσεγγίσεις και βασίζονται σε διαφορετικές παραδόσεις, σε γενικές γραμμές απηχούν τον ορισμό, τις αξίες και τις αρχές για τους συνεταιρισμούς όπως διατυπώνονται στη «διακήρυξη της συνεταιριστικής ταυτότητας» που εγκρίθηκε από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση (ICA) το 1995 και υιοθετήθηκε πρόσφατα με ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών και ενσωματώθηκε πλήρως στη σύσταση του. Συνεπώς, οι εθνικοί νομοθέτες θα πρέπει να βασίζονται στον ορισμό, τις αξίες και τις αρχές για τους συνεταιρισμούς όταν θεσπίζουν νέους νόμους που διέπουν τους συνεταιρισμούς». (παραγ. 3.2.4)
- 9) Προτάσσει την «Αποφυγή της «πρώρης» διάλυσης των επιτυχημένων συνεταιρισμών, αποτροπή της λεηλασίας των περιουσιακών στοιχείων ή των «αποαμοιβαιοποιήσεων».
Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι τα περιουσιακά στοιχεία των συνεταιρισμών που διαλύονται ή αλλάζουν μορφή διανέμονται σύμφωνα με τη «διανομή χωρίς συμφέρον», δηλαδή είτε σε άλλους συνεταιρισμούς στους οποίους μπορεί να συμμετέχουν τα μέλη, είτε σε συνεταιριστικές οργανώσεις που έχουν παρόμοιους ή γενικού συμφέροντος στόχους. Αυτά τα περιουσιακά στοιχεία έχουν δημιουργηθεί συχνά κατά τη διάρκεια πολλών γενεών, παραμένουν υπό συλλογική ιδιοκτησία και είναι «κλειδωμένα» στους στόχους αυτών των συνεταιρισμών. Ωστόσο, θα πρέπει να είναι δυνατό να υπάρξει πρόβλεψη για διανομή των περιουσιακών στοιχείων ενός υπό διάλυση συνεταιρισμού στα μέλη του, σε σαφώς καθορισμένες περιπτώσεις. Ενθαρρύνονται τα κράτη μέλη να παρέχουν επαρκή προστασία για τα περιουσιακά στοιχεία των συνεταιρισμών εξασφαλίζοντας ότι, σε περίπτωση προτεινόμενων εξαγορών και κατά συνέπεια μετατροπής ενός συνεταιρισμού σε ανώνυμη εταιρεία, γίνονται σεβαστές οι επιθυμίες των μελών και οι στόχοι του συνεταιρισμού». (παραγ. 3.2.5)
- 10) Οι συνεταιρισμοί είναι «θεμελιώδη συνιστώσα για την επίτευξη των στόχων της Δισσαβόνας» ως « εξαιρετικό παράδειγμα εταιρικής μορφής που μπορεί να εξυπηρετεί ταυτόχρονα επιχειρηματικούς και κοινωνικούς στόχους με τρόπο αλληλοενισχυτικό» με «σαφή ανάγκη να καταβληθούν προσπάθειες σε κοινοτικό επίπεδο για να εξασφαλιστεί ότι ο ρόλος των συνεταιρισμών λαμβάνεται πλήρως υπόψη σε όλα τα σχετικά κοινοτικά προγράμματα». (παραγ. 4)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 23.2.2004
COM(2004) 18 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

σχετικά με την προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών στην Ευρώπη

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Ιστορικό

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) υπάρχουν περίπου 300.000 συνεταιρισμοί οι οποίοι παρέχουν 2,3 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Συνεταιρισμοί υπάρχουν σε όλα τα κράτη μέλη και τις προσχωρούσες ή υποψήφιες χώρες. Έχουν επίδραση στην καθημερινή ζωή 140 και πλέον εκατομμυρίων πολιτών που είναι μέλη συνεταιρισμών¹.

Οι συνεταιρισμοί σήμερα ανθούν στις ανταγωνιστικές αγορές και, παρά το ότι δεν επιδιώκουν μεγιστοποίηση των κερδών από την απόδοση του κεφαλαίου, έχουν επιτύχει σημαντικά μερίδια στην αγορά σε τομείς όπου οι κεφαλαιοποιημένες εταιρείες είναι πολύ ισχυρές, όπως στον τραπεζικό τομέα, στον ασφαλιστικό τομέα, στον τομέα του λιανικού εμπορίου τροφίμων, στο φαρμακευτικό και στο γεωργικό τομέα. Παρουσιάζουν ταχεία ανάπτυξη στους τομείς της υγειονομικής περίθαλψης, των υπηρεσιών προς επιχειρήσεις, της εκπαίδευσης και της στέγασης.

Οι συνεταιρισμοί λειτουργούν για το συμφέρον των μελών τους, τα οποία είναι ταυτόχρονα και χρήστες, και όχι προς το συμφέρον εξωτερικών επενδυτών. Τα κέρδη εισπράττονται από τα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό και τα αποθεματικά και τα στοιχεία του ενεργητικού είναι κοινά, μη διανεμήσιμα και αφιερωμένα στα κοινά

---

¹ «Στατιστικά στοιχεία και πληροφορίες για τους ευρωπαϊκούς συνεταιρισμούς», της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (International Co-operative Alliance), Γενεύη 1998, που δημοσιεύθηκε με τη συνδρομή της Επιτροπής της ΕΕ: <http://www.ica.coop/europe>

συμφέροντα των μελών. Επειδή οι προσωπικοί δεσμοί των μελών είναι κατ' αρχήν ισχυροί και σημαντικοί, για την εισδοχή νέων μελών χρειάζεται προηγούμενη έγκριση, ενώ το δικαίωμα ψήφου δεν είναι αναγκαστικά ανάλογο με τις μετοχές (ένα άτομο μία ψήφος). Η παραίτηση μέλους δίνει το δικαίωμα στο μέλος αυτό να ζητήσει καταβολή της μερίδας του και συνεπάγεται αφαίρεση από το κεφάλαιο.

Όλοι οι συνεταιρισμοί ενεργούν με γνώμονα τα οικονομικά συμφέροντα των μελών τους, ενώ ορισμένοι από αυτούς, επιπλέον, δραστηριοποιούνται για την επίτευξη ευρύτερων κοινωνικών ή περιβαλλοντικών στόχων προς όφελος των μελών τους και για το γενικότερο συμφέρον.

1.2. Στόχοι της ανακοίνωσης

Η συζήτηση για το ρόλο των συνεταιρισμών απέκτησε νέο ενδιαφέρον μετά την έκδοση από το Συμβούλιο, τον Ιούλιο του 2003, κανονισμού σχετικά με το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας², στο εξής ΕΣΕ, και μετά την έκδοση της οδηγίας για το ρόλο των εργαζομένων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΣΕ.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι το δυναμικό των συνεταιρισμών δεν έχει πλήρως αξιοποιηθεί και ότι η εικόνα τους θα έπρεπε να βελτιωθεί σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει επίσης να δοθεί στα νέα κράτη μέλη και τις υποψήφιες χώρες, όπου, παρά τις εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις, δεν έχει αξιοποιηθεί πλήρως η δυνατότητα σύστασης συνεταιρισμών.

Η θέσπιση του καταστατικού της ΕΣΕ συνεπάγεται την υποχρέωση των κρατών μελών για τη θέσπιση μέτρων προς εφαρμογή του κανονισμού και της οδηγίας. Η Επιτροπή πιστεύει ότι αυτή είναι μια καλή ευκαιρία για τις εθνικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη να αναλάβουν πρωτοβουλίες με σκοπό τη βελτίωση της νομοθεσίας που αφορά τους συνεταιρισμούς και τη δημιουργία ενός ευνοϊκότερου περιβάλλοντος για τη σύσταση συνεταιρισμών.

---

2 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1435/2003 του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας, και οδηγία 2003/72/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, για τη συμπλήρωση του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων_ ΕΕ L207 της 18/8/03.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7

Για την αναβίωση των ανθρωποκεντρικών συνεταιρισμών στον τόπο μας «Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Περιφερειακής Ανάπτυξης»

Το Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Περιφερειακής Ανάπτυξης είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση που βασίζεται στις διαχρονικές αρχές και αξίες της Κοινωνικής Οικονομίας. Είναι εγγεγραμμένο στο Πρωτοδικείο Ιωαννίνων με αριθμό μητρώου 482/2008. (Όλο το καταστατικό βρίσκεται στην ιστοσελίδα www.diktio-kapa.dos.gr)

Σύμφωνα με το **Άρθρο 2** του ιδρυτικού καταστατικού του Δικτύου ΚΑΠΑ, σκοπός του είναι στα πλαίσια των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ανάδειξη, διάδοση και η εφαρμογή των πρακτικών της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας των 800.000.000 μελών παγκοσμίως, των Αξιών και των Αρχών της... με σκοπό την ενδυνάμωση του ενδιαφέροντος και τη δημιουργία συνεταιρισμών σε όλους τους τομείς και σε όλες τις βαθμίδες της οικονομίας, με προτεραιότητα τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, ως ένας τομέας που αφορά όλους τους πολίτες, ώστε αυτοί να αποτελέσουν τους κυματοθραύστες στην άνοδο των τιμών, ως ένα εναλλακτικό μοντέλο προμήθειας οικιακών ειδών, ένα πρόσθετο σταθεροποιητικό σύστημα στην αγορά.

1.1 Ενημέρωση - Πληροφόρηση - Καλλιέργεια συνεργατικού πνεύματος και Συνεταιριστικής Παιδείας

1.2 Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί

Σκοπός της δημιουργίας του καταναλωτικού συνεταιρισμού ή οποιουδήποτε άλλου τρόπου μαζικής αγοράς ειδών πρώτης ανάγκης, είναι μέρος του ποσού της διαφοράς της τιμής αγοράς, από την ιδιωτική οικονομία, να συσσωρεύεται και να χορηγείται σε υπηρεσίες γενικού συμφέροντος και κοινής ωφέλειας, των άλλων δύο συνιστωσών της Κοινωνικής Οικονομίας με Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης, όπως μισθοδοσίες σε κέντρα υγείας γειτονιάς, παιδικών σταθμών βοήθεια στο σπίτι, δημοτική αστυνομία ασφάλεια, φύλαξη σχολείων, συντήρηση παιδικών χαρών- πάρκων, κλητήρες μιας στάσης εξυπηρέτηση του πολίτη κλπ με προτεραιότητα τις ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, συμβάλλοντας εκτός από την οικονομική τόνωση του νοικοκυριού και στην ποιότητα ατομικής και κοινωνικής ζωής, αλλά και στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

1.3 Διαμόρφωση του κατάλληλου κανονιστικού περιβάλλοντος

Προσαρμογή της Εθνικής Νομοθεσίας για την Κοινωνική Οικονομία στα Ευρωπαϊκά Πρότυπα.

1.4 Νεολαία σε δράση – Πολιτισμός

1.5 Περιβαλλοντική Παρέμβαση

1.6 Νέες Τεχνολογίες καινοτόμες κατασκευές κοινωνικού ενδιαφέροντος χαμηλού κόστους, αναγνώριση του έργου των ανθρώπων της σύγχρονης τεχνολογίας με την δίκαιη κατανομή ηθικών και υλικών αμοιβών από την Πολιτεία και την Κοινή Γνώμη.

Άρθρο 3 Η Διοίκηση και η Λειτουργία του Δικτύου ΚΑΠΑ διέπεται από τις Διεθνείς Συνεργατικές Αξίες και Αρχές, με αναστολή των διατάξεων της 3^{ης} Συνεργατικής Αρχής που

προβλέπουν διανομή ωφελημάτων οικονομικών και μη στα μέλη και είναι ασυμβίβαστη με τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα του Δικτύου Κ.Α.Π.Α.

Άρθρο 4 ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ Κ.Α.Π.Α.

1. Το Δίκτυο Κ.Α.Π.Α. είναι εθελοντική οργάνωση, ανοικτή σε όλα τα ενήλικα πρόσωπα, τα οποία είναι ικανά να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και να αποδεχτούν με προθυμία τις ευθύνες των μελών, χωρίς επαγγελματικές, εθνικές, κοινωνικές, φυλετικές, πολιτικές ή θρησκευτικές διακρίσεις.

2. Τα μέλη του Δικτύου Κ.Α.Π.Α. διακρίνονται σε φορείς και σε φυσικά πρόσωπα με την ιδιότητα του Τακτικού, Μη-Τακτικού ή Επίτιμου μέλους.

4. Την Ιδιότητα του Μη-Τακτικού μέλους αποκτούν χορηγοί, φίλοι, υποστηρικτές φυσικά ή νομικά πρόσωπα που μπορούν, κατά την άποψη του Δ.Σ., να συμβάλουν στην επιδίωξη των σκοπών του Δικτύου Κ.Α.Π.Α.

5. Η ιδιότητα του Μη-Τακτικού μέλους αποκτάται, με την γραπτή εκδήλωση ενδιαφέροντος και σύμφωνη γνώμη του υποψηφίου, μετά από πρόταση δύο Τακτικών Μελών του Δικτύου, εκ' των οποίων τουλάχιστον ένα πρέπει να είναι μέλος του Δ.Σ., με πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των μελών του Δ.Σ., και την εγγραφή του στα οικεία μητρώα του Δικτύου.

Η επιλογή αυτή μπορεί να ανατραπεί από την Γ.Σ. μετά από πρόταση του 1/5 των μελών της και με πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των μελών της Γ.Σ.

6. Με αίτηση του, το υποψήφιο Μη- Τακτικό μέλος δύναται να αποκτήσει την ιδιότητα του Τακτικού, δηλώνοντας την πρόθεση ανάληψης καθηκόντων με την προσφορά εθελοντικής εργασίας, για συγκεκριμένο σκοπό ή σκοπούς του Δικτύου.

8. Ως Επίτιμα μέλη ανακηρύσσονται, μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ή της Γενικής Συνέλευσης, πρόσωπα που προσέφεραν εξαιρετικές υπηρεσίες προς την επίτευξη των σκοπών του Δικτύου Κ.Α.Π.Α. και έχουν συμβάλει ουσιωδώς στην προαγωγή των σκοπών του.

(Τα Μη Τακτικά μέλη δεν υποχρεούνται σε καταβολή δικαιώματος εγγραφής, ούτε άλλης συνδρομής. Τα Τακτικά μέλη καταβάλλουν δικαίωμα εγγραφής ως πρόσωπα 100 € και ως φορείς 200 € Τα Τακτικά μέλη έχουν δικαίωμα ψήφου και συμμετοχής στις αρχαιρεσίες της οργάνωσης.)

Άρθρο 15 Επ' ουδενί λόγω επιτρέπεται να αναμειχθεί το Δίκτυο Κ.Α.Π.Α. σε έργα αλλότρια προς τον υπό του παρόντος καταστατικού καθοριζόμενο σκοπό ή να στραφεί προς ορισμένο πολιτικό κόμμα. Η προσπάθεια επίτευξης των σκοπών του Δικτύου και η ενημέρωση του κοινού, και ειδικότερα της νέας γενιάς και των ηγετών της κοινής γνώμης, για την φύση του συνεργατισμού και της Κοινωνικής Οικονομίας και τα ωφελήματα που προσφέρουν, πραγματοποιείται προς όλες τις κατευθύνσεις αδιακρίτως.

Άρθρο 18 : Δημιουργία Παραρτημάτων σε άλλες γεωγραφικές περιοχές– Συνεργαζόμενες αυτόνομες Μη κυβερνητικές Οργανώσεις με ιδίους σκοπούς.

1. Παραρτήματα συστήνονται σε περιοχές της Ελλάδας και του Εξωτερικού και δραστηριοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.4 του παρόντος καταστατικού μετά από πρόταση προς το Δ.Σ. του Δικτύου από Μη-Τακτικά μέλη κατοίκους της προτεινόμενης για δημιουργία παραρτήματος περιοχής, και την απαιτούμενη έγκριση από το Δ.Σ.

3. Μη-Τακτικά μέλη άλλης περιοχής μπορούν να δημιουργήσουν αυτόνομη μη κερδοσκοπική εταιρεία, με ταυτόσημα άρθρα και σκοπούς του παρόν καταστατικού ή να μετατρέψουν Παράρτημα του Δικτύου σε αυτόνομη μη κερδοσκοπική εταιρεία και να δημιουργήσουν Σύμπραξη Συνεργασίας με το Δίκτυο Κ.Α.Π.Α. κατόπιν συμφωνίας.

(Είναι αναγκαία η ύπαρξη τοπικής οργάνωσης του Δικτύου για να αποκτήσουν τα μη τακτικά μέλη την ιδιότητα του τακτικού μέλους.)

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ (VALUES)

Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις βασίζονται στις αξίες: της αυτοβοήθειας, της αυτοευθύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης.

Σύμφωνα με τη συνεταιριστική παράδοση, τα μέλη των συνεταιριστικών επιχειρήσεων πιστεύουν στις ηθικές αξίες: της εντιμότητας, της ειλικρίνειας, της κοινωνικής ευθύνης και της μέριμνας για τους άλλους.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (PRINCIPLES)

1. Εθελοντική και ανοικτή συμμετοχή 2. Δημοκρατικός έλεγχος των μελών 3. Οικονομική συμμετοχή των μελών 4. Αυτονομία και ανεξαρτησία 5. Εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση 6. Συνεργασία μεταξύ συνεταιριστικών επιχειρήσεων 7. Κοινοτικό ενδιαφέρον

Ακολουθεί αίτηση εγγραφής, για όσους επιθυμούν να εκφράσουν την υποστήριξη τους ή να συμμετάσχουν ενεργά στους σκοπούς του Δικτύου Κ.Α.Π.Α.

Κόψτε την σελίδα ή φωτοτυπίστε την και στείλτε μέσω ταχυδρομείου την αίτησή σας στην διεύθυνση

**Προς το Δίκτυο
Κοινωνικής Αλληλεγγύης &
Περιφερειακής Ανάπτυξης
Τ.Θ. 1333 Τ.Κ. 54110 – Ιωάννινα**

Το Δίκτυο Κ.Α.Π.Α. συγκεντρώνει χρήματα για την ενημέρωση και την προώθηση των πρακτικών της Κοινωνικής Οικονομίας σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό πολιτών, με κύριο στόχο η ενημέρωση να πραγματοποιηθεί με την μετάδοση μηνυμάτων μέσω των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών Μέσων Επικοινωνίας. Όσοι επιθυμούν να συνδράμουν οικονομικά σε αυτή την προσπάθεια, ο αριθμός λογαριασμού του Δικτύου Κ.Α.Π.Α., στην Εθνική Τράπεζα είναι ο 359/296284-57 και στην Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου είναι ο 1040002122000-6

Αίτηση ένταξης ως Μη Τακτικό μέλος και Εκδήλωση ενδιαφέροντος για εγγραφή ως Τακτικό μέλος στο Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Περιφερειακής Ανάπτυξης	Προς το Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Περιφερειακής Ανάπτυξης Τ.Θ. 1333 Τ.Κ.45110 - Ιωάννινα τηλ. 6978567439

Όνομα:

Επίθετο:

Όνομα Πατρός:

Ημερομηνία γέννησης:

Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας:

Διεύθυνση / Τ.Κ.:

Επάγγελμα:

Ιθαγένεια:

Τηλέφωνο:

e-mail:

Ενημερώθηκα για τους σκοπούς του Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Περιφερειακής Ανάπτυξης σχετικά με την ανάδειξη, διάδοση και εφαρμογή των πρακτικών της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας, των Αξιών και των Αρχών της, καθώς και για τους σκοπούς: Περιβαλλοντική Παρέμβαση, Νεολαία Πολιτισμός, ανάδειξη Νέων Τεχνολογιών. Επιθυμώ την εγγραφή μου ως Μη Τακτικό μέλος του Δικτύου Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Περιφερειακής Ανάπτυξης. Ενδιαφέρομαι για την δημιουργία καταναλωτικών συνεταιρισμών.

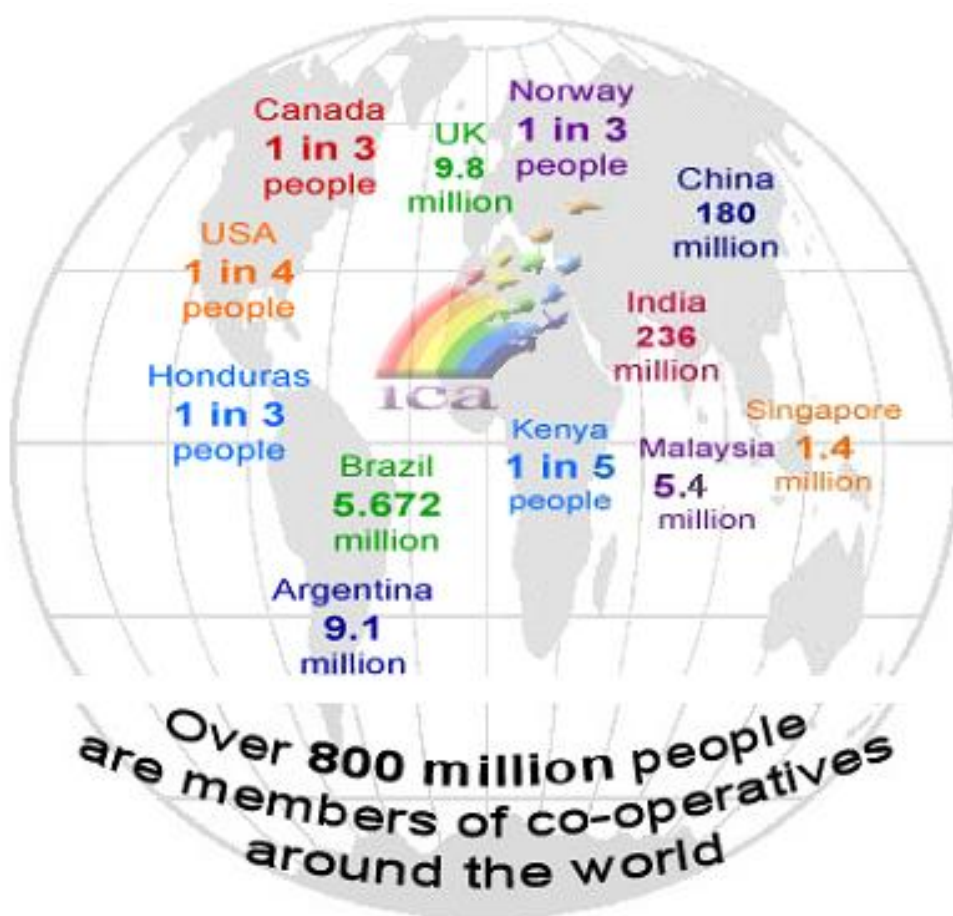
Επιθυμώ την εγγραφή μου και ως Τακτικό μέλος στο Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Περιφερειακής Ανάπτυξης, δηλώνοντας την πρόθεση ανάληψης καθηκόντων για τους σκοπούς του Δικτύου με την προσφορά εθελοντικής εργασίας όπως περιγράφεται στην συνέχεια. ΝΑ / ΟΧΙ (βάλτε σε κύκλο την επιλογή σας)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Υπογραφή

**Όνοματεπώνυμο / Όνομα Φορέα
Ημερομηνία.....**

**Πάνω από 800 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο,
είναι μέλη συνεταιρισμών**

Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Περιφερειακής Ανάπτυξης

www.diktio-kapa.dos.gr

e-mail info@diktio-kapa.dos.gr